

Uvodnik

Jurij Paljk

Letošnja Draga - zadetek v polno

Na Slovenskem tako temeljiti pretresi družbenega in kulturnega življenja, kakršne je pred dvajsetimi leti sprožala Nova revija, niso več mogoči. Vse bolj družbeno brezobzirno in kulturno provincialno vzdušje današnje Slovenije duši izvirne in kritične glasove. Vse bolj prevladuje miselnost družbenega povzpetništva, v kulturi pa umetniških in intelektualnih mediokritet in njihovega pragmatizma. Ali je v takem stanju pisatelju še mogoče vztrajati pri estetsko zahtevnih kriterijih v umetnosti in ali sploh še imajo smisel njihovi javni posegi v družbeno in kulturno življenje? Morda ga nimajo, kajti učinki na družbena dogajanja so skromni. A drugega izhoda v tem kratkem življenju, ki je bilo posvečeno obojemu, najprej literaturi, potem tudi razmišljanju o družbenih in kulturnih vprašanjih, sploh ni. Ostaja torej - vztrajanje. Poglobljeno delo v samoti in 'arena življenja v javnosti', je na letošnji Dragi v parku Finžgarjevega doma na Opčinah v svojem izjemno dobro obiskanem in odmevnem govoru povedal pisatelj Drago Jančar in s tem dejansko tudi povedal, zakaj je Draga letos zadela v polno. Zato, ker vztraja tam, kjer so se drugi umaknili v slonokoščeni stolp ali pa v povprečje, kajti, "nič storiti, nič tvegati, pomeni služiti in se postaviti na položaj, ki ga sam določiš. In molče gledati, kako si belo krizantemo na frake natikajo novodobni kralji na Betajnovi, ki sploh ne razumejo, zakaj jo je siromak nosil. Bogovi malomeščanstva niso umrli, kakor je napovedoval Cankar, vstali so in bolj so živi kot kadarkoli prej". Letošnja Draga, že 45. po vrsti, je bila zadetek v polno, kar je pokazal predvsem obisk, saj tako dobro obiskanih predavanj že leta nismo bili vajeni, petkov večer, ko je po okrogli mizi nastopila odlična slovenska vokalna skupina Perpetuum Jazzile, pa je bil eden tistih vrhuncev, ki si jih bomo za dolgo zapomnili: nabito poln šotor je pokal po sivih, premajhen je bil za vse obsiskovalce, med njimi so prevladovali zlasti mladi. Tudi Draga Jančarja, ki je nastopil v Dragi prvič, je prišlo poslušati izjemno veliko ljudi. Kar pa je vse nas, ki leta spremljamo študijske dni Draga, zares prijetno presenetilo, je bil obisk na dveh okroglih mizah, ki sta se živo dotaknili vprašanja naše in slovenske manjšine na Korškem v Avstriji, še posebej problema vključevanja in tudi odhajanja naših mladih drugam. Prav prisotnost velikega števila ljudi na teh dveh omizjih je dokaz več, da je Draga živa in potrebna, da je danes spet našla svoj obraz v vseslovenskem merilu, ne samo obraz, tudi svoje novo poslanstvo, za katerega je kazalo, da ga bo po osamosvojitvi Slovenije nekako izgubila. Če je pisatelj Jančar sam pronicljivo ugotovil, da je v bistvu "podaljšana preteklost".

Sedanji čas je dokaz več, kako se je novih izzivov in novih težav treba lotiti na novo, z novimi prijemi in z novimi spoznanji, dognanji, vedenji, znanji, tudi novimi vprašanji. Draga je ponovno predvsem pokazala, kako res je, da jo potrebujemo vsi Slovenci, za zdaj je namreč še vedno edini forum, na katerem lahko odkrito in brez zadržkov spregovorimo o dilemah posameznika in družbe, predvsem pa o usodi slovenskega naroda. In to je tudi zato, ker vse kaže, da je v Sloveniji civilna družba v sedanjem času popolnoma odpovedala. Prav zato se čudimo vidni odsotnosti predstavnikov krovne organizacije SKGZ, ki se že drugo leto zapored Drage niso udeležili, kar tudi kaže na stanje duha pri nas.

45. študijski dnevi Draga

Pod šotorom v parku Finžgarjevega doma je bilo lepo!

Foto JMP

OPČINE Študijski dnevi Draga 2010

Letos v znamenju izjemnega obiska in iskanja novih poti

Študijski dnevi Draga 2010 so se v petek, 3. septembra popoldne, začeli pod velikim šotorom v parku Finžgarjevega doma na Opčinah z okroglo mizo, posvečeno zamejski stvarnosti.

Petek, 3. septembra

Po uvodnih besedah Sergija Pahorja, predsednika Društva slovenskih izobražencev, je svoj pozdrav prinesla senatorka Tamara Blažina, ki je prirediteljem čestitala, ker se znajo prilagajati potrebam in izzivom časa. Poudarila je potrebo po preveritvi v manjšini in po vlaganju v izobraževanje mladih. Predsednik komisije državnega zbora za Slovence v zamejstvu in po svetu Miro Petek je izrazil organizatorjem priznanje za delo demokracije in upanje v skupni jezik med generacijami. Predsednik SSO Drago Štoka se je spomnil pomembnih obletnic in podčrtal potrebo po jasni hoji naše skupnosti v jutrišnji dan v spoštovanju narodnih temeljev.

Gostje okrogle mize z naslovom *Odnosi med generacijami*, ki jo je vodil Ivan Peterlin, so bili psihater Hektor Jogan, kulturni in politični delavec Damjan Paulin ter študentki Julija Berdon in Neža Kravos. Če velja, da starejša generacija nosi s sabo izkušnost in zaverovanost v prehojeno pot, mlajša pa iskričnost, razigranost in morda tudi večjo samozavest, je pa soočenje le pokazalo,

da imajo nastopajoči sicer tudi različne načine podoživljanja naše stvarnosti, in vendar so sposobni izmenjave mnenj, dialoga in stičnih točk. Jogan je na strokoven način obrazložil, da vsak otrok pač pripada svojemu času, da pa je pomembno to dinamiko doživljati na umirjen način. Dialog naj se v družini začne od vsega začetka v duhu vzajemnega in spoštivega obnašanja. Starejša generacija, je poudaril psihater, je bolj obremenjena s preteklostjo, ker je kot etnična manjšina na lastni koži doživela ogroženost. Mlade danes bolj ogroža negotovost glede prihodnosti; njihova etnična pripadnost je manj definirana in konfliktna, bolj raznolika. In vendar je naša organiziranost kot gosta kulturno-socialna mreža veliko bogostvo, ki lahko vsakomur veliko pomaga. Paulin je jasno povedal, da je optimist; idealno bi bilo, ko bi v odborih naših društev sedela polovica starejših in polovica mlajših članov. Na Goriškem je tega več, kot bi mislili, drugod manj. Kjer prevladujejo eni ali drugi, ni velikih možnosti razvoja oz. kakovostne rasti. Morda je med nami premalo spretnih in agilnih mentorjev, ki bi znali mlade motivirati, je ugotovil. Potrebno je ohraniti stik tudi s tistimi, ki morda študirajo proč od doma, saj brez sposobnih in energičnih kadrov bodo naše ustanove začele šepati. Družba je danes - tudi zaradi

vpliva tehnoloških pripomočkov - zelo razpršena, poleg dialoga ji primanjkuje občutek za solidarnost, skupnost in sodelovanje, "vsakdo ima le specifične interese in nima vizije o globalni koristi skupnosti". Zato je nadvse pomembno, da na več ravneh, tudi politični, iščemo skupne poti. Problem identitete je za starejše "lažji in bolj naraven", težave mladih so v današnjem svetu realne, zato je razveseljivo, da se vprašanja zavdajo in o njem govorijo. Slovenijo premalo čutijo kot matično domovino; smisel za to pripadnost je velika "priložnost in dobrina". Neža Kravos je povedala, da dialog ni vedno lahek, ga je pa treba gojiti. Mladi še imajo mite in vzore, ki pa so morda različni od nekdanjih. Preteklost morajo poznati, obsedenost z njo pa ni najboljša. Šolo bi morali po njenem mnenju bolj ceniti, glede organiziranega življenja pa je mnenja, da ima to najboljše izgleda tam, kjer starejši in mlajši plodno sodelujejo.

/ dalje str. 3
Jurij Paljk in Danijel Devetak

Pogovor

G. Alessio Stasi o duhovniškem poklicu in o izzivih, ki so pred duhovnikom v današnji družbi

5

Kogojevi dnevi

V Kanalu ob Soči so se z odprtim razstavo in s koncertom minuli petek pričeli že 31. Kogojevi dnevi

9, 13, 15

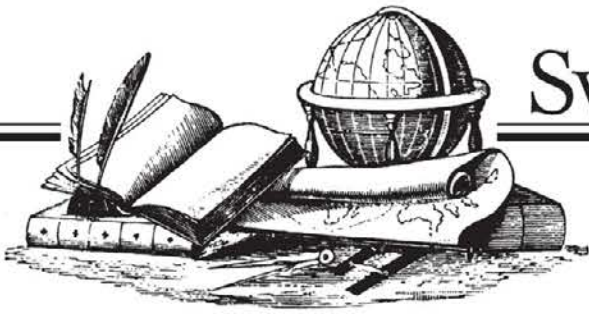
Višješolel pozor!

prijave na razpis sprejemamo do 20. 9. 2010

Podrobnejše informacije na www.zssci.it

ali v uradih
Združenja slovenskih športnih društev v Italiji
v Trstu, ul. Cicerone 8, tel: 040 635627
In Gorici, C.so Verdi 51/Int., tel: 0481 33029

SKGZ - SSO / Srečanje s Tomažem Simčičem

O težavah slovenskih šol

Predsednika krovnih organizacij, Rudi Pavšič za Slovensko kulturno gospodarsko zvezo, in Drago Štoka za Svet slovenskih organizacij, sta se ob robu otvoritvene slovesnosti seminarja za slovenske šolnike, ki je potekala v goriškem Kulturnem domu, srečala z načelnikom za slovenske šole v deželi Furlaniji Julijski krajini Tomažem Simčičem. Na srečanju so obravnavali vrsto vprašanj, ki so vezana na zamejsko šolsko stvarnost in še posebej na tista, ki so posledica reforme šolske ministrice Gelminijeve. Posebej so tudi ocenili položaj dvojezične večstopenjske šole v Špetru, ki se srečuje z ne-

majnimi problemi zaradi selitve iz dosedanje šolske stavbe. Prof. Simčič je predstavnikom krovnih organizacij orisal položaj šolske stvarnosti v treh pokrajinah ter ju seznanil z nekaterimi problematikami, ki so sedaj v središču pozornosti in na katere so javnost opozorili tudi nekateri ravnatelji naših šol. Predsednika SSO in SKGZ sta bila mnenja, da je treba znotraj naše skupnosti izdelati skupno osnovo zahtev in predlogov, ki naj bi jih zagovarjali na deželni in predvsem na državni ravni. Ob upoštevanju težav, s katerimi se srečuje celoten šolski sistem v Italiji, je treba posebej naglasiti specifičnost naše šole, za

katero vedno in povsod ne smejo obveljati ista izhodišča, ki so veljavna za večinsko šolsko stvarnost. Po drugi strani pa se je treba potruditi, zato da bi naši šoli zagotovili čim večjo kakovost, ki je edino jamstvo za njen obstoj in razvoj. O teh vprašanjih se predsednika SKGZ in SSO želita pogovoriti tudi z vodjo deželnega urada za šolstvo Beltramejevo, na katero sta naslovila pisno prošnjo za čimprejšnje srečanje. Predsednika Pavšič in Štoka si prizadevata, da bi se o vprašanju slovenskega šolstva v Italiji srečala z ministrico Gelminijevo. Zato sta v stiku s senatorko Tamaro Blažinovo.

Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec v Reziji Somišljenike je seznanil s kritičnim stanjem

Prejšnji petek popoldne je deželni svetnik SSK Igor Gabrovec spremljal kolego v deželni skupščini Sandra Della Mea (izvoljen v tolmeškem okrožju), evropsko poslanko Debro Serracchiani in poslanka Ivana Strizzola (vsi trije so izraz Demokratske stranke) v Reziji, kjer so se srečali s predstavniki politične opozicije v tamkajšnjem občinskem svetu in drugimi somišljeniki v dolini pod Kaniinom. Na dnevnem redu pogo-rovov je bilo že dobro znano nevdržno stanje, ki se kaže z jasnimi znaki nestrpnosti do slovenske prisotnosti v Reziji in sploh na Videmskem. Znak tega so bile žolčne reakcije na izdajo prve italijansko-slovenske dvoje-

zične izkaznice in sklep občinskega sveta, da se Rezija črta iz dvojezičnega območja v FJK. Vmes se je pojavila tudi anketa, ki prebivalce doline sprašuje glede narodno-jezikovne opredelitve, kar je vrh vsega sporno tudi s pravnega vidika. Stanje v dolini se je vidno poslabšalo po izvolitvi novega župana, ki si na vse kriplje prizadeva, da bi z vsemi sredstvi in na vseh nivojih dokazoval neslovenski izvor rezijanskega narečja, in s tem odklanja vsako povezavo z Rezije in Rezijanov s slovenskim narodno-jezikovnim prostorom. Da je stroka že zdavnaj dokazala, da spada rezijanščina v sklop slovenskih primorskih narečij, je za župana Chineseja in njegove

prenapeteže očitno deveta brigada. Tako je že pred meseci prišlo do zamenjave tabel z dvojezičnimi napisi imen vasi, napadi na različno misleče v dolini pa so skoraj že na dnevnem redu. Pomembno je, tako Gabrovec, da so se z neverjetnim stanjem neposredno soočili visoki levostredinski politični predstavniki italijanske narodnosti na deželni, državnem in celo evropskem nivoju, ki so tako zbranim Rezijanom zagotovili polno podporo in prizadevanje, da se nevarni spirali nestrpnosti in kršenja osnovnih državljskih pravic vendarle zapiše besedo konec. Deželni svetnik Gabrovec je s kolegoma Della Mea in Enzom Marsiliumo že pred meseci z interpelacijo predsedniku Renzu Tondu opozoril na zavlačevanja z izdajo prve dvojezične osebne izkaznice. Stvar se je naposled formalno rešila, pojavila pa se je vrsta novih žarišč nape-rosti, ki zahtevajo največjo pozornost.

Predlog deželnega svetnika SSK Igorja Gabrovca Kriza slovenskega šolstva: naj se sestane skupno zastopstvo!

Skupna izjava profesorjskih zborov treh slovenskih višjih šol v Trstu (Slomšek, Stefan in Zois), s katero so na dan seminarja za slovenske šole v Italiji jasno in odločno opozarjali vso slovensko javnost na nevdržno stanje v delovanju ključnih izobraževalnih ustanov, kliče k prav tako jasnim in odločnim

odgovorom. Dokument, ki so ga profesorji naslovili na najvišje institucionalne predstavnike v Sloveniji, Italiji in na evropske forume, je le zadnji od številnih pozivov k streznitvi, saj krivulja slovenske šole nezadržno pada že preveč časa. Na gluha ušesa je že naletel dokument deželne šolske komisije za

slovenske šole, ki je bila ustanovljena na osnovi zaščitnega zakona. Prav tako so že dolgo let brez odziva nakopičeni pozivi iz vrst staršev, učnega in neučnega osebja, samih dijakov in nekaterih političnih predstavnikov. Vse to je privedlo do vse bolj razširjenega občutka, da naša skupnost glede šolskega vprašanja drsi v neke vrste mlačno resignacijo. Ta bi bila še zlasti v tem trenutku usodna za prihodnost javnega izobraževalnega sistema Slovencev v Italiji. Ne smemo pozabiti, da so slovenske šole vse od svojega nastanka temelj, na katerem se ohranja in obnavlja slovenska narodna prisotnost v tem prostoru. To pomeni, da je vsak udarec slovenski šoli, v kateri se izoblikujejo nove generacije, hkrati neposreden atentat na naš narodni obstoj v prihodnjih desetletjih. Na vse to je jasno opozoril razčlenjeni dokument, ki sta ga na predlog Slovenske skupnosti prav pred kratkim objavila evropska poslanka Herbert Dorfmann in Lojze Peterle. Potreba po poenotenju tudi različnih stališč in nuja, da izoblikujemo vsaj prve zamatke neke skupne strategije, se lahko ta trenutek konkretizirata le s sklicem omizja skupnega predstavnštva, ki edino združuje najvišje izvoljene predstavnike, zastopnike različnih političnih opcij in civilne družbe.

Ameriški predsednik Obama uradno sporočil ZDA so končale "bojne operacije" v Iraku

Ameriški predsednik Barack Obama je skladno z napovedmi minulega 31. avgusta z nagovorom Američanom in svetu iz svojega urada v Beli hiši v Washingtonu uradno naznanil, da so se ameriške "bojne operacije" v Iraku končale. Tam ostane do konca prihodnjega leta okoli petdeset tisoč ameriških vojakov, katerih naloga bo predvsem na-

zanost varnosti ZDA. To je bila vsekakor plemenita poteza nekdanjega predsednika, ki je lahko v čast ameriški demokraciji in obenem dokazuje, da je velika ameriška država sposobna priznati tudi svoje napake in omogočiti vladi na oblasti, da izpelje državo iz zamotanega iraškega klopčiča, v katerega je zašla v sedmih letih vojne. Po drugi strani pa je treba upošte-

ni. Sedaj je pred Ameriko ureditev razmer v Afganistanu. Obračun vojne v Iraku je za vso mednarodno skupnost boleč tako z vidika njene moralne kot pravne upravičenosti. V materialnem in političnem pogledu je njen obračun za ZDA izredno težak, še posebno kar se tiče človeških žrtev. V sedmih letih vojne so namreč ZDA v Iraku izgubile 4.400 vojakov,

daljevanje urjenja iraških varnostnih sil in pomagati iraškim vojaškim silam pri boju proti teroristom. Po načrtu in napovedi predsednika Obame naj bi Irak do konca leta 2011 zapustili vsi ameriški vojniki. Istočasno je bila v ameriškem oporišču pri Bagdadu slovesnost, na kateri je prišlo do uradne predaje poveljstev nad vojaškimi silami, ki ostanejo še dobro leto dni v Iraku v operaciji Nova zora, ki nadomesti ukinjeno bojno Iraška svoboda.

Predsednik Obama je ob tej pomembni odločitvi glede nadaljnje ameriške prisotnosti v Iraku diplomatsko namignil, da je bila vojna v Iraku napaka, ki je zaostrila odnose zlasti z zavezniki in škodila ameriškemu ugledu v svetu, hkrati pa se je tudi zahvalil vojakom za vse žrtve. Nekdanji predsednik Bush, ki je, kot znano, sprožil vojno v Iraku, je pred govorom poklical Obama in mu izrazil priznanje za podporo vojakom, ljubezen do domovine in zave-

vati izredne razmere, v katerih so se znašle ZDA po silovitem terorističnem napadu islamskega fundamentalizma na najvišje simbolne institucije ameriške civilne in politične družbe septembra 2001. Ameriški zavezniki so se tako znašli pred izvršenim dejstvom ameriškega vojaškega posega proti nevarnemu iraškemu diktatorskemu režimu. Zaradi močnega pritiska ameriške javnosti se je takratni predsednik Bush odločil za omenjeni poseg brez predhodnega političnega kritja Varnostnega sveta Združenih narodov (OZN), kar je zrahljalo odnose z njenimi zavezniki in mnoge od teh odbilo od sodelovanja v vojaškem posegu v Iraku. Obama je bil eden redkih znanih ameriških politikov, ki so leta 2003 nasprotovali vojni v Iraku, zato je sedaj lahko z večjo moralno težo sklenil končati ta enostranski vojni poseg v deželi med dvema rekama, Mezopotamiji, kot smo se učili v šoli pri zgodovi-

kar je okoli 90% vseh padlih vojakov v vojni sodelujočih zaveznških držav. Na iraški strani naj bi bilo okoli 100 tisoč mrtvih. Predsednik Obama je med drugim povedal, da je vojna v Iraku doslej stala več kot sto tisoč milijard dolarjev, kar je občutno prispevalo k povečanju primanjkljaja državnega proračuna. Predvsem pa je pokazala, da se samo s silo ne da reševati problemov, to še posebno ne v današnjih razmerah neusmiljenega globalizacijskega procesa po vsem svetu in na vseh področjih, posebno v komunikacijah, to se pravi na področju sredstev hitrega in izčrpnega obveščanja javnosti. Resne posledice vojne v Iraku že vidno prihajajo na dan na marsikaterem področju in v zavesti širokih plasti ameriške javnosti in celotne družbe, podobno kakor se je zgodilo v primeru vojne v Vietnamu, ki je v obdobju od l. 1965 do 1972 zahtevala smrt 50 tisoč ameriških vojakov.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Pred nami je zahtevna jesen

Pravilo je, da nam jesen po poletnem premoru sunkoma postreže s kopico novih dogodkov in prepoznaj, kot bi hotela nadoknaditi počitniško prestopanje na mestu. V tem smislu, ne glede na delovne obveznosti, čutimo jesen kot nekakšno tudi tesnobno prihajanje vsega tistega, česar še ne vemo, pa bo kmalu izvedeli. In letošnja jesen bo v tej luči prav gotovo dodatno izrazita in, upajmo, polna koristnih ugotovitev ter odločitev. Zelo verjetno nam je že prvi dan letošnje Drage postregel z osvetlitvijo, ki zadeto odslakava naše siceršnje občutke in misli. V razpravljanju o odnosu med mlajšimi in starejšimi generacijami je namreč prišlo na dan, da mladi občutijo veliko negotovost, kar se tiče prihodnosti, in to v dosti večji meri kot starejše generacije. In kaj je razlog te negotovosti? Pomislili bi, da kriza, ki ji ni videti konca in bo vsekakor še močnejše pljusnila v naše življenje. Ne, razlog negotovosti je globlji in je preprosto pomanjkanje točk, na katere bi se notranje oprli, je vse večja odsotnost vrednot, ki so nepogrešljiv smerokaz človeka kot posameznika in človeka kot družbenega bitja. Znašli smo se v izpraznjem prostoru, v nekakšni duhovni puščavi ali z ruševinami pod nogami, kot že hočemo sedanje stanje poimenovati. To seveda ne pomeni, da vrednot ni in jih več ne bo, pač pa, da takšne, kot so bile, izgubljajo smisel in jih je nujno prenoviti, ali na njihovih temeljih zgraditi nove. Dosedanja solidarnost ne zadostuje več, dosedanja človečnost ne zado-

stuje več, dosedanja misel na druge ne zadostuje več, dosedanja dejanja za pomoč vsem, ki so v stiski, ne zadostujejo več, dosedanja etika ali neetika ne zadostuje več. S to ugotovitvijo se ujema vse večje nezaupanje ljudi do politike in vseh drugih vrhunskih institucij, s to ugotovitvijo se ujema npr. dejstvo, da je javno mnenje dejansko povsod proti vojaškemu posegu na Bližnjem vzhodu, ki pa ga politika nadaljuje in zagovarja. Vsekakor je takšna vrednotna izpraznjenost ne samo obremenjujoča, ampak tudi nevarna. Mogoče jo je napolniti z močnejšimi vrednotami, toda lahko se prevesi v sovraštvo, ki tesnobo izpraznjenosti razbremeni v rušilnem smislu. V Evropi in celo v Združenih državah Amerike je to vse večja nestrpnost do priseljencev, in če bi zares prevladala, bi zanesljivo zajela vse naše življenje. Ob vsem tem postane jasno, da stanje znotraj naše slovenske narodne skupnosti sploh ni tako slabo, kot včasih mislimo. Pogledjmo Italijo, kjer se vse drobi, medtem ko istočasno narašča nestrpnost, pogledjmo Evropo, ki se ne more in ne more izkupati iz že kar kritične razdrobljenosti in obrobnosti. Mi kot narodna skupnost smo ohranili mirno kri in dostojne medsebojne odnose in te smeri v prihodnje ne bi smeli opustiti. Edino, kar nam kot Evropi manjka, pa je polnomočno skupno omizje vseh tudi političnih različnosti, kar bi bil ustrezen in nujen odgovor na udarce vse bolj neizprosnega časa.

Janez Povše

Na dnu...

TUKAJ PRI NAS SE NE DA NIČ PREMAKNITI! DOKLER TA STARI NE BODO SPUSTILI SVOJIH STOLČKOV...

S 1. STRANI Draga 2010

Letos v znamenju izjemnega...

Julija Berdon meni, da je sodelovanje produktivno tam, kjer so mladi pripravljeni se učiti od starejših in odprti do njihovih kritik, starejši pa do pogledov mladih. Dialoga pa je vedno manj tudi med samimi mladimi, ki imajo tehnološki napredek za ideal. Slovenstvo je med njenimi vrstniki še vrednota, vprašanje je morda bolj osebno, o njem se dosti ne pogovarjajo; pomembno vlogo pri gradnji narodne zavesti imajo organizacije in šola, kjer pa je veliko odvisno od posameznih profesorjev. Društve je res veliko, mladih pa vedno manj; morda potrebujemo reorganizirati naše ustanove, se je še vprašala Julija. Pri mladih in starejših, je sklenil debato Peterlin, "je bistvena srčna kultura": samo na tej se lahko gradi pravi dialog. Trudimo se, da bi oba svetova našla v našem prostoru stične točke! "Potrebno je, da z roko v roki stopamo prihodnosti naproti!"

V petek zvečer je pod šotorom Drage nastopila skupina Perpetuum Jazzile. Članek lahko preberete na strani 16.

Sobota, 4. septembra: okrogla miza "Koroški Slovenci 90 let po plebiscitu"

Tokratno sobotno popoldne je bilo namenjeno položaju Slovencev na avstrijskem Koroškem ob 90-letnici koroškega plebiscita, saj so organizatorji

li ni bila tako uspešna kot danes, saj se tudi vedno več ljudi odloča za vpis v dvojezično šolo. Slika je po njegovem mnenju pozitivna, saj so koroški rojaki tudi gospodarsko uspešni, predvsem pa so zelo izobraženi in so zato na Koroškem elita. Posebej je Inzko poudaril pomen dvojezičnega šolstva, to je 65 dvojezičnih osnovnih šol in treh slovenskih gimnazij na Koroškem, ki so do sledje dale več tisoč maturantov, iz teh vrst je izšlo veliko pomembnih ljudi. Dodal pa je tudi, da slovenska narodna skupnost na Koroškem številčno nazaduje, kar gre pripisati predvsem majhni rodnosti in odseljevanju.

Vseeno je bil veleposlanik mnenja, da je danes koroška narodna skupnost uspešna in samozavestna. Gospodarska neodvisnost je pogoj za samozavest narodne skupnosti, je dejal ekonomist dr. Karel Hren, ki je prisotne presentil s svojim poznavanjem koroškega gospodarstva. Umestil ga je v širše koroško gospodarstvo, ki je po njegovem šibko in obrobno, kar se je občinstvu zdelo zares nenavadna trditev. Slikovito je pokazal, kako je raznarodovalni pritisk na slovenskega delavca, ki ni bil nikdar samostojen, bil veliko bolj uspešen kot pa isti pritisk na samostojnega kmeta. Dr. Hren je

to tudi znotraj sprta. Povedal je tudi, da niso nujno vsi konflikti slabi, da pa je res, da mora biti Cerkev kraj vernikov, ki se izražajo in molijo vsak v svojem jeziku. Mi moramo biti mesto, kjer prihaja do sprave, je poudaril dr. Marketz, ki je tudi omenil, da krajevna koroška politika katoliškega principa ne razume in jih večkrat obtožuje provokacij. Povedal je, da je na Koroškem 8 dekanij, ki veljajo za dvojezične, v treh dekanijah je 70 župnij, v katerih mašujejo dvojezično, 48 od teh jih je pretežno slovenskih, v 25 župnijah pa je že zelo malo slovenskih vernikov. Na Koroškem je še vedno veliko slovenskih duhovnikov, več kot 50 jih je, 37 jih deluje v župnijah, vsi pa v prvi vrsti skušajo "delati na zgodovini, ki je skupna obema narodoma", predvsem pa skušajo biti dušni pastirji! "Cerkev ima do malih in malega večje obveze kot do močnega in velikih!" je bil jasen dr. Marketz! Mimogrede je še povedal, da duhovniki ugotavljajo, da prihaja v družinah do sporov glede jezika šele takrat, ko so le-ti pretveza za druga, vedno tudi nerešena razhajanja med zakonci. "Truditi se za ljubezen med ljudmi!" to je po mnenju dr. Marketza vodilo koroških duhovnikov, opozoril pa je tudi na izstopanje vernikov iz Cerkve, ki je največkrat pogojeno od dejstva, da se tisti, ki se proglasi za vernika,

Julija Berdon, Neža Kravos, Ivan Peterlin, Hektor Jogan in Damjan Paulin

vsaj delno slovensko. "Če pogledamo jezikovno situacijo v celoti, pa pridemo do rezultata, da imamo na Koroškem le še kakih 400 mladih med 7. in 14. letom, za katere je slovenščina običajni pogovorni jezik", je bil žalosten dr. Zerzer. Povedal je, kako si pri Krščanski kulturni zvezi prizadevajo, da bi z različnimi tečaji to stanje skušali popraviti. Pri KKZ so namreč že pred časom začeli vrsto pobud, da bi stanje spremenili, nastala je tudi skupina kulturnikov in Slo-

la v otročjo". Zato gre občudovati tiste, ki brez predhodnega verskega obdobja znotraj sekularističnega sveta odkrijejo Kristusa Gospoda in se zanj odločijo. "Ko je Bog na prvem mestu, je vse na pravem mestu". Pogosto se pot odkrivanja prične s krizo, ko stvari, ki so nam bile vse, maliki izgubijo svoj iluzorni božanski čar. Izhoda iz take krize vsi žal ne najdejo; tisti, ki ga najdejo, ga večkrat sledijo prav v bivanjskem pričevanju kakega pristnega kristja-

vodi k sreči. Pot do sreče nam je posredovana tudi po drugih, v občestvu: "zgolj z drugimi moremo biti resnično srečni". Kaj pa menijo sodobni misleci? Vedno bolj aktualna postaja t. i. etika vrline. MacIntyre, ki velja za enega najpomembnejših sodobnih moralnih filozofov, trdi, da najdemo smisel življenja znotraj moralne tradicije, ki ji kot posamezniki pripadamo. Kriterij za srečno življenje je iskanje dobrega, pri čemer so vrline bistvenega pomena, saj

Mirjam Bratina in Mateja Pevec Rozman

na, ki so ga srečali. Zato, kot pravi ap. Peter, se ne dajmo zbegati, pač pa Kristusa slavimo v svojih srcih, vedno pripravljeni dati odgovor vsakomur, ki nas sprašuje za razlog našega upanja.

Dr. Mateja Pevec Rozman: "Etika in sodobni človek - kaj vodi v srečno življenje?"

Gostja nedeljskega jutra, ki je tradicionalno posvečeno teološkim tematikam in jo je predstavila prof. Mirjam Bratina Pahor, je bila teologinja in filozofinja dr. Mateja Pevec Rozman. "Vsako človeško bitje hrepeni po sreči", je začela svoje prodorne misli. Iskanje sreče je naša usoda. Kristjani verjamejo, da je Bog ustvaril človeka, da bi bil srečen. In vendar obstaja problem napetosti med človekovo globoko željo in njegovimi bolj ali manj zavestnimi moralnimi izbirami. Kako naj bo človek v sedanjem kulturnem, zgodovinskem trenutku srečen, ko se nahajamo v globalni gospodarski krizi, času krize vrednot, izgube moralnega obzorja, ko se še vedno oddaljuje drug od drugega? Je danes možna etika, ki vodi v srečno življenje? Kaj pravzaprav vodi v srečno življenje?

Kot najvidnejše značilnosti našega časa, postmoderne, je dr. Pevec Rozmanova navedla individualizem, relativizem in pluralnost; nazorno jih je obrazložila ter izpostavila njihove negativne, pa tudi pozitivne vidike. Tudi naš čas je izziv, da iščemo rešitve iz navidezno pesimistične situacije in skušamo uresničevati naše poslanstvo - živeti srečno. Vsi ljudje le niso individualisti, družba popolnega relativizma in pluralizma ne more obstajati. In vendar: kako preživeti kot etična bitja v svetu? Z vprašanjem sta se ukvarjala že Platon in Aristotel, krščanska etika pa je sintetizirala oba misleca in uči, da je življenje po zakonih in po vrlinah tisto, ki

nam pomagajo razumeti, kaj je za človeka dobro. Iztrganost iz kulturne danosti siromaši človekovo življenje, vodi v odtujitev od samega sebe, izgubo lastne identitete; živeti brez korenin je nemogoče, je še poudarila Mateja Pevec Rozman skozi prizmo MacIntyre-ove misli. Srečno življenje zato vključuje pripadnost neki skupnosti; odvisno je tudi od obvladovanja umetnosti komuniciranja, pogoj za komunikacijo pa je priznavanje drugega in njegovih pravic. "Drugi je moje zrcalo, pomemben za mojo rast in moje samoopredelitev". Srečno življenje je zato v sposobnosti presegati samega sebe. Pri tem nam pomagajo vrline. "Brez upoštevanja in spoštovanja drugega ter aktivne udeležnosti v življenju v sodobnem svetu ne moremo preživeti".

Ali srečo dosežemo ali ne, je torej v veliki meri odvisno od nas samih in našega načina življenja. katero ravnanje je pravilno, da bomo srečni? Vrline so neke vrste smerokazi; kot kristjani dodamo, da je oporna točka za nas Sveto pismo. Srečno življenje je torej tisto, ki je etično, zavezano dobremu. Dobro življenje je tisto, ki vključuje vrline in drugega. "Težko bomo osrečili drugega, če sami ne znamo biti srečni". Sreča je naša usoda, pa tudi naša dolžnost. Zadnja sreča je biti srečen z nekom, "z veliko in malo začetnico". Tu je izvirnost krščanstva, sposobnost sprejeti drugega, srečo drugega. To je krepost ponižnosti, sposobnost sprejeti tudi svojo nepopolnost in nebogljenost, da bi omogočili drugim priti do sreče. Predavateljica je s svojim umirjenim nastopom in pričevalno močjo izzvala veliko vprašanj, pripomb, pa tudi pohval. Med drugimi je spregovoril tudi filozof dr. Edi Kovač, ki je zelo lepo povedal, da je predavala kot "femme par excellence", brez razklanosti, kot enovita osebnost.

/ dalje na str. 9

Jože Marketz, Janko Zerzer, Ivo Jevnikar, Karel Hren in Zdravko Inzko

Drage ostali zvesti svojemu poslanstvu: zajemati iz vseh treh Slovenij, osrednje, zamejske in zdovstva. Organizatorji so povabili koroške rojake, da bi kaj več povedali o stanju v slovenski manjšini na Koroškem na političnem, gospodarskem, cerkvenem in kulturnem področju. Omizje je zelo dobro vodil radijski časnikar Ivo Jevnikar, ki je tudi povedal, da so v Dragi o pogubnem koroškem plebiscitu govorili točno pred 45 leti, ko je na Dragi nastopil oče tokratnega gosta, veleposlanika Zdravka Inzka, Valentin Inzko, ki je takrat seveda govoril o drugačnem stanju; 45 let je le doba, v kateri se veliko stvari spremeni. Koroški plebiscit je nesrečna koroška in slovenska zgodba, saj je prelepo ozemlje Koroške, poseljeno s Slovenci, za vedno dal Avstriji. Na okrogli mizi so nastopili poleg veleposlanika Inzka gospodarstvenik dr. Karel Hren, škofov vikar v krški škofiji dr. Jože Marketz in znani koroški kulturnik dr. Janko Zerzer. Kakšno je stanje danes na Koroškem? Veleposlanik Zdravko Inzko je predvsem podčrtal dejstvo, da ima slovenska skupnost v Avstriji izjemno veliko uspešnih ljudi, po vstopu Slovenije v EU se je tudi zunanja podoba slovenskega jezika in narodne manjšine izboljšala, slovenska narodna skupnost po njegovem na Koroškem še niko-

opozoril na za slovensko narodno skupnost na Koroškem izjemno poguben "brain drain", se pravi beg možganov, odvil visoko izobraženega kadra, ki se ustavlja na Dunaju, ali pa se mladi koroški univerzitetno izobraženi ljudje odselijo drugam. Orisal je polom malih podjetij in neuspešnost zadrug v osemdesetih letih, kot je tudi povedal, da Koroška na splošno nazaduje tudi na področju turizma. Ko je opozoril na odhajanje mladih kadrov v osrednjo Avstrijo in na tuje, je tudi povedal, kako se Koroški pozna dejstvo, da v Celovcu nima nekaterih fakultet, kot so medicina, pravo, inženirstvo. V svojem posegu je šel še dlje, saj je povedal, da se politika ne povezuje z gospodarstvom, hkrati pa je tudi dejal, da je tam, kjer se ukvarjajo samo z dvojezičnimi topografskimi tablamami, še največje gospodarsko nazadovanje.

Dr. Jože Marketz je osvetlil stanje v Cerkvi na Koroškem in povedal, da je v življenju Cerkve na Koroškem vsekakor prelomnica sinoda leta 1971-1972, ko so sprejeli sklep, da "župnija ni kraj dveh skupin, ampak ena sama skupnost, kjer vlada strpnost in se slišita oba jezika". Sinoda je dala tudi laikom več besede, predvsem pa je postavila nova izhodišča za nadaljnje delo v krajevni Cerkvi, ki je bila zaradi narodnostnih konflik-

avtomatsko v Avstriji tudi obdavči z davkom za Cerkev. Veliki poznavalec koroške stvarnosti dr. Janko Zerzer, ki ga poznamo in cenimo tudi pri nas, saj je eden od pobudnikov kulturnih izmenjav med nami in koroškimi Slovenci, je postregel s podatki, ki so prisotnim na letošnji Dragi zaprli sapo, prav gotovo pa kažejo uspešnost koroških Slovencev v čisto drugačni luči. Slikovito in s podatki je orisal demografski padec, saj je od uradno preko 65.000 (neuradno pa nad 115.000) Slovencev iz leta 1910 njihovo število padlo na sedanjih dobrih 12.000. Brez dlak na jeziku je tudi opozoril na dejstvo, da je sicer res, da se vpis na dvojezične šole večja, a še bolj je res, da je znanje slovenščine teh otrok vedno manjše, med seboj največkrat občujejo v nemščini. Še leta 1980 je bilo otrok z zadovoljivim znanjem slovenščine več kot 40%, medtem ko jih je danes le še 13%. Lansko leto je doseglo vpisovanje v dvojezične šole višek, saj se je nanje vpisalo 1170 otrok, od teh pa jih zadovoljivo govori slovensko le 62. "To pomeni, da približno devet desetih otrok, ki so na dvojezičnem ozemlju vstopili v prvi razred ljudske šole, nima niti malenkostnega znanja slovenščine", je bil jasen dr. Zerzer, ki je še povedal, da v 25 od 67 šol ni niti enega samega otroka, ki bi znal zadovoljivo cer-

Msgr. Oskar Simčič

naših staršev. "Vesel sem in hvaležen staršem in okolju, v katerem sem živel, za otroško fazo verskega življenja. Vendar sem kasneje začutil, da pri tej fazi ob rasti drugih osebnostnih razsežnosti ne smem ostati, sicer bi se faza iz otroške prelevi-

Človek ostaja iskalec

Manipulacija z upanjem in zaupanjem

V vseh časih si je človek zastavljal vprašanja, le čemu bi jih tudi danes ne? Zapažamo, da tudi danes obstaja pri marsikom globoka, lahko tudi nenavadna želja po verovanju. Pri nekaterih

njegov zakon "ohlaja". Ljudje, ki zapadejo v takšne težave, so vedno bolj šibki, ranljivi, občutljivi, nemočni... Običajno se s takšnim človekom tedaj dogodi, da drugi z njim manipulirajo, ali

v takšnem okolju in takšnih razmerah težko govorimo o človekovi svobodi. Prav zato ljudje velikokrat ne dojemajo bistva osebne svobode in pretirane nenavezanosti na materialne dobrine. To je sad žrtve sodobnega potrošništva. Sodobni svet ima vse napredaj in vse ima svojo ceno, velikokrat celo naši otroci, da o času, v katerega smo ujeti, niti ne govorimo...

Kako naj se kristjani danes znajdemo v takšnem kaosu? Najprej bi morali biti pričevalci besede, ki osvobajajo. Vse preveč smo ujeti v prepričanje, da se ne da nič spremeniti. Če pa bi se slučajno kaj

spremenilo, pa se ne bo zaradi nas, ampak zaradi dogodkov, ki so slučajno prišli in šli mimo.

V zadnji knjigi, ki jo je napisal Waclav Havel, beremo tudi to misel: "Pred padcem berlinskega zidu je bila značilnost držav vzhodnega bloka, da so bili državljani izredno pasivni, ker so bili prepričani, da se ne bo nič spremenilo, ne glede na to, če bi kdorkoli že kaj ukrepal. Vsi ljudje so bili sistem. Ko pa je srednje in vzhodno Evropo pretresla revolucija, ki je

presenetila ne samo te prebivalce, ampak cel svet, se je v teh prebivalcih podzavestno porodila zavest, da se stvari lahko spremenijo". Ob tem pa še nadaljuje Havel, "da je bilo stanje, ki je oblikovalo ljudi pred padcem berlinskega zidu, zrcalo hujše bolne miselnosti, za katero smo boleli vsi, to je vdanost v usodo. Do tega je prišlo zato, ker človek ni več zmožen obvladati svojega položaja. Tako imamo evropski sodobni svet, ki je obremenjen z veliko nesvobodo.

Vse to se danes ne odraža samo v našem življenju, po naših družinah, tudi v Cerkvi, ampak je postalo del družbe, v kateri živimo. Waclav Havel je tako ponovno poudaril, kakšne nepopravljive posledice je na evropskem človeku pustilo komunistično enoumje. To ni danes vidno samo pri narodih, ki so bili pod komunistično oblastjo, ampak tudi pri vseh tistih, ki so bili trdno zaverovani v te sisteme, čeprav so živeli izven njih. Sem spada tudi naše zamejstvo. Tudi pri nas se uresničujeta besede Wacla Havela: "Vdanost v usodo", ali preprosto me ne briga, bodo že drugi uredili, kakaj bi ravno jaz!

Ob tem ni problem, kaj naj bi delali in česa naj ne bi. Temeljni problem ob vsem tem tudi pri nas zamejskih Slovincih je v tem, da nočemo videti, kam gremo, ampak se pustimo manipulirati od kogar koli že! Prav zato je med nami toliko kosti, ki jih vsi glodamo, nimamo pa ne volje in še manj poslušaja, da bi kaj spremenili. Začeti bi morali pri sebi, to pa ni enostavno, ker je lažje in tudi ceneje glodanje takšnih ali drugačnih kosti!

Ambrož Kodolja

vidimo, da verujejo v zvezde, drugi v vedeževanja, tretji v neka nadnaravna znamenja in še bi lahko naštevali. Človek je vedno bil in bo iskalec. Vedno si je in si bo zastavljal najrazličnejša vprašanja. Hudo pa je, če se prepusti neki osebni utrujenosti, apatičnosti, naveličnosti in se zapre sam vase. Takšni primeri so zelo pogosti še zlasti pri starših, ki so na neki način razočarani nad otroki. Prav tako so pogosti pri zakoncih, ko eden od zakoncev zapazi, da se

pa celo čuti potrebo, da kdo z njim manipulira. Kritike, dvomi in tudi vprašanja so bila in bodo za človeka izraz njegove želje, da si ob vsem tem oblikuje osebno stališče tudi o temeljnih človekovih življenjskih vprašanjih. Temeljna človekova vprašanja pa so in ostajajo bogastvo človekovega dostojanstva, kot tudi smisel človekovega bivanja. Življenje današnjega človeka je s sodobnim svetom postalo sodobni dejavnostni trg. Zato

Praznovanje farnega zavetnika sv. Jerneja Diamantni prelat Janežič v Mačkoljah

Praznovanje vaškega zavetnika sv. Jerneja je bilo letos v Mačkoljah še posebno slovesno. Tamkajšnja župnijska skupnost je namreč medse povabila svojega dolgoletnega župnika, letošnjega diamantnega mašnika dr. Stanka Janežiča. Prelat, literarni ustvarjalec in ekumenski delavec, predani prijatelj mladine in odlični pridigar je v tej istrski vasi, tako kot v širši slovenski tržaški skupnosti, pustil globoko sled na verskem in kulturnem področju. Iz rodne Sv. Miklavža pri Ormožu ga je pot v prvih povojnih mesecih pripeljala najprej na Kontovel in Prosek, od leta 1950 do 1954 in od leta 1960 do 1969 pa je župnikoval v

novega elana župnijski skupnosti. Še danes se ga namreč v Mačkoljah spominjajo kot izredno trdnega in žilavega nositelja verske ljubezni in buditelja narodnega čuta.

Na godovini od sv. Jerneja so k jutranji sveti maši najprej vabili domači pritrkovalci in na koru je bil že pripravljen domači zbor, ko je v cerkev stopil jubilat, da bi se slovesno zahvalil Bogu za 65 let mašništva. Visokega gosta je pozdravil domači župnik Metod Lampe, v pridigi pa je Janežič z besedo, ki je vsem prisotnim segla do srca, razkril lepote vere in življenja, ljubezni do Boga in domovine, večkrat pa je poudaril, da je prav vsakemu Bog izročil talen-

Mačkoljah. Vaščani so jubilantu, ki letos praznuje tudi devetdeset pomladi, najprej segli v roko v soboto zvečer, ko je v nekdanji mačkoljanski Soli zaživel kulturni večer. O svojem pesniškem in pisateljskem delu je dr. Janežič povedal, se zaustavil ob najnovejših delih, beseda pa je tekla tudi o najbolj izstopajočih publikacijah iz njegovega več kot petdeset naslovnih obširnega knjižnega opusa. Večer je seveda ponudil tudi priložnost za obujanje spominov na huda, vendar zelo plodna in bogata leta, ko je dr. Janežič dal

te, ki jih je treba do konca razvijati. Po daritvi je slavljencu izrekla tople besede zahvale domačinka Ljuba Smotlak in prehodila bogato pot vsestranskega učitelja in voditelja, ki je v Mačkoljah skupaj z vaščani gradil boljši svet, utrjeval v veri in slovenstvu ter se še posebno predajal delu z mladino. Slovesno popoldansko bogoslužje s procesijo je ob somaševanju več tržaških duhovnikov vodil domači župnik Lampe, zvonovi pa so se slavnostno oglasili tudi pred daritvijo, saj so na povabilo domače pritrkovalske skupine v Mačkolje prišli gostje iz Moša, Štandreža in Gradišča.

Poslanica Papeškega sveta za pastoralo migrantov in popotnikov za svetovni dan turizma

"Turizem in biorazličnost" (1)

Tema "Turizem in biorazličnost", ki jo je predlagala pristojna svetovna organizacija, je prispevek svetovnega dneva turizma za leto 2010, ki ga je generalna skupščina OZN razglasila za mednarodno leto biorazličnosti.

Ta odločitev izhaja iz zaskrbljenosti za "družbene, ekonomske, okoljske in kulturne vplive, ki izhajajo iz izgubljanja biorazličnosti, vključno z negativnimi posledicami za doseganje razvojnih ciljev tisočletja in želi izpostaviti nujnost sprejemanja konkretnih ukrepov za preprečitev te izgube".

Biorazličnost se nanaša na veliko bogastvo bitij, ki živijo na zemlji, in na občutljivo ravnovesje medsebojne odvisnosti in vplivanja med njimi in med fizičnim okoljem, ki jih sprejema in pogojuje. Izraža se v različnih ekosistemih, katerih dober primer so gozdovi, vlažni predeli, savane, puščave, koralni grebeni, gorovja, morja in polarna območja.

Tem ekosistemom grozijo tri nevarnosti, ki zahtevajo nujno ukrepanje: klimatske spremembe, širjenje puščav in izgubljanje biorazličnosti. Ritem izgubljanja biorazličnosti je v zadnjih letih postal neprimeren hitrejši. Novejše študije

kažejo, da je na svetovni ravni v nevarnosti za izumrtje 22% sesalcev, 31% dvoživk, 13,6%

vedi za leto 2010 znašajo 1006 milijonov, leta 2020 pa bi lahko dosegli že 1561 milijonov z letno rastjo 4,1%.

Tem številkam o mednarodnem turizmu je treba dodati še pomembnejše številke o notranjem turizmu. Vse to kaže na močan porast tega gospodarskega sektorja, ki s seboj prinaša določene posledice za varovanje in trajnostno uporabo biorazličnosti, saj se lahko spremeni v resno okoljsko grožnjo, zlasti kar zadeva neuravnoteženo izrabljanje omejenih virov (kot sta pitna voda in ozemlje) in ustvarjanje velike količine odpadkov, večje, kot jo lahko sprejme določeno območje.

Stanje je še toliko hujše zaradi tega, ker se turistično povpraševanje vedno bolj usmerja v kraje, kjer je narava najbolj ohranjena, kar predpostavlja pomemben vpliv na domače prebivalstvo, njihovo ekonomijo, okolje in kulturno bogastvo. To dejstvo lahko predstavlja bodisi škodljivo okoliščino ali pa pomemben in pozitiven prispevek k ohranitvi bogastva. Turizem

je zato protisloven pojav. Po eni strani nastaja in

se razvija zaradi privlačnosti nekaterih naravnih in kulturnih krajev, po drugi strani pa isti turizem lahko take kraje pokvari ali celo uniči, zaradi česar ti izgubijo nekdanjo privlačnost in izpadejo iz seznama turističnih točk.

Upoštevajmo vse to, lahko zadržimo, da se turizem ne more izogniti svoji odgovornosti za ohranitev biorazličnosti, ampak mora prevzeti dejavno vlogo. Razvoj tega ekonomskega sektorja mora biti neizogibno povezan z načeli trajnosti in spoštovanja biološke različnosti.

Mednarodna skupnost se je resno ukvarjala z vsemi navedenimi temami, ki so bile predmet številnih izjav. Cerkev želi prispevati svoj delež v skladu s svojo vlogo, izhajajoč iz prepričanja, da je "odgovorna za stvarstvo in mora uveljavljati to odgovornost tudi v javnosti. Tako mora braniti ne samo zemljo, vodo in zrak kot darove stvarstva vsem, ampak predvsem človeka pred uničenjem samega sebe". Cerkev se ne spušča v razpravo o konkretnih tehničnih rešitvah, ki presegajo njeno pristojnost, pač pa skrbi za opozorjanje na razmerje med Stvarnikom, človeškimi bitjem in stvarstvom. Učiteljstvo nenehno poudarja odgovornost človeškega bitja za ohranitev celovitega in zdravega okolja za vse, izhajajoč iz prepričanja, da "varovanje okolja predstavlja izziv za vse človeštvo: gre za skupno in splošno dolžnost spoštovati skupno dobro".

ptičev ali 27% koralnih grebenov.

Te spremembe v veliki meri spodbujajo številni sektorji človeške dejavnosti, med katerimi je nedvomno turizem, ki spada med najhitreje razvijajoče se dejavnosti. S tem v zvezi lahko omenimo številke Svetovne turistične organizacije. Mednarodnih turistov je bilo leta 1995 534 milijonov in leta 2000 682 milijonov, medtem ko v poročilu Tourism 2020 Vision napo-

Vaška skupnost Ocizla

Lepo praznovanje sv. Marije Magdalene

Dejavna vaška skupnost Ocizla je tudi letos pripravila lepo praznovanje sv. Marije Magdalene, ki je zaradi uskladitve s sosednjimi kraji pomaknjeno na zadnje avgustovsko nedeljo. Tokratno opasilo, ki je za vas najlepši praznik v letu, je letos zaznamoval nov križev pot. Med slovesno mašo ga je blagoslovil klanški župnik Iztok Mozetič. Križev pot je delo mladega domačega mojstra, samouka Dorjana Andrejašiča. Podobe je oblikoval na lipovem lesu s tehniko žganja in rezkanja. V nagovoru je

našnje družbene probleme: soočenje s trpljenjem, brezbriznost do stisk bližnjega, vzgoja otrok, pornografija in drugo, kar vse kliče k molitvi.

Priložnostni pozdrav je dejavni skupnosti poslal tudi koprski škof, ordinarij msgr. Metod Pirih. Domačinka Majda Mihalič se je prisrčno zahvalila vsem darovalcem, ki s svojimi darovi podpirajo obnovo te lepe podružnice. Njena izredna lega je tudi zaradi naravnih lepot Ocizlskih jam, zgodovinskega spomina Tigrovske poti in bližnje primorske avtoceste, vabljava

župnik spodbudil, naj nova pridobitev ne ostane samo umetniško delo, ampak naj vabi tudi k molitvi in premišljevanju, vsaj ob petkih v postnem času. V nagovoru je dalje slikovito aktualiziral posamezne postaje križevega pota, po katerih Odrešenik vstopa v da-

točka za številne obiskovalce. Za prepoznavnost in razvoj vasi se zelo trudi društvo SKTD "Zveza" Ocizla, ki je ob letošnjem opasilu priredilo tudi tradicionalni slikarski ex-tempore za mlade in odrasle.

B.J.

NAŠI DUHOVNIKI O LETU DUHOVNIŠTVA G. Alessio Stasi

“Iz trnja tega trenutka bo vzcvetel sad prenovljenega krščanskega življenja”

G. Alessio Stasi pripada mlajšemu rodu goriških duhovnikov. Posvečen je bil leta 2006, sedaj končuje magistririj iz cerkvene zgodovine na papeški univerzi Gregoriana v Rimu z raziskavo o začetku protireformacije na Goriškem. Biva v nemškem zavodu Tevtonik v Vatikanu. V poletnem času pomaga v župniji sv. Ivana v Gorici ter v Pevni in Štmavru. Tudi njemu smo postavili nekaj vprašanj o letu duhovništva.

Kako ste doživljali leto duhovništva? Kako ga ocenjujete in kakšne sadove je po vašem prineslo?

Naključje, da v zadnjih letih bivam v Rimu, mi je dalo možnost, da sem dogajanje v duhovniškem letu sledil v samem srcu krščanstva. Zlasti ob sklepu duhovniškega leta sem lahko v polnosti začutil utrip vesoljne Cerkve, ki se je v duhovnikih in laikih zbrala okrog svetega očeta. Mislim, da v Rimu še ni bilo toliko duhovnikov kakor junija letos. Sklicati duhovniško leto v tem zgodovinskem trenutku je bila nedvomno pogumna odločitev. Morda je danes še prezgodaj, da bi govorili o sadovih duhovniškega leta. Nedvomno je ta pobuda okrepila krščansko zavest in pripadnost tako duhovnikov kot laikov, po drugi strani pa je privedla do potrebnega ločevanja duhov. Sicer ubrano in poglobljeno vzdušje je skalilo stalno poudarjanje grešnih plati Cerkve in duhovnikov v javnih občilih, ki

so se zlasti v velikonočnem času naravnost zgrnila na Cerkev. O teh grešnih platih - mislim predvsem na pedofilijo in tovrstne sramote - bi pripomnil le, da jih nikakor ne smemo prikrivati, razmišljati pa moramo tudi o tem, da je Cerkev v svetu, da so duhovniki v svetu in da se je treba tudi vprašati, v kakšnem svetu sploh živimo. Nismo še na cilju. Kristus nam je pokazal pot popolnosti, ki pa se ne bo nikdar uresničila na tem svetu. Zato Kristusove rane še naprej krvavijo tudi v udih njegove Cerkve, tudi v grehah in slabostih njegovih službniških-duhovnikov. Prepričan sem, da bo duhovniško leto obrodilo svoje sadove zlasti na področju zvestobe in svetosti duhovnikov. Vzgoja duhovnika se namreč ne izčrpa v semeniških letih, ampak raste v zavezanosti Kristusovemu oltarju in zvestobi v službi ljudem.

Duhovniki so velik dar ne le za Cerkev, temveč za vse človeštvo, je poudaril Benedikt XVI.

Duhovniki so nedvomno velik dar. Njihova dejavnost ni osredotočena le na krščansko občestvo, ampak na vsakega človeka, ki potrebuje pomoč. Treba pa je tudi razmišljati o tem, da vsak dar postane koristen, če ga tisti, ki ga prejme, zna ovrednotiti. V naši družbi ni vedno tako. Odtujenost duhovnim dobrinam, sebičnost ljudi včasih povzročata, da duhovnik težko opravlja svoje poslanstvo ali da se zateče v neke vrste institucionalno ali

zgodj formalno vlogo, kakršno od njega zahteva družba. Kristusov apostolat je nekaj povsem drugačnega: udejanjanje zveličevalne evangeljske besede, vpetost v občestvo, kamor je duhovnik poslan, prijateljski, a dostojanstven pristop do vseh ljudi.

V tem letu je papež tudi večkrat poudaril, da je duhovnik v prvi vrsti služabnik.

Počelo duhovništva je služenje Kristusu v bratih in sestrah. Ne smemo pa pozabljati, kakor se rado dogaja v zadnjih desetletjih, da duhovnik služi ljudem v Kristusu in zaradi Kristusa. Zato ima njegovo služenje posebno dostojanstvo. Duhovnik ni socialni delavec, liturgični showman, individualist, ki dela iz lastnega nagiba. Duhovnik je prvenstveno zavezan oltarju, kjer se obnavlja Kristusova daritev na križu za vse nas. Občestvo se zbira, praznuje ob oltarju, ni pa protagonist dogajanja, kakor tudi duhovnik ne, ampak edino Kristus, ki mu duhovnik služi v svojem najvišjem poslanstvu - mašni daritvi in delitvi zakramentov.

V čem vidite “lepoto duhovništva”?

Težko je danes govoriti o lepoti duhovništva. Iz osebne izkušnje lahko še enkrat poudarim, da je zame os duhovništva v obnavljanju Kristusove daritve na križu, iz katere izhaja družjenje nas kristjanov okrog oltarja.

Pripomnil bi še, da tudi za duhovništvo velja ugotovitev, da so najlepše stvari ponavadi najtežje. Najbolj težko je - če uporabim evangeljsko priliko -, da duhovnik nikdar ne ve, če in kako bo obrodilo seme, ki ga seje. Duhovnik je srečen, ko vidi, da se morda po dolgem času k njemu vrne nekdo, ki se mu zahvali za dobro delo ali besedo, ki jo je duhovnik medtem že zdavnaj pozabil. V tem je lepota duhovništva: biti po evangeljskih besedah nekoristni služabnik, ki ga Kristus po uslišani molitvi in s svojim milostnim delovanjem napravi ne le za koristnega, ampak za potrebnega današnjemu svetu in ljudem.

Še nekaj bi pripomnil. Sveti oče poudarja, da je lepota duhovništva v svojem bistvu zvezana z lepoto bogoslužja. Priznati moram, da je včasih bogoslužje vse prej kot obhajanje lepote skrivnosti, ki smo je kot kristjani deležni. Sicer potrebno sodelovanje otrok in odraslih pri bogoslužju se včasih sprevrže v pravi protagonizem brez duhovne razsežnosti, ki s služenjem nima ničesar opraviti. Pri bogoslužju smo vsi služabniki, tudi duhovnik. Duhovnik vodi bogoslužje ali, bolje rečeno, bogoslužje vodi njega in občestvo v opravljanju svetih skrivnosti. Bojim se, da nekatere prvine, ki so se v zadnjih desetletjih prikrajale v naše cerkve, človeka odtujujejo od molitve in zbranosti. Pri tem mislim na razne bobneče afriške ritme, na pogovorno vzdušje med duhovnikom in laiki, na umetno in potvorojeno poudarjanje veselja in otroške radosti, ki ju v resnici ni. Dogaja se tisto, kar se nasploh dogaja v vzgoji in šoli: ko želimo neko vrednoto preveč približati, jo razvedenimo, izpraznimo njeno bisto, potem pa postane kakor tista sol, o kateri Jezus pravi, da ne soli več. Tako v cerkvi kot v šoli, tako v javnem kakor družinskem življenju vzgojitelja ne sme biti nikdar strah, da ga otroci, ljudje ne bodo poslušali. Vsako dobro seme obrodi svoj sad. In v ospredju je seme in ne sejalec.

Kaj vam pomeni lik arškega župnika?

Sv. Janez Marija Vianney je vzor svetniškega in izjemno delavne-

ga duhovnika v zgodovinskih okoliščinah, ki so v nekaterih ozirih silno podobne našim. Prepričan sem, da bo treba v pastoralnem delu ubrati novih poti. V trenutkih razpuščenosti - na primer v 16. stoletju ali tudi v času arškega župnika - je Cerkev utemeljila novi preokret na krščanskem druženju. Bratovščine, ki so združevale duhovnike in laike, so vedno botrovale uspešni reformi Cerkve. Mislim, da si bo treba v prihodnosti omisliti nekaj podobnega, seveda v prilagojeni obliki. Trdno verjamem, da bo iz trnja tega zgodovinskega trenutka vzcvetel sad prenovljenega in bolj zavestnega krščanskega življenja, čeprav se število duhovnikov in vernikov manjša. V takšnih trenutkih ni pomembno število. Zgodovino božjega ljudstva že od stare zaveze naprej vodi preostanek zvestih in pravičnih, “Izraelov ostanek”.

Kaj pa edinstvo med duhovniki in laiki?

Edinstvo med duhovniki in laiki mi pomeni trdna zavest, da vsi skupaj ne delamo iz lastne koristi, ampak za skupni smoter, ki je širjenje evangelija in božjega kraljestva med nami. Vsak na način, ki mu je lasten. Pri tem se moramo zavedati, da je Kristus glava Cerkve in da se moramo vsi, duhovniki in laiki, njemu prepustiti v vdanosti, ki temelji na molitvi, delu za skupni blagor, iskreni sposobnosti medsebojnega odpuščanja in zbiranju okoli oltarja, ki naj ostane po naših mestih in vseh prvi in najvišji dogodek v tednu, žarišče naše pripadnosti Cerkvi. Na koncu si moramo vsi, tudi tisti, ki imajo odklonilen odnos do Cerkve, zastaviti ključno vprašanje: kljub temu da včasih ne gre vse natanko tako, kakor bi moralo, ali si moremo sploh predstavljati naše kraje brez cerkva, brez duhovnikov? / DD

Fundacija Carigo in Cassa di Risparmio FVG podvojili družbeni sklad T.i. mikrokredit, vzgoja k pomoči in solidarnosti s potrebnimi

S pričo ekonomske in finančne krize, ki hudo prizadeva tudi naše kraje, so na sedežu Fundacije Carigo v Gosposki ulici v Gorici v četrtek, 2. septembra, podpisali sporazum o podvojitvi jamstvenega sklada za t. i. socialni mikrokredit. Dopolnilni akt konvencije, ki so jo sklenili ob koncu avgusta 2008, so tako potrdili predsednik omenjene Fundacije odv. Franco Obizzi, goriški nadškof msgr. Dino De Antoni in predsednik bančnega zavoda Cassa di Risparmio del Friuli Venezia Giulia Giuseppe Morandini. Med drugimi so bili prisotni ravnatelj Karitas g. Paolo Zuttion in Giuseppe Bragaglia, generalni tajnik Fundacije, ki v goriški pokrajini že vrsto let izkazuje posebno pozornost do potreb ljudi na teritoriju.

Podpis. Z leve: Morandini, Obizzi, msgr. De Antoni

G. P. Zuttion

Začetnim 100 tisoč evrom, ki jih je pred dvema letoma namenila posojilom Fundacija Goriške hranilnice, so tako prejšnji teden dodali naknadnih 100 tisoč; tokrat so sklad, ki ga upravlja Karitas, podkrepili v enaki meri Fundacija in Cassa di Risparmio FVG. Gre za pomemben projekt treh ustanov, ki skupno izdajajo posojila in tako nudijo pomoč družinam in malim podjetjem v stiski, je poudaril Obizzi. Za-

Veliko večino posojil zainteresirani z veliko mero resnosti in korektnosti tudi vračajo, je dodal predsednik Fundacije. Morandini je izrazil ponos ustanove, ki jo predstavlja, da je lahko zraven. “Na tak način lahko pomagamo ljudem, ki iščejo gospodarsko in družbeno integracijo”. Posojila v glavnem uporabljajo za plačevanje nujsnih stroškov, kot so elektrika, plin, telefon, najemnine, pa tudi za zdravstvene

stroške. “To je najboljši način, kako lahko izkazujemo pozornost do teritorija”. Ob tem je predsednik deželne hranilnice izrazil tudi željo, da bi v ta namen naredili še več. Ravnatelj škofijske Karitas g. Zuttion se je zahvalil prisotnim, ob tem pa je citiral nekaj odlomkov iz enciklike sv. očeta Benedikta XVI. Caritas in veritate, ki utemeljujejo prav take oblike finančnih posegov v prid pomoči potrebnim. Kriza, ki je zajela ves svet, je poudaril g. Zuttion, je namreč “sad pomanjkanja etičnega pristopa v ekonomiji. Pravo poslanstvo Karitas sicer ni v tem, da bi posojala denar, temveč vzgajala k rasti v ljubezni, njena “misija” je solidarnost. Ne gre za to, da bi nudili posojilo in bi tako imeli mirno vest oz. bi se na tak način otrsli revnih, temveč za vzgojo k pomoči, k temu, da bi

se potrebni rešili odvisnosti. Zato je v tem trenutku izredno pomembno ustvarjati sinergije med različnimi stvarnostmi, da bi omogočili razvoj bolj etičnega gospodarstva, takega, ki bi bilo bolj pozorno do teh, ki so zadnji in zapostavljeni. “In to za dobro vseh”! Predsednik združenja Betlem Onlus Ferruccio Franchi je povedal, da goriška Karitas izdaja mikrokredite vse od l. 2003, ko je to začela s pomočjo nekaterih kreditnih bank in bila ena izmed prvih v Italiji. Razložil je, da zainteresirani lahko pridejo tudi danes do takega posojila, če se obrnejo na eno izmed socialnih posvetovalnic škofijske Karitas. Tam namreč zberejo podatke, ki jih najprej oceni petčlanska komisija, nato pa še drug organ. Doslej so zavrnilli devet prošelj na 50; v teh primerih je Karitas vseeno pomagala prosilcem tako, da je našla kakšno drugo vrsto pomoči. Pred podpisom sporazuma je nadškof msgr. De Antoni še enkrat poudaril, da ima mikrokredit pretežno vzgojno funkcijo. “Sicer ne gre za dobrodelno”, temveč za to, da bi se ljudje privadili na svoje dolžnosti in na pravičen odnos do denarja. Pohvalil je iskanje rešitev, pri katerem sodelujejo finančna ustanova, civilna družba in krščanska skupnost. Konec koncev, je rekel, gre za obnovitev nekdanjega “monista”, posojil, ki so jih naši predniki dobivali v veliko hujših časih, ko so si znali prizadevati za to, da so ohranili vsaj tisto malo, kar so imeli. / DD

Kratki

Karitas in Rdeči križ sta pripravila humanitarno akcijo za delavce v socialni stiski

Slovenska Karitas in Rdeči križ Slovenije sta na pobudo 1. programa Radia Slovenija pripravila humanitarno akcijo Pomagajmo danes, v kateri so cel dan zbirali denar za delavce v stiski in njihove otroke, ki potrebujejo šolske potrebščine. Denar so zbirali na stojnicah, darovanje pa je bilo možno tudi s telefonskimi klici in poslanimi SMS sporočili.

Kot so zapisali na spletni strani Radia Slovenija, so se za akcijo odločili, ker je v Sloveniji vse več delavcev zaradi izgube službe, stečajev in neizplačanih plač v hudi socialni stiski. Zato trpijo tudi njihove družine, uradna socialna pomoč pa poteka prepočasi in pogosto tudi neučinkovito.

K akciji jih je spodbudil tudi velik in pozitiven odmev dobrodelne akcije, namenjene delavcem Preventa in njihovim družinam, ki je 12. avgusta potekala v Slovenj Gradcu, na Ravnah na Koroškem, Radljah in v Dravogradu.

Stojnice, kjer so zbirali denarno pomoč za delavce v stiski, so bile postavljene v 11 večjih slovenskih mestih, prav tako denar zbirajo na računih Slovenske Karitas in Rdečega križa Slovenije, možno je tudi darovanje s telefonskimi klici in poslanimi SMS sporočili.

Otroci nas potrebujejo, da bo korak v šolo vesel / Pomoč s šolskimi potrebščinami

Karitas že vrsto let od maja do septembra vodi akcijo zbiranja in razdeljevanja šolskih potrebščin otrokom iz socialno šibkih družin. Na Slovenski ravni teče akcija pod naslovom Otroci nas potrebujejo, ki je zastavljena širše kot samo za šolske otroke, na ravni Škofijske karitas Koper pa smo tej akciji dali podnaslov Da bo korak v šolo vesel.

Z razdeljevanjem šolskih potrebščin (zvezkov, šolskih torb in drugih učnih pripomočkov) ter vrednostnih bonov za nakup šolskih potrebščin v knjigarnah, smo po župnijskih karitas in v vseh trinajstih Centrih karitas kopske škofije začeli že konec junija in v glavnem zaključili do sredine avgusta.

Po doslej zbranih podatkih je pomoč Karitas prejelo 1932 šolarjev. Razdeljenih je bilo 15.216 zvezkov in za 24.460 evrov bonov ter drugih potrebščin. Vrednost pomoči presega 50.000 evrov.

Pomembno pri plačilu večjih zneskov, kot so stroški prevoza, toplega obroka v šoli ali plačilo dijaškega doma, bomo reševali na podlagi prošnje družine ali na predlog župnijske karitas, CSD ali šole po enakem postopku, kot se rešujejo prošnje za finančno pomoč na podlagi Pravilnika o materialni pomoči v Karitas.

Neposredna pomoč otrokom predstavlja tudi Posvojitev na razdaljo, kar pomeni 25 EUR mesečne pomoči. Tovrstno pomoč prejema na Primorskem 190 otrok. Posredna pomoč otrokom je tudi pomoč družinam s hrano, higienskimi materialom, oblekami, obtutvijo in plačilom nujsnih računov.

Kratki

45. seminar za slovenske šolnike v Italiji

V petek, 3.9.2010, se je v Kulturnem domu v Gorici začel 45. jesenski seminar za slovenske šole v Italiji. Seminar prireja

Foto JMAP

vsako leto ob začetku šolskega leta Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije v sodelovanju z Uradom za slovenske šole pri Deželnem šolskem uradu za Furlanijo Julijsko krajino. Udeležila se ga je množica učiteljev in profesorjev vseh stopenj iz Trsta, Gorice in Benečije. Bilo je prisotnih precej gostov iz Italije in Slovenije, med drugimi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš, sekretarka šolskega ministrskega urada v Sloveniji Alenka Kovšca, senatorka Tamara Blažina, deželni svetnik SSK Igor Gabrovec, predsednika SSO in SKGZ, Drago Štoka in Rudi Pavšič, županji Alenka Florenin in Franka Padovan, vodja pokrajinskega šolskega urada za Gorico Piero Biasoli in predsednik pokrajinske slovenske konzulte Peter Černic. Pred odprtjem seminarja so profesorji delili letake z izjavo, ki je opozarjala na hude stiske, ki pestijo slovensko šolo zaradi krčenja razredov in službenih mest. Deželni šolski urad FJK je namreč brez vsakega posvetovanja in v nasprotju z mnenjem Deželne šolske komisije za slovenske šole sklenil združiti prve razrede različnih smeri na višjih srednjih šolah s popolnoma drugačnimi poklicnimi profili in usmeritvami. Seminar sta predstavila vodja Urada za slovenske šole v Trstu Tomaž Simčič in pedagoška svetovalka ter koordinatorka seminarja Andreja Duhovnik. Glasbeni spored so oblikovali profesorji in dijaki srednje šole Sv. Cirila in Metoda iz Trsta. Otvoritveno predavanje je imel literarni zgodovinar in strokovnjak za mladinsko književnost dr. Igor Saksida na temo Ustvarjalno branje v književnosti. Profesor Saksida je predstavil razliko med zasebnim in branjem v skupini. Obrazložil je razliko med tradicionalnim poukom, ki sloni na razlagi učitelja učencu, in komunikacijskim poukom, kjer učitelj le usmerja in organizira situacije. V bistvu je komunikacijski pouk bolj ustvarjalen, ker je dialog med učiteljem in učencem bolj pristen; učenec ima pri tem pravico do svoje interpretacije besedila. Približno 450 slovenskih učiteljev in profesorjev se je v prejšnjih dneh na Goriškem in Tržaškem udeležilo sedemnajstih predavanj in delavnic, ki so jih v glavnem vodili ljubljanski strokovnjaki in univerzitetni profesorji. / KN

Lepo uspela prireditev ob koncu praznovanja 100-letnice tržiške ladjedelnice

V četrtek, 2. septembra, se je veliko ljudi udeležilo končne prireditve ob stoletnici tržiške ladjedelnice. Na malem trgu v Panzanu, le nekaj metrov od vhoda v ladjedelnico, je z bogatim programom potekal večer Živeti z ladjedelnico, ki so ga priredila tri slovenska društva, dejavna v Laškem. Po pozdravih gostov in prirediteljev je zgodovinar Giulio Melinato predstavil publikacijo z naslovom Živeti z ladjedelnico in jo vstavil v časovno obdobje delovanja ladjedelnice. Prisotni so si ogledali še dokumentarni film Maria Liberta o pričevanju dveh delavk, zaposlenih v ladjedelnici med drugo svetovno vojno. Dokumentarec so pripravili dijaki liceja Buonarroti s pomočjo mentorjev v režiji Ivana Gergoleta. Spregovoril je tudi sindikalni predstavnik Danilo Peric o dogajanju v ladjedelniškem obratu. Kulturni program so sooblikovali moški trio Starši Ensemble pod vodstvom Silvie Pierotti in pianistka Francesca Minetto ter solistka Lara Peric.

VIPOLŽE Blagoslov večnamenskega prostora in predstavitev Dnevniških zapisov 1943-45

Za versko, narodnostno in kulturno obogatitev Bricev!

“Brici so mehke, čustvene, občutljive duše, a z veliko mero živahnosti, smeja, petja, plesa! Po naravi je briška duša globoko verni, bogovdana, idealna: taki smo bili tudi mi!” Tako je pred skoraj 40 leti, ob tradicionalnem kresovanju vrh Kobalarja, zapisal msgr. Rudolf Klinec, rojen v Vipolžah l. 1912. Prejšnjo soboto, 4. septembra, se je s predstavitvijo knjige *Dnevniški zapisi 1943-45* idealno vrnil v rojstno vas.

Priložnost je bila posebno praznična, saj je župnik g. Marjan Kožlin končno kronal svoj sen ter blagoslovil in predal namenu večnamenski prostor v župnišču, dvorano, ki bo služila za predavanja, sestanke, pa tudi za veselje ljudi. “Brda namreč niso le dobri vinogradi, temveč tudi dobri ljudje!” Blagoslovil je križ na steni in prostor, molil za otroke v župniji, njihove starše in katehete. Že prve dni, ko je prišel v Vipolže, je povedal g. Kožlin, se mu je ob pogledu na nekdanje prazne kletne prostore porodila misel, da bi tam lahko pridobili lepo dvorano. Vprašanje denarja mu ni dovolilo, da bi sanjal, dokler ni prišlo do denacionalizacije. V župniškem gospodarskem in pastoralnem svetu so začeli razpravljati o

zadevi. Obrnili so se na dobre ljudi in izdelali idejni načrt. Dela so se začela maja 2008. Z darovi vaščanov in s pomočjo občine so uresničili podvig. Ali bo prostor služil namenu, bo odvisno od tega, kako ga bodo uporabljali. Na razpolago bo za druženje, “a najbolj so potrebne kulturne in duhovne vrednote”. Navzočim je g. Kožlin priporočil, naj Brda ohranijo Bricem! “Krasna pokrajina, rodovitna zemlja, ugodno podnebje so prevelika vaba za koristilne tuje. Ne urejeni vinogradi, ne opremljene kleti, ampak narodnozavedni, pošteni, pokončni Brici bodo trden jez proti prodirajočemu tujemu vplivu brez vrednot in zato brez bodočnosti”. Če bo dvorana vsaj malo prispevala k verskemu, narodnostnemu in kulturnemu bogastvu Bricev, bo obnovila prostorov dosegla svoj namen.

G. Kožlin je na prijetnem in domačem kulturnem večeru, ki so ga požlahnili Anja Rožič na klarinet, Eva Majhovič na kitari in

Foto DPD

prof. Radovan Kokošar na klavir, izrazil posebno zadovoljstvo nad dejstvom, da je bil prvi dogodek v prenovljenem prostoru predstavitev knjige rojaka msgr. Rudija Klinca, “ki ga štejemo za največjega rojaka župnije Vipolže in tudi med največje Brice”. Ko so v navzočih še odmevale klene besede 16-letnega Rudija o vzgoji, ki jih je prebral mladi Tadej Prinčič, je solkanski župnik Vinko Paljk o duhovniku, zgodovinarju, kulturniku in pravniku povedal, da je v Brdih pravzaprav malo znan, ker je zaradi študija zgodaj zapustil rojstno vas, čeprav se je vanjo vedno rad vračal. Obudil je nekaj živih spominov nanj, drobcev v bogatem življenjskem mozaiku, pa tudi orisal glavne etape njegove poti. “S svojim pravniškim znanjem je v ključnih trenutkih ogromno dobrega naredil za Slovence na Goriškem”. Bog mu je dal talente, pa tudi trdno voljo. Veliko je pisal in

tako na neki način “zapolnjeval vrzeli”, da bi bila “resnica dosti bolj velika”; nekaj knjig je izšlo, ko je bil še živ, tri pa po smrti. *Dnevniški zapisi*, ki vsebujejo njegove dnevnik iz let 1943-45, so izšli pred nekaj meseci v zajetni knjigi pri Goriški Mohorjevi družbi. O tem “imenitnem zgodovinskem viru”, njegovem nastanku, vsebini, nekaterih “ocvirkih” in liku avtorja sta - kot že doslej na dveh predstavitev v Gorici, nato v Novi Gorici, Trstu, Ljubljani, Vipavi in Velikih Žabljah - spregovorila urednika dr. Renato Podbersič ml. in dr. Peter Černic. Prof. Peter Stres je podčrtal, da to niso spomini, temveč zapisi v času; “vidi se, da je bil tudi politično izredno trezen”. Potem ko je g. Paljk prebral še nekaj “biserčkov” in omenjene besede o briški duši, je ga. Branka Gorjup v imenu vaščanov povedala, da je o g. Rudiju nekaj stvari vedela. “Danes vem, da je bil g. Rudolf Klinec iz Vipolž velik narodnjak. Na prvem mestu (...) so bili zanj Slovenci. Zanje je delal, upal in seveda trpel”. Imel je “velik dar opazovanja in povezovanja”. Žal je bil zamočan; “želim si, da bi o njem in njegova dela brali in si tako izostrili njegov lik”. / DD

Foto DPD

Predstavnika SSK pri goriški prefektinji
Beseda je tekla tudi o šolski problematiki

Goriška predstavnika stranke Slovenska skupnost Julijan Čavdek in Mara Černic sta 31. avgusta obiskala goriško prefektinjo Mario Augusto Marrosu in ji predstavila problematiko v zvezi z napovedano reformo volilnega zakona za pokrajinske volitve, ki bodo potekale spomladi 2011. Goriško prefektinjo sta seznanila z odlokom, s katerim deželna uprava sprejema državni zakon, ki

krči število pokrajinskih svetnikov za 20%, kot tudi z napovedmi reforme volilnih okrožij v goriški pokrajini. Problem deželnega odloka je v tem, da nista upoštevana zakona 482/99 in 38/01, ki ščitita slovensko narodno skupnost. To bi bilo obvezno, saj volilna zakonodaja ne bi smela mimo tega, da je v pokrajinskem svetu predstavljena celotna specifika prebivalstva in teritorija goriške pokrajine.

Potek nekaterih dogodkov pa kaže, da do tega lahko pride. Nova volilna okrožja, ki naj bi jih bilo po številu manj, naj bi bila sestavljena z večjim številom volilcev. To pomeni, da bodo morale stranke oz. liste doseči višji odstotek, da lahko dobijo svojega predstavnika v pokrajinskem svetu. Tak razvoj dogodkov pa bi bil krivičen do slovenske narodne skupnosti, ki bi tako ne imela nobene možnosti, da samostojno izvoli predstavnika v pokrajinski svet. To je sicer že danes precej težavno, vendar je odvisno tudi od tega, da smo Slovenci politično razdeljeni in torej sami krivi, da se moramo nanašati zgolj na dobro voljo posameznih strank.

Ob koncu srečanja sta predstavnika SSK prefektinji predstavila še nekatera vprašanja v zvezi s šolsko problematiko. Najprej sta izrazila zaskrbljenost nad dejstvom, da ostaja pokrajinski šolski urad brez ravnatelja, kar zmanjšuje pomen pokrajinske šolske strukture; zaradi tega je prizadeta vsa pokrajinska stvarnost. Drugo pomembno vprašanje zadeva slovenske šole, katerim bi pritikalo priznanje upravne kompleksnosti, ker poslujejo dvojezično. Zaradi tega je krčenje števila neučnega osebja na slovenskih ravnateljstvih zelo zaskrbljujoče. Prefektinja se je zahvalila za informacije in obljubila, da bo opozorila pristojne organe.

Festival Show v Gorici

Lahka glasba je razgibala poletno mrtvilo

Morje tisočih poslušalcev vseh starosti in iz raznih krajev, tudi iz bližnje Slovenije, je preplavilo obširni trg pri Rdeči hiši v sredo, 25. avgusta, ko se je po enem letu vrnil v Gorico Festival Show, ki ga prireja Radio Birkina in Radio Bella&Monella. Glasbena prireditev je obredla kar nekaj mest na severu Italije in je svojo karavano ustavila 2. septembra v

Veroni. Na velikanskem in tehnično izredno dobro opremljenem odru, ki so ga postavili organizatorji v rekordno kratkem času, so se prepletali glasba, petje, ples in lepote, ki tekmujejo za naslov Miss Risskio per una notte. Odrsko dogajanje in v začetku bolj zadržano publiko sta razgibala živahna radijska spikerja, ki sta se kar nekajkrat prijazno

obrnili tudi do poslušalcev iz Slovenije (sicer se je z odra zaslisl tudi slovenski jezik, ko je Karolina

Nomadi

Černic prevajala besede predstavnika dobrodela ustanove za boj proti otroški leukemiji; na

večeru so namreč pobirali prostovoljne prispevke v ta namen). Pozornost je seveda vzbudila privlačna Veronica Maya, voditeljica raznih popularnih oddaj državne prve mreže Rai, ki je očarala gledalce s svojo prisotnostjo, oblečena v kot lunin sij lesketajočo se oblečko, in z izkušnostjo nastopanja pred publiko sproščeno napovedovala pevce, ki so se zvrstili na večeru. Med temi je

bilo kar nekaj blestečih zvezd: Silvia Mezzanotte, nekdanja pevka skupine Mattia Bazar, Irene Fornaciari, hči slavnega Zucchera, Cristel Carrisi, hčerka Al Bana in Romine Power, in seveda Maurizio Vandelli, ustanovitelj skupine Equipe84 (l. 1963), ki je z zrelo profesionalnostjo, z bendom I Miranda, postregel z nepozabnimi pesmimi 29 Settembre, Un angelo blu, Tutta mia la citta', Io ho in mente te in še nekaterimi pesmimi prijatelja Lucia Battistija. Ob vsaki so se mu pridružili poslušalci, predvsem tisti, ki so bili najstniki v 60. in 70. letih in so “noreli” za temi, sedaj zimzelenimi pesmimi, ki so zaznamovali tedanja

beat in pop glasbeni žanr. Večer so z vrsto svojih skladb, seveda tudi z železno lo vagabondo, sklenili I Nomadi, ena od redkih skupin, ki se je ohranila iz zlatih časov italijanske popevke. Večer je imel velik uspeh in zaradi tega je bil zadovoljen tudi eden izmed pobudnikov, občinski odbornik Stefano Ceretta, ki je poudaril, da je izredno vesel te množice mlade, pa tudi starejše publike. Take obsežne prireditve manjkajo v našem mestu in bi jih bilo treba večkrat uresničiti, je dejal. Župan Romoli pa upa, da bodo naslednje leto ta glasbeni spektakel lahko priredili na goriškem Travniku.

Svetoivanski in pevski strežniki na počitnicah v Žabnicah

Veseli teden v razigrani družbi

Že četrto leto zaporedoma smo se strežniki duhovnijske sv. Ivana in Pevme odpravili na zaslužene počitnice v kočjo svetega Jožefa v Žabnicah. Ko smo se namestili v kočji in povečerjali, smo se že prvi dan odpravili na sprehod proti Trbižu. Naslednjega dne nas je prebudilo deževno vreme, zato smo v kočji imeli zanimiv kviz. Nato smo pekli piškote in kruh za večerno sveto mašo, ki smo jo kot vsako leto darovali na seniku. Ko je v popoldanskih urah pokukalo malo sonca, smo šli peš do Ovcje vasi po novi kolesarski poti.

V sredo smo se odpravili na Ojstrnik. Po naporni poti smo srečno prišli do vrha, od koder smo imeli lep razgled na sosednje dežele. Nazaj grede smo se ustavili v kapelici Marije Snežne. Ko smo se utrujeni vrnili v kočjo, smo se posladkali z odličnim pecivom in nazdravili stricu Franku, ki je praznoval rojstni dan. Slavljencec nam je zvečer plačal sladoled na Trbižu. Tu smo spoznali tudi skavtince iz Pordenona, s katerimi smo na trgu pred cerkvijo peli banse. V četrtek nam vreme ni kaj do-

bro obetalo, zato smo se s kombijem odpeljali na Planico. Od tu smo šli peš v dolino Tamar, kjer smo si ogledali kapelico, okrašeno z lepimi mozaiki patra I. Marka Rupnika.

Preden smo se vrnili v kočjo, smo nekateri šli peš do vrha vtroglave skakalnice. Zvečer so se nam pridružili še nekateri starši, s katerimi smo se naslednjega dne peš odpravili na Svete Višarje. Ko smo se vrh hriba okrepčali (žal je bila kočja na planini zaprta), smo se zbrali v cerkvi okrog Marijinega kipa in se

pripravili na sv. mašo s prošnjami, zahvalami in pesmimi. Po maši so nas neprijazni oblaki in

valjujemo se g. Marijani Markežiču, našima katehistinjama Katerini in Ani ter spremljevalcu Franku za lepi teden in za potrpljenje, ki so ga imeli z nami. Bilo nas je 11, a smo bili precej glasni in veseli. Vzdušje je bilo stalno na višku, spremljale so nas pesmi

grmenje spodili v dolino. Ko so prispeli še zadnji, se je vliil dež. V dežju smo se tudi poslovili in se odpravili proti domu. Zah-

in bansi, pa tudi škeči. Bili smo kot velika, srečna družina in upamo, da se bomo čim prej ponovno srečali.

Predstavitev v prostorih Goriške Pokrajine Projekt Soča sooča

Predstavniki Kinoateljstva in Pokrajine Gorica so na tiskovni konferenci v torek, 31. avgusta, v pokrajinski sejni sobi predstavili projekt Soča sooča / A fronte dell'isonzo, ki je nastal ob promociji dokumentarnega filma o Soči, Trenutek reke / Il tempo del fiume, avtoric Anje Medved in Nadje Velušček.

Zavod Kinoateljstva se je odločil, da bo film, ki pripoveduje o življenju ob reki od izvira do izliva in o človekovem odnosu do narave, predstavil ljudem iz obsoških krajev in ob tem ponudil vrsto soočanj z domačimi in tujimi gosti o protislovjih, ki so danes v razmerju do okolja. Celovečerne prireditve, ki so se začele marca in se bodo končale oktobra, so bile do sedaj že v Solkanu, Tolminu, Kanalu, Desklah in Trenti. V petek, 3. septembra, pa se je, s soočanjem v Zagreju, čezmejnja okoljska karavana odselila na italijansko stran.

Pokrajinska odbornica za okolje in prostor, Mara Černic, je na srečanju z novinarji povedala, da je k projektu pristopila tudi goriška pokrajina, ker se zaveda velike ekološke vrednosti reke Soče in njenega simboličnega pomena, povezovanja različnih kultur in narodov. Odbornica je še povedala, da pokrajina trenutno

vлага veliko sredstev v načrte za izboljšavo kvalitete vode, saj v Gorici ne živimo več z reko kot nekoč. Dodala je, da je projekt Kinoateljstva imenitno izhodišče, da spregovorimo o različnih te-

mah, ki so aktualne za naš prostor. Soavtorica filma in vodja projekta, Nadja Velušček, je razložila, da je treba dokumentarec predstaviti ljudem, za katere je nastal in o katerih pripoveduje. Pogovori na različnih nivojih, okoljskem, filozofskem, umetniškem, pa služijo osveščanju, zavedanju. Povabili so slovenske in italijanske predavatelje; strokovnjaki, ki delujejo na širšem, mednarodnem nivoju, so se in se bodo soočili z lokalnimi osebnostmi.

Prepletata se makro- in mikrokozmos. Na zadnjem srečanju, ki bo oktobra ob izlivu Soče, se bo gorski svet srečal z morskim. Predsednik Kinoateljstva in producent dokumentarca Trenutek

reke (film je ravno izšel na DVD-ju in bo tudi na prodaj), Aleš Doktorič, je projekt označil kot uspešno zamisel združevanja dveh kultur. Narava in njene dobrine so vsem skupne vrednote, ki presegajo kulturo in jezik. Pri organizaciji aktivno sodelujejo še Zagraj, Turjak, Sovodnje ob Soči in Podgora. V Zagreju sta se soočila Walter Princi (Zavod za ribištvo FJK) in Dušan Jensenek (Ribiška družina Tolmin), v Turjaku je bilo 7. septembra srečanje s profesorjem Brunom della Vedova (podiplomski študij za obnovljive vire okolja, Univerza v Trstu) in profesorjem dr. Mladenom Francem (program Znanost o okolju, Univerza v Novi Gorici), 8. septembra je zaradi boleznih odpadel pogovor med astrofizičarko Margherito Hack in Aldom Ruplom (novi datum bomo naknadno sporočili), 23. septembra bo v Podgori ob 20. uri srečanje organizacij, povezanih z reko Sočo. Več informacij je objavljenih na spletni strani www.soca-isonzo-film.org.

inca

Obvestila

Popoldanski pouk Mladinskega doma za učence osnovne šole in dijake srednje šole se bo začel v sredo, 15. septembra. V četrtek, 9. t. m., bo ob 19. uri na sedežu MD v Gorici informativno srečanje s starši gojencev. Informacije v uradu v dopoldanskih urah na tel. 0481 546549 ali 328 3155040

Romanje v Medjugorje: vabimo vas na romanje od 1. do vključno 4. oktobra. Odhod iz Nove Gorice in Rožne Doline ter s Kozine, kjer vstopijo tržaški romarji. Po hrvaški avtocesti pridemo pozno popoldan v Medjugorje. Nato bo, kot ostale dni, potekalo vse po programu, ki ga prejme vsak udeleženec. Pri vpisu se plača celotni znesek 110 evrov. Za romarje iz Slovenije in Italije zadostuje veljavna osebna izkaznica za inozemstvo. Vpisujejo g. Darko (tel. 0481 882395 in 0481 32121), ga. Anica (za Slovenijo - 00386 5 3022503), g. J. Markuža (040 229166). Vpis do zasedbe mest v avtobusu. Sveta Marija, Kraljica miru, nas kliče.

Kmetija Aleš Komjanc, Jazbine 35 v Števerjanu, nudi degustacijo in prodaja večvrstno visokokvalitetno oljčno olje s kislino 0,12. Tel. 0481 390238.

Kulturni center Lojze Bratuž prireja Lutkovno delavnico Od ideje do uprizoritve, ki bo potekala 1. in 2. oktobra. Vodila jo bo priznana lutkovna ustvarjalica mag. Breda Varl. Kotizacija za udeležbo znaša 50 evrov. KC Bratuž bo sprejemal prijave na delavnico do 15. septembra na tel. štev. (0039) 0481 531445, 534549 (faks) ali po e-mailu (info@kclbratuz.org). Informacije in prijavnico dobite na spletni strani www.kclbratuz.org pod kategorijo gledališče.

Darovi

Za misijonarja Ernesta Saksido N. N. 150 evrov.

Sožalje

Ob izgubi drage mame Felicite izrekajo prof. Maji Leban in svojcem iskreno sožalje obiskovalke telovadnega tečaja v Domu Franca Močnika v Gorici.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 10.9.2010 do 16.9.2010)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97,5, 91,9 Mhz; za Furlanijo 103,7, 103,9 Mhz; za Kanalsko dolino 95,7, 99,5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98,2 Mhz; za Karnijo 97,4, 91, 103,6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 10. septembra (v studiu Andrej Baucon): V poletje s polkami, valčki in popevkami - Zanimivosti v naši okolici - Humor.

Sobota, 11. septembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 13. septembra (v studiu Andrej Baucon): Poletni mix z Andrejem - Zanimivosti doma in po svetu.

Torek, 14. septembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 15. septembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Grintavec, očaj nad Bavšico - Izbor melodij.

Četrtek, 16. septembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Od 6. do 10. t. m. poteka v Mladinskem domu priprava na vstop v srednjo šolo. Tečaj se je začel z napotki dragocene sodelavke, prof. Vande Sever. Gojenci ponavljajo zgodovino, slovenščino, italijanščino, angleščino in matematiko. Pouk poteka od 9. ure do 12.30. Pripravo vodijo vzgojiteljica Martina Šolc, Irenka Ferlat, Simon Peter Leban, Marko Gus in prof. David Bandelj. Popoldanski pouk za otroke osnovne in srednje šole se bo začel 15. t. m. V četrtek, 9. septembra, bo ob 19. uri na sedežu MD informativno srečanje s starši vpisanih gojencev.

Goriška Mohorjeva družba in Pokrajinski arhiv v Novi Gorici

vabita na predstavitev knjige

Zbornik s spominske slovesnosti
na Mirenskem Gradu 24.11.2007

V četrtek, 16. septembra 2010, ob 17. uri
v galeriji Ars na Travniku v Gorici

Slovenecem omogočiti izvolitev svojih predstavnikov SSk proti novim krčenjem osebja slovenske šole. Solidarnost Reziji

Goriški del stranke Slovenska skupnost je po poletnem premoru spet začel redno delovanje. V ponedeljek, 30. avgusta, je spet zasedalo pokrajinsko tajništvo in se soočilo z aktualnimi vprašanji Slovencev, ki živijo v goriški pokrajini. Pokrajinsko tajništvo SSK za Goriško je na začetku izreklo vso solidarnost in bližino rojakom v Reziji, ki doživljajo hude trenutke napetosti in zapostavljanja. SSK je tudi ogorčena nad odločitvijo občinskega sveta Rezije, ki je nezakonito zahteval izpis občine iz seznama občin, kjer se izvajajo določila zakona 38/01. SSK je posebno zaskrbljena zaradi

odnosa, ki ga občinska uprava v Gorici namenja slovenščini. Vse bolj se vrstijo primeri zapostavljanja in celo odstranjevanja slovenščine tam, kjer bi morala biti prisotna na podlagi določil zaščitnega zakona.

SSk pri tem meni, da je to točno določena strategija, ki vodi k temu, da se čim bolj prikrije prisotnost Slovencev v mestu in s tem omeji le na tri mestne četrti, kar ne odgovarja resničnemu stanju. SSK je z zaskrbljenostjo sprejela novice o krčenju neučnega osebja na slovenski šoli. Pokrajinski tajnik Čavdek je stopil v stik s predstavniki sindikata slovenske šole in šolniki, da bi se podrobneje

seznanil z dejanskim stanjem, po drugi strani pa, da bi ponudil pomoč, kjer je najbolj potrebna. Še posebej je odprto vprašanje za naslednja leta, ko bi dodatna krčenja lahko bila že usodna. SSK pri tem podpira predlog, da se slovenski šoli prizna status kompleksnega upravljanja; to bi zagotovilo nemoteno dvojezično poslovanje. Kot je tudi primerno, da za tako službo priznajo doklado.

SSk je tudi zaskrbljena zato, ker je ostalo prazno mesto ravnatelja pokrajinskega šolskega urada; to je treba čim prej urediti z imenovanjem novega vodje. SSK je spet obravnavala politični

položaj na pokrajinski ravni in priprave v luči na pokrajinske volitve. Najbolj zaskrbljujoče je dejstvo, da se nadaljuje reforma volilnega zakona, ne da bi upoštevali specifičnosti goriške pokrajine. Glede na to, da bo krčeno število volilnih okrožij in bodo ta večja po številu volilcev, je Slovenecem dejansko onemogočeno, da bi lahko samostojno izvolili svojega predstavnika v pokrajinski svet. To pa je resna kršitev, kajti onemogoča primerno demokratično predstavništvo, ki bi odražalo realno stanje ozemlja. SSK z zaskrbljenostjo ugotavlja, da v deželnem odloku, ki sprejema državno volilno reformo, ni nikjer omenjenih zakonov za zaščito Slovencev. Prisotnost predstavnikov slovenske narodne skupnosti ne more biti prepuščena le dobri volji italijanskih strank, temveč mora biti zakonsko zagotovljena ali vsaj olajšana.

Ljubljana / Moderna galerija U3 – Ideja za življenje

“Moderna galerija je U3 zasnovala leta 1994 z namenom, da predstavi subjektivni pogled kustosa selektorja na trenutno situacijo v sodobni umetnosti v Sloveniji. Da bi bil triennale čim objektivnejši, je selektor vsake druge prireditve kustos iz mednarodnega prostora, saj menjavanje kustosov dodatno poudarja namen triennale: opozarjati na raznolike estetske koncepte in strokovna, kritiška, kulturna, politična ter družbena stališča. Dolej so U3 pripravili Tomaž Brejc, Peter Weibel, Gregor Podnar, Christine Van Asche in Jurij Krpan”. (iz kataloga razstave) Letošnji U3, 6. triennale sodobne umetnosti v Sloveniji, je pripravil angleški kurator in teoretik so-

dobne umetnosti Charles Esche, ki je trenutno direktor muzeja Van Abbemuseum v Eindhovenu na Nizozemskem. Razstava, ki je v ljubljanski Moderni galeriji od 15. junija do 19. septembra 2010, nosi naslov Ideja za življenje. Realizem in realno v sodobni umetnosti v Sloveniji. Posvečena je različnim pogledom in odnosu, ki ga imajo današnji ustvarjalci do realnosti in realizma. Po kuratorjevem mnenju odseva pojem realnosti trenutno moč umetnostne scene v Sloveniji, zato so se odločili za tak pristop. Avtorji se oddaljujejo od osebnega notranjega življenja, z razstavljenimi projekti raziskujejo predvsem zunanje, družbene okoliščine, politične, zgodovinske in tudi intimne, družinske, prijateljske odnose. Odzivajo

se predvsem na to, kar vidijo okoli sebe in se ne ukvarjajo toliko z lastnim izraznim moštrom. Esche je pri spoznavanju umetniških praks v Sloveniji občutil izrazito težnjo – vprašanje, kako, izhajajoč iz teh praks, učinkoviti ali vplivati na širša področja. Opaziti je “zdravo pomanjkanje introspekcije in vezanost družbeni angažiranosti”. Že od 60. let je namreč ključnega pomena ustanavljanje skupin, od avantgardne skupine OHO (z izvršno kombinacijo konceptualizma, ekoloških vidikov in ezoteričnih teorij), kolektivov, kot sta Laidbach in Irwin, ki so bili povezani v NSK-ju (Neue Slowenische Kunst) in sledili strategiji čezmerne identifikacije s totalitarnimi oblastmi, do današnjega

IRWIN in collaboration with Czech Army, Sept. 15, 2000

zdrženja P. A. R. A. S. I. T. E. Muzeja sodobne umetnosti Tadeja Pogačarja, z dekonstrukcijo feno-

menov vsakdanosti in provokacijo družbenih sistemov. Razstava skuša prikazati kontinuiteto tehnik in tematik, ki so vezane na realizem, mimo tradicije larpurlartizma. Realizem ni razumljen v klasičnem smislu upodabljanja realnosti, kot varnejša in neposrednejša oblika komuniciranja, ampak kot način poseganja avtorjev v razmere v lastni okolici, spreminjanja v (pol) fikcijo. Predstavljen je ekletični izbor zgodovinskega realizma, oljne slike Nikolaja Pirnata, ki je s svojim raznovrstnim opusom tudi izrednega dokumentarnega in kulturno-zgodovinskega pomena, kip Lojzeta Dolinarja, ki se je največ ukvarjal z javno plastiko

in se zanimal za socrealistično tematiko. Med starejše spadajo Tomislav Gotovac, ki se je ukvarjal s konceptualno umetnostjo, performanso, body artom in filmom, Želimir Žilnik z dokumentarcem o snemanju dokumentarnega filma, Marko Pogačnik, OHO in drugi. Nekateri projekti so preprosti, igrivi in absurdni (Vadim Fiškin, ki se je navdihnil ob Don Kihotu in Sizifu), drugi nedvoumno politični, družbeno kritični, raziskovanje Marjetice Potrč o spreminjanju starih mestnih središč v “disneylande”, predstavitev politične stranke mednarodnega umetnika Vuka Čosića, problematika prebencežnikov Nike Avtor, dokumentarec Anje Medved Spovednica za tihotapce. Razstava je tudi razmišljanje o občutku kolektivnosti in izgubi te v postkomunističnem času ter raziskovanje splošnega stanja znotraj državnega okvira. Na koncu si kurator/organizatorji postavijo vprašanje: “Ali lahko umetniki, s tem da razmišljajo o svetu okoli sebe in nam ga neposredno pokažejo, ustvarijo pogoje, v katerih bodo zamislili o skupnem življenju in delu dobile nov zagon za prihodnost?”

inca

Gorica / Likovna razstava v Roman baru

Večja platna in manjše risbe umetnika Ivana Roba

V Gorici v Roman baru (ul. Roma 2) razstavlja šempetrski slikar Ivan Rob. Predstavlja se z izborom del v različnih likovnih tehnikah, večjimi platni in manjši-

Nenavadna dela vsebujejo posebno privlačnost. Joško Vetrih je o Robu napisal, da s preprosto in samozavestno likovno potezo podaja bistvene prvine upodobljenih figur.

poudarja še bogata vendar skladna barvna lestvica, zlita z linearnimi prvini. V Robovih fantazijskih pokrajinah in svetovih živijo neopredeljena bitja s človeškimi lastnostmi, ki jih po-

vedo, kaj se skriva za obzidjem, čemu gredo naproti, koga pričakujejo, o čem se pogovarjajo. Po Vetrihovi besedah je svet, ki ga naseljujejo človeški liki v umirjenih in dostojanstvenih držah, grajen na razmišljanju, na kozmični tišini in notranji zbranosti; je pa tudi prepleten z izjemnimi vizijami in ljubezensko zasanjanostjo. Kritik svojo predstavitev končuje z mislijo, da v Robovem svetu lahko zaznamo subtilen namig na značilno urejenost naše klasične civilizacije; istočasno pa iz njega veje tudi duh vzhoda.

duhovljena, vase zazrta bitja in vabijo k sebi, v neotipljivost. V dialogu med sliko in besedo, ki nastaja v prostoru svobodnega

duha, išče avtor ravnotežje med nasprotnočimi si silami celotnega stvarstva.

inca

mi risbami. Slike nevsiljivo spremljajo obiskovalce lokala, risbe so po stenah skoraj skrite, kar se popolnoma ujema z njihovo skrivnostno naravo.

Slikar spretno prepleta figuralko z abstraktnimi slogovnimi elementi, kar celotno kompozicijo postavi na nekakšno metafizično raven. Takšen učinek

vezujejo skrivnostne medsebojne dinamike. Obrazi ostajajo neprodorne maske, ničesar ne povedo o smislu lastnih, samo nakazanih, gest in dejanj. Le oni

rajo dolga razmišljanja, spremljajo linearne, izčiščene figure, sad dolgoletnega grafičnega iskanja. Iz enostavne poteze nastajajo zamišljena, po-

duhovljena, vase zazrta bitja in vabijo k sebi, v neotipljivost. V dialogu med sliko in besedo, ki nastaja v prostoru svobodnega

duha, išče avtor ravnotežje med nasprotnočimi si silami celotnega stvarstva.

inca

25. mednarodni literarni festival Vilenica

Ohranjanje sogovornika

Nagrajenec letošnjega jubilejnega – 25. mednarodnega literarnega festivala Vilenica je bosanski književnik Dževad Karahasan (Duvno, 1953), dobitnik več prestižnih evropskih nagrad. Karahasan je prepoznaven pripovednik in esejist, prav tako pa tudi kot dramatik ter gledališko-literarni teoretik in kritik. Delal je kot dramaturg (Zenica), urednik (Sarajevo), predavatelj in gostujoči profesor (Sarajevo, Salzburg, Innsbruck, Berlin), lektor (Göttingen) ... Svojo prvo knjigo novel z naslovom *Kraljevske legende* je objavil leta 1980 (V. Masleša, Sarajevo, urednik: Mile Pešorda), svoj prvi roman *Vzhodni divan* pa leta 1989. Trenutno živi in ustvarja med Sarajevom in Gradcem. V torek, 31. avgusta, ga je, ob slovenskih primorskih avtorjih Evelini Umek in Vanji Peganu, na Predvečerju Vilenice v sežanskem Kosovelovem domu predstavila predsednica ZKP Magdalena Svetina Terčon. Karahasan je z branjem odlomka iz romana *Sara in Serafina* (1999) očaral poslušalce in

jih navdušil s svojimi jasnimi in obenem slikovitimi izjavami o svojem pisanju, jeziku, kulturi ... Pisatelj bralca ne vidi kot 'konzumenta', temveč kot soavtorja, sogovornika, ki potencialnost literature realizira z branjem. Sam piše s peresom in ponoči, ker ga ponoči obiskujejo duhovi in junaki iz njegovih zgodb. Zakaj svoj jezik imenuje 'bosansko-hrvaško-črnogorsko-srbski', je pojasnil z anekdoto iz leta 1993 z Dunaja, ko je slavne jezikoslovca, prof. Katičiča povprašal: "Iz katerega jezika prevajajo moje knjige?" Katičič mu je odvrnil, da bi ga imenoval kar bosanski. Od tedaj ga tudi sam pisatelj imenuje tako, poudarjajoč, da nima ilustracije, da govori nek jezik, ampak da jezik govori njega. Jezik pojmuje na eni strani kot hišo duha, vsebino, na drugi strani kot standard (knjižni jezik), kar

pa je po njegovem politično, in ne lingvistično, vprašanje. Prepričan je, da gre za en sam jezik, ki bi ga najraje imenoval nevturalno, npr. 'novostoškavski'. Čeprav se zaveda, da je razlike treba spoštovati, deli s Srbi, Hrvati, Črnogorci veliko duhovno bogastvo. Ugotavlja pa, da se žal večinoma pozablja na tisto, kar je skupno, kar razlikam sploh daje pomen. V razmišljanju, ali se multikul-

turnost vrača v Sarajevo, je poudaril predvsem svojo potrebo po prisotnosti bližine drugih, kar pa na splošno ne velja. Multikulturnost je slikovito ilustriral s primerom stark v Sarajevu, ki, če se zbudijo iz hudih sanj, najprej obdario prvega reveža, nato pa se odpravijo do verskih objektov: od frančiškankov do džamije, pravoslavne cerkve in sinagoge, kjer povsod pustijo vbogajme, češ da je vendarle bog isti, le ljudje ga različno imenujejo. Tako skušajo 's plačilom' ubežati zli usodi. Multikulturnost pa na drugi strani zahteva vsakodnevno opredeljevanje za svojo identiteto: "Za svojega najboljšega prijatelja 'fra' Mileta Babića trdim, da je večji katolik od papeža Benedikta XVI., saj bi bil katolik v Vatikanu, je nekaj povsem tavnološkega, v Sarajevu pa moraš vsak dan znova izbrati..." Čeprav potreba po odprtju in tvornem sobivanju različnih identitet usiha, Karahasan upa, da se bo ohranila. "Upanje pa bo ostalo, tudi ko mene več ne bo, saj je trdoživa bilka, ki preživi tudi tistega, iz katerega je pogrnala", je svoje razmišljanje, ki je poželo buren aplavz, zaključil bosanski pisec.

Dževad Karahasan

Ines Cergol

Tolmin / Simpozij o Cirilu Kosmaču

Domača dolina, moje okno v svet

"In medtem ko so župniki peli v zlati sobi in so v zakajenih gostilnah pili in hrumeli kmetje in bajtarji, trgovci in obrtniki, hlapci in dekle, prekupčevalci in mešetarji, mladi in stari, so že daleč tam zunaj, vsak po svoji prazni dolini, šli štirje norci. Zmrzla zemlja jim je zvenela pod nogami in mrzel mesec jim je svetil z neba, zakaj zimsko nebo je bilo jasno in jutro še daleč..." / Ciril Kosmač (Tantadruj)

Pisateljski opus letošnjega slavljence Cirila Kosmača, ki se je rodil na Slapu ob Idrijci pred sto leti in so ga pokopali na bližnjih Ročah pred tridesetimi leti, ni zelo obsežen, a že ta kratki odlomek iz njegove pretresljive, še dandanašnji zelo pomenljive novele priča, kako velik mojster besede je bil naš tolminski rojak.

Seveda se z umetniškimi stvaritvami Cirila Kosmača ne ponašajo samo Tolminci, pač pa tudi vsi Primorci in Slovenci, kdor pozna njegovega Tantadruja, pa dobro ve, da je pisateljeva literarna govorica pogosto univerzalna, saj bivanjske stiske nekaterih njegovih likov zadevajo prav vse ljudi.

Nova spoznanja o ustvarjalnosti Cirila Kosmača in o njegovem pomenu za Slovence prinaša znanstveni simpozij, ki ga v sodelovanju s Slavističnim društvom Nova Gorica in Knjižnico Cirila Kosmača v Tolminu kot gostiteljem organizira Univerza v Novi Gorici. Celodnevno druženje radovednih raziskovalcev in poslušalcev bo potekalo v petek, 17. septembra, v letu Kosmačevem 2010.

Program: petek, 17. septembra, 9.00 – 10.00: pozdravni nagovori, uvodna dramatizacija odlomkov iz Tantadruja, učenci OŠ Dušana Muniha, Most na Soči in učenci Glasbene šole Tolmin; 10.00 – 11.30: Marija Mercina: Kosmačevo Zbrano delo od geneze do tekstnokritične izdaje, Primož Jakopin: Iz besednega zaklada Cirila Kosmača, Gregor Kocijan: Kosmačeva kratka proza med vojnama; 11.45 – 12.45:

Mateja Curk: Kosmačevo upovedovanje vaškega življenja, Vladka Tucovič: "Svet neprestano poje. Vse poje". Ljudske pesmi, ples in glasbila v prozi Cirila Kosmača; 12.45 – 14.00: odmor za kosilo; 14.00 – 15.30: Zoran Božič: Pregelj, Bevk, Kosmač, Šorli in Vuga – razlike med literarnozgodovinsko in šolsko kanonizacijo, Milena Mileva Blažič: Primerjalna analiza mladinskih besedil Oscarja Wilda in Cirila Kosmača, David Bandelj: Ciril Kosmač v prevodih; 15.45 – 16.45:

Zoltan Jan: Ciril Kosmač in italijanski svet, Boris Mlakar: Ciril Kosmač kot objekt represivnih in obveščevalnih organov italijanskega fašističnega režima, 16.45: sklepna diskusija in zaključek simpozija.

S 3. strani / Draga 2010: Drago Jančar Letos v znamenju izjemnega...

Letošnji študijski dnevi Draga 2010 na Opčinah so dosegli višek v nedeljo, 5. septembra, s popoldanskim predavanjem književnika Draga Jančarja, ki je v Finžgarjev dom privabil zelo številno množico iz matice, zamejstva in tudi zdomstva. Po uvodnih mislih o etično-politični funkciji literature in izhodiščnih vprašanjih za predavanje z naslovom *Pisatelj med umetnostjo in angažmajem* je Jančar začel svoje tehtno razmišljanje z nobelovcem, nemškimi pisateljem Güntherjem Grassom, ki je pred dvema tednoma v intervjuju za tednik Spiegel kritiziral mlajše kolege, da so "v celoti preveč apolitični". V svetu je namreč veliko hudih problemov, na katere bi se morali odzvati. Ali to pomeni, se je vprašal Jančar, da nove generacije pisateljev s svojo "apolitičnostjo" in umikanjem v "privatno distanco", s svojo brezbrzičnostjo do družbenih problemov *tacite* omogočajo vzpon takšne ali drugačne oblike novega totalitarnega obvladovanja evropskih družb? V evropski in slovenski zgodovini se je literatura pogosto odzivala na vprašanja, ki niso zgolj estetska. V 19. stol. v slovenski književnosti skoraj ni bilo ustvarjalca, ki se s svojimi deli ne bi odzival tudi na problem kulturne in jezikovne emancipacije svojega naroda. V 20. stol. pa je literatura sploh postala arena boja za svobodo ne samo nacij, ampak tudi posameznika, pravice do svobodnega izraza, pravice do individualizma. "Postala je, žal, tudi torišče ideoloških spopadov in literarna umetnost pogosto dekla ideologije". O sebi je Jančar povedal, da je vstopal v slovensko književnost in njen ustvarjalni prostor v času, ko je bila beseda angažma nekaj precej zavrnjenega. Ker je bila to doba, ko so v Sloveniji z od-

prtmi rokami sprejemali tudi ideje eksencializma in še posebej Camusovega absurda, je bilo "povsem naravno, da sem si nekako izoblikoval stališče, po katerem je literarno pisanje eno, družbeni angažma pa nekaj drugega". Bolj ko je kot urednik študentskega časopisa agiral za "načelo pluralizma", bolj ko se je pod vplivom Borisa Pahorja in v zgodnjem prijateljstvu z njim zavzemal za pravice zamejskih Slovencev in drugačen položaj Slovenije v Jugoslaviji, bolj je pisal "hermetične novele, počivajoče zgolj na jeziku". Strogo prepričanje o ločevanju med umetnostjo in angažmajem je pozneje, "najbrž zaradi svoje izkušnje z represijo in zagatno atmosfero v diktaturi", vse bolj opuščal. Ko so ustanavljali Novo revijo, je prijateljem povedal, da je ne potrebuje zaradi objavljanja literarnih tekstov, ampak zaradi družbene kritike, "seveda na ravni intelektualne refleksije". Kakšno vlogo je Nova revija odigrala pri kulminaciji dogodkov ob demokratizaciji Slovenije in slovenski osamosvojitvi, je znano. "Je danes, leta 2010, še zmeraj mogoče govoriti o zgodovini, o literaturi, ki odraža njen slepi nemir, ali pa živimo v nekem povsem drugem času?" se je vprašal predavatelj. Preživeli smo stoletje, ki je preizkusilo toliko družbenih modelov kot nobeno doslej, ki je bilo tolikokrat sredi končnega poglavja vsakokratne dogmatike kot nemara nikdar poprej. Za nami so "velikanska upanja in strahotna razočaranja, neznanska navdušenja in poniglava mešetarjenja, zmagoslavja in ponižanja, plemenita žrtvovanja in podli uboj". Ali bi bilo mogoče, da bi se literarna umetnost vsem tem pretresom, ki so bili zmeraj tudi pretresi posameznika, izognila? Da bi pisatelji ves ta burni člo-

veški čas preživeli v apolitični, ležerni, privatni distanci? Tudi subtilno področje literature je šlo skozi totalitarni mlin. Po eni strani je bila literatura kot duhovno področje ves čas pod hudim nadzorom in izpostavljena poskusom enosmerne poistovetenja s totalno idejo, po drugi strani so se prav v tem območju spočele tiste svobodne zamisli, ki so spodjedle betonski monolit. "Umetniško pisanje brez svobode ne more shajati. Prav zato je bila in bo ostala literatura, in umetnost nasploh, v svojem naporu, da bi izrazila človekov nemir, s kvadratno mislečimi ljudmi nenehno v težavah". In vendar so bili pri izražanju pojma angažma v literaturi previdni, ker se je ta angažma pod vplivom ideologije sprevergel v farso. Ljudem, kakršen je bil Stalin, pa tudi nizkim ali nikakršnim estetskim in moralnim kriterijem so pogosto služili tudi intelektualci. "Eni iz vere, drugi iz oportunizma". S ciničnimi gestami so se lotevali rušenja stoletja veljavnih estetskih zakonitosti, napada na moderno umetnost, ki je bila po njihovem prepričanju nosilec človekovega nemira in zato subverzivna. V književnosti je nekaj let po vojni vladal socialistični realizem, ko se je v poeziji uveljavila tista poezija, ki so ji pravi in večinoma onemogočeni pesniki nadeli naziv: kramparsko-lopatarska poezija. Prav literatura je prva razklenila okove totalnega pritiska na vse sfere življenja, ker ni prenesla molitnosti, "ker je vsakdanji kruh

literature ravno resničnost. Dvom. Tveganje. Iskanje". Tega pogosto niso razumeli tudi na katoliški strani. "Nerazumevanje za raznovrstno, protislovno človekovo naravo ni zgolj izum komunističnih dogmatikov". Kaj pa pisateljski angažma v demokraciji in nezadržnem pohodu kapitalizma? "Ali nam res ostaja samo še apolitičnost in privatna distanca"? Pri svojih pogledih na literaturo in družbo je Jančar vztrajal tudi po prelomu iz diktature v demokraciji družbeni sistem. Ni se odločil za politiko, čeprav so ga skušali v to prepričati. Še naprej je

narkotizirata množice z videzom, ne z vsebinami; ki nam dajeta lažno iluzijo, da smo z njuno pomočjo lahko povsod, da vse vemo in vse zmoremo. Postmoderni čas v svojem novem slepem nemiru hoče ustvarjati blazno tehnološko in produkcijsko skupnost poenotenih ljudi, ki vse to in sami sebe vse manj razumejo... Smo na robu tega, da si bo današnja resnica zgodovine znova skušala podrediti tudi človekove dvome in strasti, njegova veselja in žalosti". Če pisatelji tega ne bodo razumeli, če bo literatura tekmovala s podivjano medmrežno površnostjo časa, v katerem živimo, "se bo znašla v idiotizmu". Ne stanje demokracije, pač pa prav stanje postkomunizma, "ki je naša *differentia specifica* v kriznih svetovnih procesih, nas opozarja, da se ne moremo umakniti v svojo privatno distanco". Moja kritika novih razmer seveda ne pomeni, je nadaljeval Jančar, "da imam kaj zoper 'mlado slovensko demokracijo'... Pomeni samo to, da je razburljiva in raznovrstna intelektualna energija, ki jo je slovenska pomlad nosila v sebi, na neviden način neznan kam odtekla. Da je zgolj politično življenje postalo človeku mišljenje in pesništva nezadostno. Enodimenzionalno. Plosko". Našemu postkomunističnemu času manjka duhovnega presežka in globlje radovednosti. "Prišel bo trenutek, ko bodo duhovna in umetniška vprašanja spet neskončno razburljivejša od političnih govorov in medijske bombastičnosti". Človek mišljenja in pesništva spada na rob, "na oster rob ustvarjanja in premissljenja". In kritike". Jančar ne dvomi, "da nas zgodovina čaka z novimi pastmi in presenečenji", takimi, ki ne bodo vedno ugodna. Na takšna presenečenja "bomo pripravljeni le, če bomo v polni tolerantni zavesti, v zavesti, ki ima občutek za ne-

mir in strah človeka, posameznega, nosili s seboj, kar smo preživeli, videli, spoznali". Slovenska kultura je med plovbo v novi pristan kapitalizma zavrgla ne samo spomin, ampak z njim tudi stara načela skepe in kritike, ki domujeta v vsakem umetniškem početju. Tako se ni mogla izogniti "trivializaciji, banalizaciji, profanizaciji in senzacionalizmu, hkrati pa provincialnemu samozadovoljstvu". Zato si bo morala spet postaviti visoke kriterije, "upreti se bo morala dekonstrukciji visoke kulture in izgubljanju stika s tradicijo in metafizičnim kontekstom, vzpostaviti vrednote idealizma namesto pragmatizma, upreti se bo morala prevladati mentalitete rumenega tiska in relativizacije vrednot, če bo hotela znova postati gojišče idej, drznih in provokativnih estetskih in družbenih zamisli". Na Slovenskem tako temeljiti pretresi družbenega in kulturnega življenja, kakršne je pred 20 in več leti sprožala Nova revija, niso več mogoči. "Vse bolj družbeno brezobzirno in kulturno provincialno vzdružje današnje Slovenije duši izvirne in kritične glasove". Ali imajo še kakšen smisel pisateljevi javni posegi v družbeno in kulturno življenje? "Morda ga nimajo, kajti učinki na družbeno dogajanje so skromni". A drugega izhoda sploh ni. "Ostane torej vztrajanje". Poglobljeno delo v samotni in "arena življenja" v javnosti. Vsekakor iz varne privatne distance "ni mogoče lamentirati o zapostavljenosti literature... Nič storiti, nič tvegati, pomeni služiti in se postaviti na položaj, ki si ga sam določiš. In molče gledati, kako si belo kruzantemo na frake natikajo novodobni kralji na Betajnovi... Bogovi malomeščanstva niso umrli, kakor je napovedoval Cankar, vstali so in bolj so živi kot kadarkoli poprej". Po dolgem aplavzu je v razpravi prvi nastopil pisatelj Boris Pahor. Med drugim je obžaloval dejstvo, da slovenska država ni nikdar postavila na mizo v Evropi Napolitanovih besed o "krvoločnih Slovanih". Evropi imamo povedati, kako se je naš mali narod rešil skozi stoletja samo na podlagi književnega bogastva in se tako še vedno rešuje.

pisal angažirano publicistiko. "Ampak moje stališče je bilo spet eno lepo načelo, resničnost je imela drugačen obraz, na katerega nisem bil pripravljen". Gotovo je nekaj narobe z družbo, ki hoče biti demokratična, in formalno to tudi je, če ta družba ni sposobna prekiniti svojih dejanskih in simboličnih vezi z enopartijsko diktaturo. Kakor vse Vzhodne Evrope, ki se je izvila iz diktatur, "so se tudi moje domovine polastili kapitalisti povzpetneži, ki jim je stvar politike pomenila samo pot do priljubljenosti družbene moči in premoženja". Človek bo zmeraj iskal onkraj spoznavnih možnosti. Ukvarjal se bo z etičnimi vprašanji in odločitvami, "kako naj bi literatura živela mimo tega"? Danes sta "resnični opij za ljudstvo televizija in internet, ki

da se stvari v zamejstvu ne neprijetno spremenijo", je pribil. Omenil je bogato kulturno leto v Kanalu in srečanje v Ljubljani z dr. Božidarjem Debenjakom, s čigar pomočjo bodo v Kanalu pripravili sobo v spomin njegovemu očetu, umetniku Riku Debenjaku. Postavili bodo tudi spominsko ploščo na hišo, v kateri je Kogoj preživel otroška leta. V načrtu je še pretlakovanje trga Kontrada, ki ga sicer plemenitijo visoki gostje in udeleženci vsakoletnega festivala. Za mikrofon je nato stopila ministrica Širca, ki je poudarila, da se na Kogojevih dnevih čuti kot doma, tu, kjer se stikajo hrib in voda... podoba in glas, predvsem pa človek s človekom. Zahvalila se je organizatorjem, da vztrajajo pri delu in preseganju meja v odprtosti do različnih umetniških zvrsti. Prednost festivala je po njej v tem, da se na njem izvajajo nova dela slovenskih glasbenikov. Takih kulturnih stikov je v Sloveniji veliko, je dejala, a pre-

gajanja, ki nosijo v sebi mnogo več naboja kot tisti, "ki imajo privilegiran položaj v večjih mestih". Te prireditve moramo soditi po njihovi kakovosti, ne po množičnosti obiska. Podčrtala je še, da se prav v teh nenaklonjenih "kriznih časih" področje kulture utrjuje. "To človeka veseli, ker pomeni, da čas, ki nas stavi v preizkušnjo v vsakdanjem življenju, potrebuje tudi premislek, ki ga lahko da le kultura. Ministrici je žal, ker zaradi sedanje stiske ne more ustreči vsem,

Kanal ob Soči / 31. Kogojevi dnevi

Slovesno odprtje na Kontradi z razstavo in koncertom

Vreme se je v petek, 3. septembra, popoldne, zvedrilo, tako da je zvečer, v ozračju, ki ga s svojo sugestivnostjo ustvarja trg Kontrada v Kanalu ob Soči, lahko nemoteno potekala

odmevali tudi v našem zamejstvu, v Gorici, Trstu in Gorenjem Tarbiju. Festival 31. leto zapored pripravlja Prosvetno društvo Soča Kanal kot poklon primorskemu skladatelju Mariju Kogoju. Umetniški vodja festivala je znani dirigent Anton Nanut, ki je tudi letos izdelal kakovostni spored in vtisnil prireditvi mednarodni pečat z nastopom glasbenih sestavov, ki niso še gostovali na tem festivalu. Na svečanem odprtju je na oder najprej stopil pisatelj Ciril Zlobec, vedro mladosten kljub 85 križem, predsednik sveta Kogojevih dni (ostala dva zelo delavna člana sta Peter Blažej, podpredsednik, in Ljudmila Zimic, poslovni taj-

tako da je se te vpletel kot dobrodošlico Kogojevim dnevom. Da bi izrazil svoj odnos do festivala, je citiral prof. Elvia Guagninija, ki je ob italijanskem prevodu njegove knjige napisal "Zlobec je vedno isti in vsak trenutek drug". Taki so po Zlobcu tudi Kogojevi dnevi, "po svoji kvaliteti in ambiciji so zmeraj isti, a vendarle programsko vsako leto drugačni in dogodek zase, od začetka do danes". Da je tako, so posebno zaslužni njegovi sodelavci Ljudmila Zimic, Anton Nanut in Peter Blažej, katerim je šla njegova zahvala in aplavz publike. Besedo je za njim povzel župan občine Kanal Andrej Maffi, ki je namenil poseben pozdrav ministrici za kulturo Majdi Širca in častnim občanom, med katere je bil letos sprejet tudi na večeru prisotni glasbenik Štefan Mauri. Maffi je poudaril, da so Kogojevi dnevi nekaj posebnega že zaradi teh velikih ljudi, ki stojijo družstvu ob strani vsa leta. S svojim čezmejnem značajem hoče festival pokazati "veliki Evropi", da so tudi mali kraji pomembni in da tudi ti pomagajo Slovincem čez mejo. Okrogla miza o delovanju ustanov v zamejstvu pred odprtjem festivala je potekala prav v tem duhu: "vedno moramo biti budni in do Ljubljane pošiljati glas,

da se stvari v zamejstvu ne neprijetno spremenijo", je pribil. Omenil je bogato kulturno leto v Kanalu in srečanje v Ljubljani z dr.

Božidarjem Debenjakom, s čigar pomočjo bodo v Kanalu pripravili sobo v spomin njegovemu očetu, umetniku Riku Debenjaku. Postavili bodo tudi spominsko ploščo na hišo, v kateri je Kogoj preživel otroška leta. V načrtu je še pretlakovanje trga Kontrada, ki ga sicer plemenitijo visoki gostje in udeleženci vsakoletnega festivala. Za mikrofon je nato stopila ministrica Širca, ki je poudarila, da se na Kogojevih dnevih čuti kot doma, tu, kjer se stikajo hrib in voda... podoba in glas, predvsem pa človek s človekom. Zahvalila se je organizatorjem, da vztrajajo pri delu in preseganju meja v odprtosti do različnih umetniških zvrsti. Prednost festivala je po njej v tem, da se na njem izvajajo nova dela slovenskih glasbenikov. Takih kulturnih stikov je v Sloveniji veliko, je dejala, a pre-

ditve v manjših središčih morajo za svojo potrditev porabiti "dvojno energijo". Toda prav ti mali centri postajajo središča do-

kakor bi želela; žal ima pred seboj realno zemljo. Toda prav v tem trenutku je vse več ustvarjalcev, "ki objemajo nebo in širijo

Suzana in starci,
akril, platno, 2009
100 x 65 cm

uvodna slovesnost ob Kogojevih dnevih, festivalu sodobne resne glasbe, katerega koncerti, od septembra do konca oktobra, bodo

nik). Njegove uvodne besede v pozdrav gostom in številnemu občinstvu je prekinilo zvonjenje zvonov kanalske župne cerkve,

Del občinstva na odprtju Kogojevih dni: z leve Ciril Zlobec, ministrica Majda Širca, župan Andrej Maffi in podžupanja Ljudmila Zimic

vsem nam prostor duha". To se dogaja tudi na Kogojevih dnevih, ki presegajo mejo, in četudi bo kdo spodbujal premoč in postavljal umetne ločnice med ljudi, le-ti hočejo biti skupaj, je dejala. Ministrica verjame, da bodo Kogojevi dnevi, ki bogatijo ta zamejski prostor, obstali s pomočjo glasbenika, po katerem nosijo ime. Veselilo bi jo, če bi Kogojeve Črne maske zaživele prav tu, v pravi izvedbi.

Izjava šolnikov

Skupna izjava profesorjskih zborov šol A. M. Slomšek, J. Stefan in Ž. Zois

Profesorjski zbori, zbrani 1. septembra na svojih prvih sejah v šolskem letu 2010/2011, ogorčeni ugotavljamo, da je Deželni šolski urad FJK brez vsakega posvetovanja z ravnatelji in v nasprotju z mnenjem Deželne šolske komisije za slovenske šole, ki jo določa 13. člen zaščitnega zakona, sklenil združitev prvih razredov različnih učnih smeri s popolnoma drugačnimi poklicnimi profili in usmeritvami. To je v nasprotju z ustrojem šol od njihove ustanovitve, s pričakovanji dijakov, staršev in okolja in pomeni zamegljene identitete posameznih smeri ter šol. Ob vsem tem tudi nam šolnikom ne omogoča oblikovanja kompetentnih poklicnih figur, ki zahtevajo popolnoma drugačen didaktični pristop.

Tako programirani pouk v večrazrednicah ne vodi v kvalitetno in konkurenčno šolo in bo neizbežno privedel do zaprtja naših šol in ukinitve edinih tovrstnih smeri s slovenskim učnim jezikom v Italiji. Ugotavljamo, da se pod krinko državnega varčevanja skriva hud politični napad na slovensko šolo. Opozarjamo, da so bile slovenske šole v Italiji ustanovljene na podlagi mednarodnih sporazumov in državnih zakonov. Le-ti so jih vse do danes šteli in zato omogočali organizacijo razredov z enakim številom vpisov, kot ga imamo tudi v tem šolskem letu. Manjšinske šole namreč ne slonijo na parametrih, ki veljajo za večinske šole.

Zato pozivamo vse pristojne oblasti, da nemudoma in učinkovito posežejo pri odgovornih organih, da prekličejo omenjene ukrepe in tako omogočijo nemoten začetek pouka.

Gornjo izjavo smo želeli prebrati tudi na otvoritvenem dnevu Seminarja za slovenske šolnike v Italiji, a zaman.

Poslano: Giorgio Napolitano, Silvio Berlusconi, Mariastella Gelmini, Franco Frattini, Alessandro Giacchetti, Daniela Beltrame, Renzo Tondo, Roberto Molinaro, Tamara Blažina, Igor Gabrovec, Igor Kocjančič, Maria Teresa Bassa Poropat, Adele Pino, Danilo Türk, Borut Pahor, Igor Lukšič, Boštjan Žekš, Samuel Žbogar, Viviane Reding, Androulla Vassiliou, Heidi Hautala, Doris Pack.

Kratki

Zlata poroka v Boljuncu

V cerkvi v Boljuncu sta si po petdesetih letih skupnega zakonskega življenja Aldo in Neva Stefančič ponovno potrdila zvestobo in se zahvalila Bogu za dosedanje milost, ki jima jo je naklonil. Priložnostni mašni obred je vodil duhovnik Dušan Jakomin, ki jima je pred pol stoletja podelil zakrament svetega zakona. Somaševal je boljunski župnik pater Rafko Ropret. Obreda so se udeležili tudi hči in sin z družinama ter sorodniki in prijatelji.

V svojem nagovoru je Dušan Jakomin živo opisal glavne postaje v življenju slavljencev. Poudaril je njuno vsestransko razpoložljivost, ki jo še vedno nudita skupnosti, iz katere sta izšla in v kateri še vedno zavzeto delujeta. Poklicno se je prof. Aldo Stefančič posvečal šoli, predvsem kot ravnatelj na slovenskih srednjih šolah. Pomembna je bila njegova angažiranost pri dolinski občinski upravi, saj je bil kot predstavnik Slovenske skupnosti med drugim tudi podžupan. Sedaj pa je že dolgo let predsednik Slovenske Vincencijeve konference v Trstu. Gospa Neva pa se uspešno ukvarja s prostovoljnimi delom in skrbi za bolne in potrebne pomoči ter obenem pomaga možu pri njegovi dejavnosti. / (mab)

Na duhovne vaje – spet z vozičkom

Tudi letos sem šla na duhovne vaje na vozičku. Za to možnost se moram zahvaliti požrtvovalni gospe Vandi Gruđen, ki me je ves čas negovala. Hvaležna sem tudi gospe Rozi iz Doma Ieralla, ki me je pospremila na poti od Doma Ieralla do Doma blagrov in nazaj.

Naše duhovne vaje za žene in dekleta so bile kakor vsako leto v Domu blagrov (Le Beatitudini). Tu je prijetno. Dom stoji na griču sredi gozda. Tu se lahko človek zbere v tišini, ne moti ga dirindaj sveta.

Tu se lahko telesno odpočije in naučije dobrega zraka. Še bolj pomembno je to, da tu dobi človek bogato hrano za dušo.

Letošnje duhovne vaje so potekale od ponedeljka, 16. avgusta, do srede, 18. avgusta. Vodil jih je mlad frančiškan, pater Bogdan Rus. Prišel je z Brezj. Ker so se duhovne vaje začele takoj po velikem prazniku Marijinega vnebovzvetja, je pater sklenil, da bo rdeča nit skozi vsa premišljevanja Marija. Res je bilo tako. Pred vsakim premišljevanjem in po njem smo peli Marijine pesmi, pa ne le eno kitico, ampak cele pesmi. Brali smo jih iz Marijinih romarskih pesmaric, ki nam jih je pater prinesel z Brezj. Druga vodilna misel je bilo veselje. Marija je vse svoje življenje z Jezusom preživljala z veseljem, od spočetja do vstajenja. V Serafinskem rožnem vencu izražamo to veselje v vzklških: - ki si ga, Devica, z veseljem od Sv. Duha spočela - itd. Serafinski rožni venec ima sedem desetk s sedmimi vzklški. Dodajo še dve zdravi Mariji s prošnjama, tako da je vseh zdravih Marij 72, kolikor let je Marija živela na zemlji. Ta rožni venec so začeli frančiškani moliti že pred stoletji. Tudi mi moramo z veseljem verovati. Verjeti moramo v to, kar je luč, kar je dobro. Boj med dobrim in zlom traja vse življenje. Dobro bo vedno zmagalo. Vživeti se moramo v dobro, v Boga.

Te in še druge lepe misli nam je trosil tri dni pater Bogdan. Bog mu povrni! Udeležence smo mu zelo hvaležne. Zadnji dan smo se poživljene in srečne razšle po domovih. / NM

OPČINE Praznovanje zavetnika sv. Jerneja

Naj verniki še naprej vznemirjajo družbo!

O penska verska skupnost se je v nedeljo, 29. avgusta, zbrala v domači cerkvi, da bi praznovala god zavetnika sv. Jerneja in se mu priporočila za čvrsto in brezhibno doživljanje Božje besede. Praznovanje svetnika je na Opčinah potekalo več dni, vrhunec pa je doseglo konec tedna, ko je v soboto, 28. avgusta, nastopila moška skupina Sveti Jernej; v nedeljo so se praznovanja končala z bogatim srečelovom in nastopom mladih glasbenikov.

Slovesno nedeljsko bogoslužje, ki ga je vodil domači župnik, g. Franc Pohajač, se je v jutranjih urah začelo s procesijo okrog cerkve; obred je spremljalo petje domačega cerkvenega zbora. Mnogi verniki so se praznovanja praznovali v notranjstvi svetišča dočakala prihod križa, ki ga je nosila oseba v narodni noši, in najsvetejšega, ki ga je g. Pohajač skrbno postavil na oltar. To je bil začetek službe božje, katere smisel je duhovnik zajel v občuteni homiliji, v kateri je razmišljal o zgledu, ki naj ga današnji verniki črpajo iz dejanj apostolov in svetnikov. Ti so bili

namreč ljudje v pravem pomenu besede. "Niso bili boječneži in niso se umikali vrvežu sveta, da bi v samoti preživljali preljudi mir". Mir in samoto so sicer iskali samo zato, da bi našli Boga in se

so odprli Tistemu, ki ga je ustvaril". Ni zatorej druge poti skozi življenje kot pot sprejemanja vseh razsežnosti: od križa do veselja. Temeljni kamen vsakega življenja pa so preizkušnje. "To je

z njim v molitvi pogovorili o tem, kaj lahko storijo v skupnosti. Tedaj so razsvetljeni stopili med ljudi, kjer so pričali o visokih vrednotah. "Vztrajali so v zvestobi, bili so oznanjevalci Gospoda med ljudmi. Vedeli so, da ta nepopolni svet in življenje dobta šele v Bogu, v njegovih ljubezni svoje dopolnilo. Ta svet

naporna in strma pot, ki pa nas usmerja v prizadevanje". Živost našega krščanstva, je dejal g. Pohajač, se meri s tem, koliko nevspešnosti lahko prepoznavamo in prevzamemo nase in se z njimi soočimo. "Koliko smo pripravljeni žrtvovati tistega, kar ljudje najbolj obožujejo", se je vprašal g. Pohajač. Gotovost, za-

seben mir, ravnodušnost, nezavzetost, udobje, opuščanje starih izročil: v to sili sedanja družba in tudi sami kristjani postajajo ravnodušni, boječni, nepomembni, brez besed in brez idej ter načrtov. Življenje prvih kristjanov pa je bilo vznemirjujoče, kjer koli so bili! Svetniki, apostoli, tudi sam Jezus so bili zapeljivci naroda. Toda niso ga vodili v neznan, vodili so ga k Bogu. "Usodno bi bilo, če bi hoteli našo praznino prikriti s ponujanjem oblik življenja, ki niso krščanske. Če so nastale praznine, jih ne bomo za-

polnili z nikakršnimi olajševalnicami. V vsej poštenosti je treba prikazati obveze in zahteve krščanskega ideala. Povedati je treba "ceno našega blaga", pa čeprav se bo izkazalo, da ni za vsako denarnico"! Kristjani se ne smejo bati visokih idealov: plemenitost zahtev je vedno očarala človeka. Okoliščine v Evropi kažejo, da je pomeščanstvo krščanstvo žalostno in nepomembno, ker ga je križa sram, za mlade pa ni privlačno. G. Pohajač je zato svoje razmišljanje sklenil s pozivom, naj verniki še naprej vznemirjajo družbo, kot so to storili prvi kristjani in apostoli, naj se zavzemajo za visoke ideale, naj stopijo med ljudi, v župnijo sv. Jerneja in naj z besedo in dejanji oznanjajo in širijo krščanske ideale. "Z Jernejevo priprošnjo naj se torej pogumno, vztrajno in vznemirjujoče napotimo po poteh naše openske župnijske skupnosti"! **IG**

Barkovlje

Slavje ob godu zavetnika sv. Jerneja

Letos so praznik sv. Jerneja v Barkovljah praznovali že v nedeljo, 22. avgusta. Praznovanje je bilo dvojezično. Ob 19. uri je bila sv. maša. V obeh jezikih, slovenskem in italijanskem, jo je bral msgr. Franc Vončina, ker gospoda župnika Elia Stefanuta hudo boli noga; obred je zato spremljal sede. Z msgr. Vončino je somaševalo več duhovnikov. Vsi so bili oblečeni v rdeča oblačila. Tudi oltar je bil lepo okrašen z rdečim cvetjem. Msgr. Vončina je tudi pridigal v obeh jezikih. Dvojezično je bilo tudi petje. Slovenski pevci so peli na koru. Vodil jih je Ladi Vodopivec, na orgle pa

spremljal maestro Zudin. Barkovljan-skim pevcem so prišli na pomoč Bazovci. Za začetek so zapeli pesem sv. Jerneju Zvonovi dan's lepo pojo, nato Vrabčevovo mašo, med "ofrom" Glej, o Marija in pri obhajilu O preblaženih duhovi. Italijanske pevce je vodila prof. Vizini v spremstvu harmonija. Ti so imeli svoj prostor ob oltarju. Ofer je bil za stroške procesije.

Bonafata in po Miramarskem drevoredu. Razsvetljevale so jo sveče v rokah vernikov. Nosili so pred kratkim obnovljen prapor sv. Jerneja. Najsvežeje je nosil mašnik pod baldahinom, ki ga je daroval cerkvi Maksimiljan Habsburški z

Procesija se je vila takoj po maši po ulicah Moncolano, Cerreto (pred Solo),

ženo Carloto, ko sta bivala v Miramarskem gradu. V procesiji so molili in peli v obeh jezikih, vmes je igrala godba od Sv. Sergija. Molitve in prošnje je vodil bogoslovec, Barkovljan Davide Chersicla, ki rad in mnogo pomaga župniku g. Stefanutu. Ko se je končala procesija, so se ljudje zatekli v župnijsko dvorano, kjer se je praznovanje nadaljevalo. Nekaj časa je zbrane zabaval prof. Andrej Pegan s harmoniko, nato je nastopila skupina mladih pod imenom Sardonni barcolani freschi. Vodi jih Davide Chersicla. Peli so vesele pesmi v narečju in igrali na razna glasbila. Medtem so se ljudje okrepčevali ob prigrizku, ki so ga pripravili župnik in nekateri radodarni župljani. Veselo vzdušje je trajalo do 23. ure, ko so se ljudje počasi razšli.

Nada Martelanc

ALPE ADRIA GREEN Plinski terminal v Žavljah

Budno spremljanje razvoja dogodkov

V Mednarodni okoljski organizaciji Alpe Adria Green (AAG) smo 2.10.2009 Evropski komisiji za peticije pri Evropskem parlamentu podali peticijo in prijavo v zvezi z nameravano gradnjo plinskega terminala v Žavljah. Za peticijo smo se odločili, ker naj bi skušala Italija prikriti ponaredbe in nevarnosti projekta gradnje terminala. Kršitve Italije smo razdelili v pet poglavij evropskih normativov o vplivu na okolje, na varnost in na posvetovanje s prizadetimi prebivalci. Prvo poglavje obravnava domnevne ponaredbe in izpustitve določenih podatkov o študijah o vplivih na okolje, ki jih je predstavil Gas Natural; leta naj bi gradil plinski terminal v Žavljah. Drugo poglavje obravnava kršitve evropskih direktiv

o varnosti. V Trstu plinski terminal in plinski tankerji ne bi mogli biti zavarovani in bi z lahkoto postali tarča mednarodnega terorizma. Tretje poglavje se nanaša na kršitev evropskih postopkov o presoji vplivov na okolje bodisi plinskega terminala kot plinovoda. V projektu naj bi bile po mnenju AAG velike tehnične pomanjkljivosti. Četrto in peto poglavje obravnava kršitve evropskih norm o konkurenci in o čezmejni presoji vplivov na okolje s strani italijanske vlade. Petičijo smo tudi dvakrat dopolnili z novimi dokazi italijanske policije. Prejšnji teden nam je komisija za peticije pri Evropskem parlamentu poslala odgovor, ki v prvih dveh odstavkih opisuje, kaj je bilo predstavljeno v petičiji, zakaj je bila petičija predložena

na in kakšni so pomisleki v zvezi s postavitvijo plinskih terminalov v Tržaški zaliv. Komisija želi poudariti prvič, da je ocenjevanje vplivov na okolje VIA še v fazi realizacije. Ta postopek namreč predvideva posvetovanje s Slovenijo v zvezi s konvencijo UNECE od Espoo iz leta 1991 glede ocenjevanja vplivov na okolje v čezmejnem kontekstu. VIA bi morala pokriti nevarnosti takih naprav za zdravje ljudi in okolja v Tržaškem zalivu. Drugič, ugotavlja, da gre za mnenje avtoritet na tem področju, ki so ga podale v sklopu aktualnega postopka VIA. Strateško ocenjevanje (VAS) pa se tiče morebitne spremembe regulacijskega načrta za tržaško pristanišče. Komisija pa ne ve, ali so za to kompetentne osebe že odločile, ali se bo ta načrt spremenil. Ob koncu komisija glede na dobljene informacije navaja, da ni mogla ugotoviti nobene kršitve normativov EU, kar se tiče okolja. Med drugim pravijo, da informacije, ki jih imajo na razpola-

go, kažejo na to, da projekta še nimata dovoljenja in da med Slovenijo ter Italijo potekajo posvetovanja, postopek VIA pa je v teku. Komisija se poleg tega izgovarja na bilateralni proces med državama članicama in v tej fazi ne namerava preiskovati vzporednih zadev, ki bi lahko oškodovala pogajanja. Kar se zakona Seveso tiče, pa se je Komisija odločila, da bo kaznovala Italijo zaradi kršitve 13. zakona, ki je bila storjena v tržaški občini. Vendar pa se ta kršitev ne tiče načrtovane gradnje teh dveh uplinjevalnikov. Komisija za peticije bo še naprej spremljala dogajanja v zvezi z uplinjevalniki. Poleg tega pa bo tudi pozorna na odločitve v zvezi s kršitvijo zakona Seveso. V Alpe Adria Green nismo zadovoljni z odgovorom komisije za peticije pri Evropskem parlamentu in bomo podali zahtevo komisiji, da takoj prične s preiskavo; posredovali smo ji celotno dokumentacijo o tej zadevi.

Predsednik Alpe Adria Green, Vojko Bernard

SPD MAČKOLJE Postavitev tabel z ledinskimi imeni

V kamen vklesana duša vasi

Imena predelov neke vasi nosijo v sebi osebne spomine in skupinski spomin njenih prebivalcev. Ulice, trgi, dvorišča, skriti kotički otroških iger in zaljubljenih pogledov, zaupni prostori domačnosti, prostori rojevanja in umiranja. Imena, ki zvenijo v vsej lepoti slovenskega narečja, izgovorjena s preprostostjo in spoštovanjem do ljudi, ki tu prebivajo".

S temi besedami je predsednik

sala izkušena roka kamnoseka in umetnika Paola Hrovatina: na njih bodo nazivi glavnih predelov vasi v narečni obliki. Teh imen ni na nobenem smerokazu, ker so bila doslej poznana le domačinom. V zad-

Foto IG

jem dalo pomemben doprinos ohranitvi in ovrednotenju krajevne

In ravno prepletanje preteklosti in sedanjosti je bilo srž mačkoljanske večera, ki je dosegel vrh, ko je neki vaški otrok na ramenih predsednika društva Tula odkril kamnito tablo, na kateri je izrisan obris helebarde - s to so nekoč nočne straže bdele nad vasjo - in zlasti ledinsko ime P'D LIPUĀ. Z odkritjem te table so domačini simbolično odkrili še druga obeležja, ki v šestih vaških predelih spominjajo na trdoživo preteklost Mačkoljanov: odslej bodo vsi seznanjeni, da se je nekoč kraju pri pilu reklo P'R PILA, predelu na Metežici N' M'T'ŽICE, kraju na ulici N' ULCE, prostoru pred

kulturne dediščine, kar je na lepem večeru, ki sta ga sooblikovala tudi MePZ Mačkolje in Pihalni orkester Breg, poudarila tudi dolinska županja Fulvia Premolin: "Poudarjanje slovenskih ledinskih imen naših vasi naše prisotnosti in zgodovinske prisotnosti naših ljudi v teh krajih", je dejala županja in napovedala pripravo velikega, a finančno zelo zahtevnega projekta o toponomastiki, ki bi na podoben način kot v Mačkoljah ovrednotil ledinska imena v dolinski občini. Želja pa je tudi ta, da bi pred vhodom v občinsko palačo nekega dne stal kip brežke žene, katere trdo delo in žulji so pripomogli k temu, da je to področje dobilo lepo človeško podobo.

cerkvijo P'R CJ'RKVE, klancu N' KLANCE, križišču pa N' K'RŽIŠČE. Imena so vklesana v poenostavljeni obliki, sicer pa je načrt zahteval temeljito jezikovno in fonološko pripravo. To nalogo je prevzela prof. Lučka Abram, ki je okrog mize zbrala starejše domačine, ki narečje dobro poznajo. Predsednik društva Tul se ji je iz srca zahvalil, posebno misel pa je namenil odbornikom društva in lastnikom hiš, ki so bili od vsega začetka navdušeni nad zamisljo. "S svojo privolitvijo so omogočili to pobudo in na ta način oplenitili podobo celotne vasi. V te kamnite table je vklesana duša naše vasi in njenih prebivalcev, v njih so korenine našega rodu, v njih so Mačkolje, u'd Pila du Kr'žišča".

Igor Gregori

Foto IG

SPD Mačkolje Niko Tul v petek, 27. avgusta, na osrednjem - žal večkrat pozabljenem - vaškem trgu pod lipo, uvedel večer, ki so ga Mačkoljani težko pričakovali že vrsto let. Na pobudo res dejavnega domačega društva bodo odslej na stenah nekaterih zasebnih, v glavnem starejših vaških stavb, stale kamnite table, ki jih je izkle-

njih nekaj letih pa se je vas spremenila po zunanjem videzu in tudi po sestavi prebivalstva. Priseljeni sovaščani najbrž ne poznajo teh imen, gotovo jih ne poznajo številni popotniki, ki obiščejo to vas. Prav želja po njihovi primerni predstavitvi je bila glavna spodbuda k izvedbi te pobude. Društvo je s tem dejan-

Galerija Cartesius

Likovni vpogled v drugo dušo Trsta

V tržaški galeriji Cartesius v ul. Carducci so v soboto, 4. septembra, odprli skupinsko razstavo treh mladih umetnikov slovenske narodne skupnosti v Italiji. Dela Štefana Turka, Ivana Žerjalu in Rada Jagodica, ki so jih ustvarili v zadnjih dveh letih, bodo v neposrednem mestnem središču pričala o živahnosti zamejske likovne kulture: ta je pridobila novega zagona in organizacijske spretnosti po ustanovitvi društva KONS, v katerega so trije umetniki včlanjeni od

samega nastanka (Jagodic je celo predsednik društva samega). Trojka likovnikov je v zadnjih letih postala v zamejskih krogih nadvse prepoznavna. Goričan Ivan Žerjal je svoje dosedanje ustvarjanje usmeril ne le na likovno področje, temveč tudi v opremljanje knjižnih in koledarskih publikacij. Podobno večplastno kariero ima za sabo Tržačan Rado Jagodic, ki se je preizkusil tudi v kiparstvu in grafičnem oblikovanju; Štefan Turk pa se je pred nedavnim predstavil tudi z ilustratorskimi

Foto Kroma

deli za otroško publiko, kar se idejno in oblikovno zlahtno spaja z njegovim strogo likovnim iskanjem. Galerija Cartesius je že več let v lasti družine Pozzo, ki rade vol-

je namenja pozornost drugi duši Trsta. Razstava bo odprta do 24. septembra, in sicer od torka do sobote od 10.30 do 12.30 ter 16.30 do 19.30.

Smrtna kosa v Cerovljah

Umrli je Pepi Antič - zadnji pastir in varuh tisočletnega znanja

Izredno veliko ljudi se je v torek, 31. avgusta, zbralo v Mavhinjah na pogrebu Pepija Antoniča iz Cerovelj, ki ga je v 71. letu smrtna slabost obšla v četrtek, 26., na paši, pri opravi lu, ki ga je imel od vseh najrajši in h kateremu se je konec devetdesetih let vrnil, ko se je odločil, da po skoraj dvajsetih letih opusti zajčerejo, ker so iz Madžarske prihajali celo tovornjaki kuncev in je torej cena tako padla, da ni bilo mogoče preživeti. Odločil se je, da bo redil ovce, kot je to že počel njegov oče, kateremu je rad pomagal že v zgodnjem otroštvu. Deželna uprava je tista leta spodbujala ovčerejo, tudi ker je želela s pašništvom zmanjšati nevarnost požarov, obenem je želela ohraniti tudi v naši deželi istrsko pramenko, se pravi kraško pasmo ovac, ki jih je redil le še

Viktor Žele na doberdopski gmajni. Kakorkoli, Pepi Antič se je odločil. Nabavil si je ovce, (sicer v čredi je bilo - vsaj tako se mi zdi - le nekaj repov kraševke), preuredil je hlev, v katerem je redil kunce, v ovčjak, uredil si je molzišče in malo sirarno ter se z vsem znanjem, ki ga je podedoval od svojega očeta in drugih, s katerimi je pasel in siril, s vsem vnemo in energijo, ki sta mu bili dani, lotil novega podviga in obrnil stran v kraškem živinorejstvu.

Ovca se je vrnila na gmajne pod Grmado, in to čeprav so mu gozdni stražarji rekli, da ne more pasti po jusarskem, ker je to zanje že mlad gozd. Ni se ustrašil, opozoril jih je, da se s pašo v bistvu ohranjajo Kras in njegova enkratna narava ter biotska raznolikost. Opozoril je tudi, da je

sama deželna uprava želela tudi s pašništvom zmanjšati nevarnost pogostih požarov, in odslej pasel po svojem in po ogradah drugih zasebnikov, ki so mu radi dovolili, da jih je popasel. Bil je zadnji pastir, ki je doživel še poslednje utripe gotovo več tisočletij dolge prakse selitvene reje (ki ji stroka pravi transhumanca). Gre za prakso kraških pastirskih rodbin z Gornjega Krasa, zlasti s Pivškega in Postojnskega, ki so poleti pasle po nanoških planinah in Vremščici; z jesenjo pa so se začele pomikati na Kras, da so zimske mesece preživele pri kmetih, ki so jim nudili zatočišče v vaseh od Devina do Ronk in celo Zagraja, ter pasle po gmajnah in njivah, ki so gledale na južno stran in so bile kvečjemu le kak dan pod snegom. Pepi Antič je to prakso celo oživil, pa čeprav

na moderen način, saj je v glavnem pasel na Ceroveljskem, nekaj zimskih mesecev pa je čredo prepeljal do Gradišča ob Soči. Povedati tudi moramo, da je s

svojimi sirarskimi izdelki zaslovel daleč naokoli, in to ne le na Tržaškem in v deželi Furlaniji Ju-

lijski krajini. Pred kakim letom je prejel tudi priznanje 'zlatega sirar' na vsedravnem natečaju sirorov v Fanu.

Pepi Antič je bil res človek, ki je zelo močno občutil svojo navezanost na domači kraj in zemljo. Zato ni obstal na čevljarškem stolčku, na katerem se je mojstril kot najstnik, ni vztrajal pri bagru in tovornjaku, ni bil zadovoljen kot trgovski zastopnik strojev za steklarsko industrijo. Z vsem srcem in voljo se je vrnil na domačo zemljo, zato se je aktivno vključil v obnovo ceroveljskega jusa in po obnovi mu tudi več let predsedoval, zadnja leta pa mu je bil podpredsednik. Angažiral se je tudi na občinski ravni v komisiji za kmetijstvo in okolje, predvsem pa kot predsednik Združenja za-

sebnih kraških lastnikov in pri tem zelo modro poudarjal, da se moramo Kraševci osebno zavzeti in tudi v vknjižbo in z ureditvijo vse potrebne dokumentacije opolnomočiti svoje lastniške pravice. Rajni Pepi je bil zato tudi aktiven in vedno konstruktivno kritičen duh v Kmečki zvezi. Pri pogrebni maši, ki jo je daroval mavhinjski župnik, p. Janko Hajšek, je pel z moškimi nekolicami okrepeljen domači ženski pevski zbor pod vodstvom Majde Pertot, pred cerkvijo in na pokopališču pa so mu v slovo zapeli Fantje izpod Grmade pod vodstvom Iva Kralja. Njegovo živinorejsko pot in predvsem veliko ljubezen do kraške zemlje ter skrb za njeno splošno ovrednotenje sta ob odprtem grobu v poslovnih nagovorih obnovila v imenu domače vaške skupnosti Igor Gabrovca, dr. Vladimir Vremec pa v imenu Agrarne skupnosti jusov in srenj, v katerih je deloval tudi pokojni Pepi Antič. Ženi Sonji in hčerkama Katji in Anamariji z družinama izrekamo globoko sožalje.

M. T.

Obvestila

Romanje v Medjugorje: vabimo vas na romanje od 1. do vključno 4. oktobra letos. Odhod iz Nove Gorice in Rožne Doline ter s Kozine, kjer vstopijo tržaški romarji. Po hrvaški avtocesti pridemo pozno popoldan v Medjugorje. Nato pa bo, kot ostale dni, vse potekalo po programu, ki ga prejme vsak udeleženec. Pri vpisu se plača celotni znesek 110 evrov. Za romanje iz Slovenije in Italije zadostuje veljavna osebna izkaznica za inozemstvo. Vpisujejo g. Darko (tel. 0481 882395 in 0481 32121), ga. Anica (za Slovenijo - 00386 5 3022503), g. župnik J. Markuža (040 229166). Vpis takoj do zasedbe mest v avtobusu. Sveta Marija, Kraljica miru, nas kliče.

Rojanski cerkveni pevski zbor začena v novi sezoni redne pevske vaje, ki bodo vsako sredo ob 20. uri v Marijinem domu v Rojani (ul. Cordaroli, 29). Toplo vabi nove pevce, da se pridružijo zboru in da sodelujejo pri sv. maši, ki jo vsako nedeljo ob 9. uri iz rojanske cerkve prenaša Radio Trst A.

Darovi

V počastitev 50-letnice poroke Neve in Alda Stefančiča darujeta Rafaela in Adrijan 100 evrov za misijonarja Pedra Opeko.

Sara in Claudio se prisrčno zahvaljujeta svetoivanskemu cerkvenemu pevskemu zboru za lepo petje ob svoji poroki in darujeta 100 evrov. Še posebno sta hvaležna zborovodji Ivanu Žerjalu, organistki Evi Declevi in openskim pevcem.

Članu našega pokrajinskega vodstva

BORISU SLAMI in soprogi ADRIJANI

ob 50-letnici skupne življenjske poti

iskreno čestita

SLOVENSKA SKUPNOST TRST

Ob robu obiska župana Dipiaze v Ljubljani

Nedavni obisk tržaškega župana Roberta Dipiaze v Ljubljani ob odprtju Trubarjeve hiše literature ter njegov poseg s pomenljivimi besedami, v katerih se je spomnil žalostnih dogodkov iz polpretekle zgodovine in 90-letnice požiga Narodnega doma v Trstu, ki so ga zagrešili fašistični škvadrasti, in s tem začetka tragičnega preganjanja in zatiranja Slovencev, pomeni pomemben korak naprej v boljših in spoštljivejših odnosih med tu živečima skupnostima. Sprašujem pa se, ali so bile te besede, ki jih je župan izrekel - v njegovo iskrenost ne bi dvomil - izrečene v imenu uprave, ki jo zastopa, ali pa je govoril v osebnem imenu, kajti žal nekatere odločitve tako občinskega odbora kot sveta iz zadnjih dni in tednov nakazujejo prav nasprotno. Dobro poznane politične sile namreč, ki so del upravne večine, se ne morejo otresti dobro poznane šovinistične in nacionalistične politike in še posebno ostrega nasprotovanja do tu živeče slovenske narodne skupnosti. Bomo tako še naprej brali v slovenskih dopisih občina Trieste, ali pa videvali italijansko zastavico na cestnih tablah z dvojezičnimi imeni krajev v tržaški občini, ali pa sklep o odklonitvi pokroviteljstva koncertu miru, da ne omenjam sporne variante prostorskega načrta ter še sporni osnutek novega statuta Slovenskega stalnega gledališča?

Želim pa, da bi tudi redna in pogosta srečanja med tržaškimi in ljubljanskimi županom ne pomenila zgolj utrjevanje protokolarnih in vljudnostnih obiskov med sosedi, ampak naj bi pomenila krepitev sodelovanja med mestoma tako na kulturnem in gospodarskem kot še na drugih pomembnih področjih. Bo Trst res zmožen takega koraka? / Igor Švab, tržaški občinski svetnik

Kanalska dolina

Etnografska razstava v Naborjetu

“Identiteta in folklor v tradicionalnih nošah na tromeji” je naslov razstave, ki jo bodo odprli v soboto, 11. septembra, ob 18. uri, v Etnografskem muzeju Beneške palače v Naborjetu.

doline, Bovca in Rateč. Izbrane noše in obleke prikazujejo obrtniško spretnost preteklih generacij, vplive časa in predvsem močno vez s krajem in ljudmi, ki so nošo oblačili, ker je bilo in je še vedno po-

biva primeren prostor za prikaz tudi izven krajevnih okvirjev. Razstavo je finančno omogočila Dežela Furlanija Julijska krajina (Deželni zakon 26/2007).

K uresničitvi razstave so pripomogli tudi Slovensko kulturno središče Planika Kanalska dolina, nemška kulturna organizacija v Kanalski dolini - Kanaltaler Kulturverein, Folklor-na skupina iz Rezije, ziljski

Razstava hoče prikazati obmejne gorske regije v luči njihovih tradicionalnih noš. Hkrati želijo s to razstavo tudi prikazati razlike in sličnosti noš, ki pripadajo krajem, ki so danes v Italiji, Sloveniji in Avstriji. Razstavljene so noše Rezije, Kanalske doline, Ziljske

membno prikazati kraj njihovega izvora. Zaradi tega je zelo pomembno delo folklornih skupin in muzejev, njim se moramo zahvaliti, kakor piše v tiskovnem sporočilu Gorske skupnosti, da se tradicija živo ohranja v času in da krajevna kultura do-

Heimatsmuseum, Gornjesavski muzej-Kajžnkova hiša Rateče in Folklorna skupina Bc iz Bovca.

Razstava bo odprta vsak dan, razen ob ponedeljkih, od 12. septembra do 10. oktobra 2010.

R. B.

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Prav gotovo si v današnjem svetu in današnjem času dovoljujemo premalo upanja. Gotovo vsakogar od nas pesti manjši ali hujši problem, gotovo smo zaradi česa nezadovoljni, čisto možno je, da (zmotno, seveda) krivimo eno ali drugo okoliščino, enega ali drugega "krivca". Ravno tako je zmotno, če tega "krivca" iščemo vedno v nas samih in se tako vsakodnevno postavljamo na zatožno klopo. "Nisi vreden, da... Nezmožen si bil... Meni ni usojeno..." Gotovo si v zadostni meri ne dovolimo upati. In posledično tudi tako živeti, da se bo lahko del tega upanja tudi udeležil. Brez dvoma živimo v družbi, ki te sili v neke danosti: "Tako je. Ni rešitve. Bolje, da to čim prej sprejmeš". In potem dan za dnem opuščas kakršnokoli klico po boju za določeno spremembo, ne zavedajoč se, kako nam v resnici stremenje za določenimi ideali polzi iz rok. Pred časom sva z možem gledala dokumentarec o rasni integraciji v anglosaškem svetu. Živo se spominjam svojega takratnega občutka: "Želela bi si tudi tukaj take normalnosti. Pred dnevi je newyorški režiser judovskega izvora Julian Schnabel izjavil: "Tu vsi govorimo z vsemi in vsak spoštuje etnični izvor in ideje drugega, morda je neka normalnost res možna". Ne dvomim, da je življenje v eni največjih svetovnih metropol nekaj povsem

drugačnega od česarkoli drugega in v drugih ozirih je sploh ne povečujem, nasprotno. Verjetno bi sama zelo težko sprejela življenje v njej. Schnablove besede pa so mi dale zelo misliti. "Vsakdo govori z vsakomer in vsakdo spoštuje ideje drugega". Morda je ravno to, kar bi bilo potrebno v našem svetu. Kdaj je bilo navsezadnje zadnjič, ko smo se res spoštovali v svoji drugačnosti idej? Kdaj smo navsezadnje res udeležili to, česar si upravičeno želimo od sosedov? Spoštovanja drugačnosti?

Povrnimo se k upanju. Ne dvomim, da je upanje tudi rezultat določene naravnosti v upanje. Morda je lekcija življenja ravno ta, naj nikoli ne odvrzimo otroškega pričakovanja v boljši jutri. Za nas odrasle je to velikokrat težko, za otroke pa je nov trenutek vedno ravno to: **nov** in s tem tudi poln potenciala.

Ne dvomim, da se je vsak od nas spraševal, kje naj, po hudi življenjski toči, najde sploh moči za gradnjo upanja. Lahko je vera, lahko so bodrilni medčloveški odnosi, lahko je moč, ki jo začutiš v sebi, skoraj živalski instinkt, ki ti narekuje, da nadaljuješ, ker bo morda gozd življenja, v katerem se boš znašel jutri, prijaznejše okolje od dosedanjega. Morda je lekcija življenja, ki nam jo dajejo otroci tudi ta, naj vedno, zares vedno, ohranimo upanje. Pot ni vedno vijugasta, prej ali slej je tudi ravna. Vsaj upanje ostane, mar ne?

Utrinek z romarske poti na Sv. Višarje Višarska planina

Jutro je bilo tako, kot se za gore spodobi: čisto, sveže po nočni nevihti, dišeče po jutranji rosi in visokogorskih cveticah.

Pri Harejevi domačiji sem pustil avto, se planinski opremil in se napotil po stari romarski poti na Sv. Višarje. Zbrano sem usmerjal svoje korake, se za trenutke ustavljal pri vseh šestih postajah Križevega pota, ki si jih je zamislil in postavil eden naših najboljših priljubljenih slikarjev, Tone Kralj. Ni ga skoro svetišča na Primorskem, da ne bi pričalo o njegovi umetnosti, zgodovinskem sporočilu in dragoceni prisotnosti v času med obema vojnoma. Ko sem se pripravljaj na gimnazijo v avgustu leta 1947 pri šolskih sestrah v Tomaju, nam je župnik Kjuder razlagal vsebino Kraljevih fresk v župni cerkvi; ko sem stanoval na Katinari nam je župnik in pesnik Albert Miklavc govoril o Kraljevi poslikavi cerkve, moj tast Just pa o angelčkih, ki jih je poslikavala žena Toneta Kralja.

Še v svetišču na Vejni sta oba sveta brata Ciril in Metod taka, kot ju je naslikal Tone Kralj, pa cerkev v Štandrežu, v Trebčah, Averbju... Kje vse ni pustil umetniške sledi on, Tone Kralj! Odvetnik France Tončič mi je pripovedoval, da je bil poslanec Virgil Šček njegov prijatelj. Pripovedoval mi je tudi zgodbo o Mussolinijevi glavi, ki jo je Tone Kralj upodobil na enem svojih mnogih hudičev v cerkvi v Lokvi. K župniku (in poslancu) so prišli orožniki in zahtevali pojasnila o delu in namenih slikarja, ki si je kaj takega upal napraviti. In Šček je orožnike pomiril: "Saj to ni

Mussolinijeva glava, ampak hudičeva glava. Slikar Tone Kralj pa je itak umetnik in zato tudi malce čuden, kot so pač nekateri umetniki..."

Orožniki so sicer odšli, Tone Kralj se je potem nekoliko brzdal, a Mussolinijeve glave le ni zbrisal in tudi svojih treh priljubljenih barv belo-modro-rdečih ni nikdar zatajil. Tako tudi v svetišču na Sv.

Višarjah ne, kamor sem bil pravkar namenjen, ne več tako kot pred kakim desetletjem, a vendarle s še vedno planinsko prožnim korakom.

Prišel sem na planino, na Višarsko planino, kot smo ji rekli. Toda koča je bila zaprta. Vedno sem to kočico v vseh svojih desetletjih romanja na Sv. Višarje našel odprto, gostoljubno, tokrat pa zaprto. Šel sem k bližnji pastirski koči in tam mi povedo, da je kočica najbrž za vedno zaprta. Tam ni več nikogar, ki bi delal, sprejemal utrujene romarje, jim nudil topel planin-

ski čaj. Spomin mi je poromal nazaj v čase, ko smo tu pred kočico posedali, zamenjali premočeno srajco, se odpočili, popili čaj s stotimi okusi. Spomin mi je silil v trenutke, ki smo jih tu pod Lovci preživljali v razigrani družbi mladih let. Tu na Višarski planini sem se pogovarjal z neštetimi romarji, planinci, izletniki. Med temi mi bežna misel gre do Metoda Turnška, duhovnika in pisatelja, Jožeta Peterlina, profesorja in kulturnika, javnega kulturnega delavca Kazimirja Humarja, Vinka Beličiča, Stanka Janežiča, pa na Albina Grmeko, ki je kot novomašnik pomagal starejši gospe, da je kljub dežju in snegu na njegovo prvo mašo na Sv. Višarjah prišla do cilja, do višarskega svetišča. Pa na mojega očeta mi je šla misel, s katerim sem neštetokrat pripeljal na to božjo pot, Slovencev tako drago višarsko romarsko središče. Tega enkratnega oddiha na

Višarski planini torej ne bo več. Spet sem se zamislil in videl pred seboj oskrbnico kočice, vedno prijazno gospo, ki nas je tu vsako leto sprejela tako, kot je žejnega, lačnega, utrujenega romarja treba sprejeti. Zapustil sem kočico in šel proti cilju, proti Sv. Višarjam, kjer je pogled na mogočne julijske gore nekaj tako lepega in veličastnega, da mi je v trenutku pregnal vsako sled otožnosti in je moje srce zopet utripalo v umirjeni radosti in uživalo to brezmejno lepoto naših gora. **Drago Štoka**

Severni in severovzhodni predel mesta (31) GORICA, NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS Mariza Perat

Cerkev sv. Ivana je bila ustanovljena v stoletju ostrega verskega trenja. To je bilo stoletje reformacije, ko se je pojavil protestantizem ali luteranstvo, tako imenovano po ustanovitelju Martinu Lutru (1483-1546). Luteranstvo se je najprej razširilo v nemških deželah z izjemo Bavarske in Avstrije, v drugi polovici 16. stol. pa se je pojavilo tudi pri nas. V naše kraje so novo vero prinesli predvsem študentje, ki so študirali na nemških univerzah, pa tudi trgovci in vojaki.

Pri Slovencih je bil glavni pobudnik za širjenje protestantizma Primož Trubar (1508-1586). Da bi se nova vera med njimi lažje uveljavila, je leta 1550 dal v Tübingenu natisniti slovenski Abecednik in slovenski Katekizem. Leta 1563 je Trubar prišel pridigati tudi v Gorico, kamor ga je povabil glavar grof Jurij Thurn. Trubar je bival v pa-

riških političnih in prosvetnih organizacij. Prav tako so pobudo podprli slovenski občinski svetniki na goriški občini. Pri slovensosti odkritja je predsednik Konzulte za vprašanja mestne etnične manjšine Ivo Cotič v slovenščini in italijanščini zaželel, naj spominška plošča, ki pričča o različnosti jezikov in kultur v goriškem mestu, prispeva k medsebojnemu sožitju tu živječih narodov. Isto misel je poudaril minister RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš, ki se je slovensosti udeležil z generalno konzulko RS v Trstu Vlasto Valenčič Pelikan.

Trubar je poleg Abecednika in Katekizma objavil več drugih knjig verske vsebine in ga kot takega štejemo za začetnika slovenske književnosti. Pri nas se je luteranstvo razširilo predvsem med plemiči in meščani, medtem ko se na deželi med preprostim ljudstvom ni ukoreninilo. Kljub temu je nova vera tudi med preproste vernike vnesla precejšnjo zmedo in razrvanost.

Prav v 16. stol. je goriška dežela doživela izreden dogodek. Leta 1539 so se namreč na takratni Skalnici pričela Marijina prikazovanja. Sredi protestantske zmede, ki je takrat vladala, so ta prikazovanja bila kot protiutež Lutrovim krivoverskim naukom, ki so, kot znano, nasprotovali čaščenju božje Matere. Morda je baron Vid dal zgraditi cerkev sv. Ivana tudi zato, da bi goriško mesto imelo še eno svetišče, v katerem bi verniki lahko svobodno častili božjo Mater.

V cerkvi sv. Ivana so se že od vsega začetka zbirali slovenski verniki, zato je ta v goriškem mestu že od nekdaj veljala za "slovensko cerkev". Tu so Slovenci imeli svoja združenja, tu so se zbirali pri vsakodnevnih sv. maši in pri raznih pobožnostih, in to tudi v letih, ko so uporabi slovenskega jezika nasprotovali celo v cerkvi.

/ dalje

Slovensnost ob odkritju plošče v spomin na Trubarjevo bivanje v Gorici (foto JMP)

lači svojega prijatelja barona Ecka, kateremu je na protestantski način krstil sina. Iz njegove hiše je tudi pridigal ljudstvu, in sicer v slovenščini, italijanščini in nemščini. Danes nas na ta dogodek opozarja spominška plošča na pročelju Eckove palače na trgu Cavour v Gorici. Plošča ima obliko odprte knjige, na njej pa je v slovenščini, italijanščini in nemščini zapisano, da je postavljena na čast očetu slovenske književnosti Primožu Trubarju. Ploščo je zasnoval arhitekt David Faganel. Odkrili so jo 20. februarja 2010 ob 500-letnici Trubarjevega rojstva, čeprav nekoliko z zamudo zaradi obnovitvenih del Eckove palače. Postavitve plošče je predlagala Konzulta za vprašanja mestne etnične manjšine občine Gorica. Za uresničitev obeležja so se takoj zavzeli odbori vseh go-

V kampanji za lokalne volitve največ domnevnih samostojnih kandidatov

V gospodarstvu vendarle spet primeri rasti in dobrih pričakovanj

V Sloveniji se bo v petek, 10. septembra, uradno začela kampanja za lokalne volitve, razpisane za 10. oktober. Politične stranke se nanje sicer že dolgo pripravljajo, z volitvami pa naj bi bili povezani tudi politični in drugi dogodki, npr. pogromaško pisanje zoper predsednika SDS in nekdanjega predsednika vlade Janeza Janšo, in sodna obravnava, ki v Kopru poteka proti tamkajšnjemu županu Borisu Popoviču. Bližnje volitve naj bi prikazale sedanja razmerja med političnimi strankami v Sloveniji, vendar pa tudi moč in morebitni vpliv raznih list, gibanj in združenj, ki se uvrščajo v t. i. civilno družbo, ki bo na volitvah nastopila s svojimi kandidati. Slednji se volilcem po večini predstavljajo kot samostojne in neodvisne osebnosti, ki v občine oziroma lokalne skupnosti prinašajo nove zamisli, svežino in ustvarjalnost, kakršne

naj bi politične sile ne premogle. Napovedujejo, da bodo na volitvah 10. oktobra zanesljivo izvoljeni oz. potrjeni ljubljanski župan Zoran Jankovič, ki ga stalno in sistematično podpirajo politične stranke t. i. leve in celotna sedanja oblast države, nadalje mariborski župan Franc Kangler, ki je kandidat Slovenske ljudske stranke, in župan mestne občine Koper Boris Popovič. Ta se bo na volitvah predstavil s svojo listo, Koper je naš. Sodeč po podatkih in ocenah, ki jih je objavil državni statistični urad, se je tudi v Sloveniji slednjič pričelo okrevanje vsaj dela gospodarstva. Gre za znake in primere ponovne gospodarske rasti. Bruto domači proizvod Slovenije se je namreč po poldrugem letu upadanja v drugem četrtletju 2010 povečal za 2,2%. Inflacija je v mesecu avgustu znašala 0,3%, izvozno povpraševanje v predelovalnih dejavnos-

tih pa je bilo s 14% celo največje v zadnjih osemnajstih letih. Premier Borut Pahor je omenjene podatke komentiral z oceno, "da je po strmih padcih le malokdo verjel, da se lahko izvlečemo iz gospodarske krize. Stabilizacija rasti v kratkem času sicer ne bo visoka, a bo trajna. Na koncu predora je luč, Slovenija je na poti gospodarskega okrevanja". Optimizem predsednika vlade je najbrž pretiran, saj se veliki deli gospodarstva še zmeraj dušijo v težavah, brezposelnost pa se še povečuje. Zdaj razpada veletrgovsko podjetje Merkur, v katerem bo v naslednjih dveh letih delo izgubilo nad tisoč zaposlenih. Morda je nakopičeni bes socialno najbolj prizadetih in izkoriščanih delavcev privedel do tega, da je nekdo podtaknil bombo pred zgradbo gradbenega podjetja Vegrad v Velenju, v Sarajevu pa so zažgali avtomobil gospodarske družbe

Slovenija ceste-tehnika. Nasploh so Slovenci ogorčeni in

Janez Janša

razočarani zaradi slabih in negotovih razmer v državi, zlasti pa krivici, ki se dogajajo najbolj revnim slojem prebivalstva. Sodeč po zadnji javnomnenjski raziskavi, ki jo je opravila Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici, kar 68% vprašanih vlade Boruta Pahorja ne podpira. A ne gre zgolj za to nezaupanje, ki je najnižje doslej. V Sloveniji je upadlo zanimanje za vse stranke, za celotno politično sfero. Na vprašanje, katero stranko bi volili, če bi bile parlamentarne volitve zdaj, so anketiranci največ podpore izrekli SDS Janeza Janše, 15,2%,

medtem ko bi Socialne demokrate Boruta Pahorja volilo 8,7% vprašanih. Več kot polovica vprašanih pa se ni odločila za nobeno politično stranko oziroma sploh ne bi volili.

Za ponazoritev sedanjih političnih, socialnih in drugih razmer in odnosov v Sloveniji še navajamo, da je neki politični analitik predlagal vzpostavitev državljske nepokorščine. Slednja pomeni javna, nenasilna in zavestna politična dejanja skupin ali posameznih oseb, ki nasprotujejo politični oblasti. V Sloveniji se nadaljuje gonja zoper Janeza Janšo, češ da je bil vpleten v korupcijo, ugotovljeno po nakupu oklopnih vozil vrste Patria. Kaže, da je kampanja proti eni najbolj znanih karizmatičnih osebnosti v državi bila pripravljena v krogih, ki bi Janeza Janšo radi odstranili iz slovenske politike in javnega življenja. Gonjo brez dokazov predsednika največje opozicijske stranke je začel tednik Mladina, očitno pa se bo nadaljevala vsaj do lokalnih volitev 10. oktobra. Pred napadi v javnosti in ob grožnjah, da bo izgubil zaposlitev na zunanem ministrstvu, se mora braniti tudi ustanovitelj slovenske diplomacije in nekdanji dolgoletni zunanji minister dr. Dimitrij Rupel.

Marijan Drobež

Ljubljana / V organizaciji zavoda Bunker Festival Mladi levi

Ljubljana je od 20. do 30. avgusta imela v gosteh 13. gledališki in plesni festival Mladi levi, ki vsako leto predstavlja široko mednarodno zasedbo skupin in posameznih performerjev. Festival prireja zavod Bunker, neprofitna organizacija za izvedbo kulturnih prireditelj, predvsem s področja sodobnega gledališča in plesa. Poleg festivala Mladi levi, enega najvidnejših letnih dogodkov zavoda, ki ob koncu poletja v mesto pripelje najaktualnejše odrske ustvarjalce z vsega sveta, organizira Bunker različne delavnice, izobraževalne programe in raziskave. Njihov cilj je uvajanje inovativnih pristopov v slovenski kulturni prostor, vzpodbujanje mobilnosti umetnikov in njihovih del ter prepletanje različnih umetniških disciplin.

Na festivalu Mladi levi, ki ga zaznamuje zahteven umetniški profil sodobnega gledališča in je znan po odkrivanju novih talentov, so tudi letos pripravili bogat in raznolik program. Večji

poudarek so namenili dokumentarnim predstavam iz oddaljenih azijskih držav. Igralci, pripovedovalci in plesalci so v Ljubljano prinesli osebne, družinske ter socialne zgodbe, ki so zahodnemu svetu sicer tuje, vendar se ravno

tako soočajo z zapletenostjo sodobnega časa in družbe. Umetniška voditeljica Mladih levov Nevenka Koprivšek je povedala, da se festival prilagaja novi kompleksnosti, v kateri se posameznik ne znajde. V pro-

gram so, v povezavi z lokalnim kontekstom, vključili tudi projekte in srečanja pod naslovom Vrt mimo grede, ki so opozarjala na potrebo po prebujanju občutka skupnosti, odgovornosti in povezanosti z lokalnim okoljem. Festival se je začel v stari mestni elektrarni z odprtjem razstave Migranti slovenske ustvarjalke Tanje Lazetič, ki se preko fotografij, negativov in pozitivov vseh vrst sad-

tografijami in osebnimi podatki. Pripoveduje o nasprotju dveh svetov, revščine in blagostanja, o okolju, iz katerega klicatelj k molitvi, ki so pripovedovali o svojem življenju, delu, veri in strahovih pred spremembami zaradi uvajanja novih tehnologij. Preplet pripovedi, petja in molitve v živo s posnetki domov, družin, mošej odpira pogled na življenje petih med seboj različnih značajev, na njihov odnos do vere in predanost svojemu poklicu. Njihovo poslanstvo, petkratdnevno vabilo k molitvi, ogroža odločitev Ministrstva za verske zadeve, po kateri bo, od naslednjega leta dalje, navep izvajal en sam muzej, njegov glas pa bo simultano predvajan po radijskem signalu z vseh minaretov mošej v državni lasti. Skozi majhne življenjske zgodbe

Glavni program festivala se je začel s predstavo Radio Muezzin Stefana Kaegija, enega najbolj inventivnih evropskih režiserjev, ki se ukvarja z dokumentarnim gledališčem v sodelovanju z ne-profesionalnimi igralci. Švicarski režiser deluje v vplivni skupini Rimini Protokoll, skupaj z Nemcem Helgard Haug in Danielom Wetzelom, ki se uvršča med vodilna gibanja "realistične težn-

je" v gledališču. Na festivalu se je predstavil že tretjič, tokrat z zgodbami petih resničnih egipčanskih muzeinov, islamskih klicateljev k molitvi, ki so pripovedovali o svojem življenju, delu, veri in strahovih pred spremembami zaradi uvajanja novih tehnologij. Preplet pripovedi, petja in molitve v živo s posnetki domov, družin, mošej odpira pogled na življenje petih med seboj različnih značajev, na njihov odnos do vere in predanost svojemu poklicu. Njihovo poslanstvo, petkratdnevno vabilo k molitvi, ogroža odločitev Ministrstva za verske zadeve, po kateri bo, od naslednjega leta dalje, navep izvajal en sam muzej, njegov glas pa bo simultano predvajan po radijskem signalu z vseh minaretov mošej v državni lasti. Skozi majhne življenjske zgodbe

Glavni program festivala se je začel s predstavo Radio Muezzin Stefana Kaegija, enega najbolj inventivnih evropskih režiserjev, ki se ukvarja z dokumentarnim gledališčem v sodelovanju z ne-profesionalnimi igralci. Švicarski režiser deluje v vplivni skupini Rimini Protokoll, skupaj z Nemcem Helgard Haug in Danielom Wetzelom, ki se uvršča med vodilna gibanja "realistične težn-

je" v gledališču. Na festivalu se je predstavil že tretjič, tokrat z zgodbami petih resničnih egipčanskih muzeinov, islamskih klicateljev k molitvi, ki so pripovedovali o svojem življenju, delu, veri in strahovih pred spremembami zaradi uvajanja novih tehnologij. Preplet pripovedi, petja in molitve v živo s posnetki domov, družin, mošej odpira pogled na življenje petih med seboj različnih značajev, na njihov odnos do vere in predanost svojemu poklicu. Njihovo poslanstvo, petkratdnevno vabilo k molitvi, ogroža odločitev Ministrstva za verske zadeve, po kateri bo, od naslednjega leta dalje, navep izvajal en sam muzej, njegov glas pa bo simultano predvajan po radijskem signalu z vseh minaretov mošej v državni lasti. Skozi majhne življenjske zgodbe

Glavni program festivala se je začel s predstavo Radio Muezzin Stefana Kaegija, enega najbolj inventivnih evropskih režiserjev, ki se ukvarja z dokumentarnim gledališčem v sodelovanju z ne-profesionalnimi igralci. Švicarski režiser deluje v vplivni skupini Rimini Protokoll, skupaj z Nemcem Helgard Haug in Danielom Wetzelom, ki se uvršča med vodilna gibanja "realistične težn-

Kogojevi dnevi 2010

V Kanalu ob Soči se nadaljujejo Kogojevi dnevi 2010. V petek, 10. septembra, bo ob 20.30 koncert v kanalski cerkvi sv. Marije Vnebovzete. Nastopila bo Vokalna akademija Ljubljana, zborovodja Stojan Kuret; Mojca Prus, klavir, Martina Burger, sopran; Kaja Kapus, violončelo, Urša Pavlovič violončelo. Program obsega dela J. Gallusa, G. Bonete, J. Haydna, M. Gabrijelčiča, A. A. Lebana, L. Lebiča, F. Chopina, H. Volariča, C. Monteverdija, F. Schuberta, G. Bonata.

inca

Kanal ob Soči / Galerija Rika Debenjaka Razstava del Marijana Tršarja

Ob odprtju razstave Marijana Tršarja v Galeriji Rika Debenjaka je umetnika in njegovo življenjsko pot orisala dr. Verena Koršič Zorn z naslednjimi mislimi. "Po že ustaljeni navadi se Kogojevi dnevi v Kanalu začnajo z likovno razstavo. Letos so organizatorji povabili v goste slikarja in vsestranskega ustvarjalca Marijana Tršarja, ki je neizbrisno zaznamoval slikarsko, likovno, kritično, pedagoško in literarno sceno na Slovenskem. Predstavitvi umetnika v Galeriji Rika Debenjaka v Kanalu bo ob koncu septembra sledila še razstava v Kulturnem centru Lojzeta Bratuža v Gorici, kar bo morda najboljše predstavitev umetnika na Primorskem, nedvomno pa prva med Slovenci v Italiji. Otroka sončne Dolenjske niso

oblikovali le domača zasanjana, mehka gričevnata pokrajina in skrivnostni, neprodorni gozdovi, ampak tudi utesnjujoče vzdušje pred drugim svetovnim spopadom, medvojnja taboriščna izkušnja, za konec pa še najhujše, vsakdanje soočanje s smrtjo v Teharjah. Čudežna rešitev iz tega pekla je Tršarju pomenila novo rojstvo. Vpis na novo ustanovljeno Akademijo za likovno umetnost v Ljubljani, dolgoletno pedagoško delo na tej ustanovi, srečevanje s slovensko srednjeveško umetnostjo ob kopiranju starih fresk, kritična dejavnost ob spremljanju rasti slovenskih in tujih umetnikov, teoretska razglabljanja o likovni umetnosti, literarna proza in pesniška ustvarjalnost, vse to je kipelo iz umetnikove notranjosti kot odgovor na mučno življenje in prestana ponižanja človekove

ga dostojanstva. Risarskim beležkam v taboriščnem okolju, kjer je priložnostnim listom papirja zaupal podobe obupanih ujetnikov, razčlovečenost in bedo zaporniškega življenja, je sledilo zapisovanje naravnih lepote, od krajskih izrezov do ekspresivnih portretov, nato tipanje in preverjanje različnih stilnih tokov in slikarskih tehnik. Abstrakcija, do katere se je prebil po dvakrat na novo prehojeni poti, mu v zadnjih letih dovoljuje neslutena popotovanja v čisto osebni, svobodni domišljjski svet.

V študentskih letih je kot nekdanji zasebni učenec Božidarja Jakca, Franceta Goršeta in Franceta Pavlovca še bolj občutil pritisk in omejevanje svobodnega ustvarjanja v socialistični realizem usmerjene akademije. Od tega in nekaterih drugih okorelih teženj se je želel čimprej posloviti in odpreti slovensko umetniško sceno svežim tokovom, zato je leta 1953 s skupino podobno mislečih mladih

umetnikov nastopil na razstavi, ki je pomenila izrazit pomik v moderno ustvarjalnost. Žal, tokrat v javnosti in pri kritiki za to ni bilo dovolj poslušna, zato so si nekaj let kasneje druge skupine prisvajale zaslugo za ta premik.

Drugo, kar je treba poudariti, je Tršarjev izraziti prispevek znameniti ljubljanski grafični šoli, ki jo je obogatil tudi z inovativnimi grafičnimi postopki, tretje pa je njegovo dolgoletno pedagoško delovanje na akademiji,

kjer je iz lastnih izkušenj znal poleg učne snovi mladim ustvarjalcem približati sončne in senčne strani umetniškega ustvarjanja. Dela, razstavljena v sugestivnih prostorih Galerije Rika Debenjaka, so nastala v obdobju

zadnjih petih let v izraziti barvni abstrakciji. Iz njih veje slikarjeva popolna predanost domišljjskemu svetu, ki se mu iz podzavesti poraja v obliki prisluhov in praviljnih videnj, v katerih igra barvni spekter vodilno vlogo,

oblike pa nastajajo naključno, kot se barva sama razlije, razleze ali vpne na platno, sledeč fizikalnim zakonitostim različnih vrst nanosa, a pod budnim umetnikovim očesom, ki jo po svojem občutku in hotenju omeji, zadrži, preusmeri ali zaježi. Naslovi ob slikah, ki so se umetniku rojevali po nastanku slike, gledalcu pomagajo pri dojetju slikarjevega sveta, obenem pa vzbujajo tudi gledalčev domišljjski naboj in odpirajo nove perspektive v duševne globine posameznega gledalca, ki se jih mogoče sam sploh ne zaveda. Oblike, ki se porajajo na platnu, lahko spominjajo na bio- in zoomorfne pojave, lahko pa so samo konkretno poimenovanje ploda slikarjevega neotipljivega podzavestnega sveta.

Umetniku Marijanu Tršarju izrekamo priskrno dobrodošlico, iskreno čestitamo ob imenitni razstavi in mu želimo še veliko umetniškega poletja, obiskovalcem pa nadvse prijetno uživanje ob razstavljenih delih".

POGOVOR Tomaž Srebrnič

Z "nočnim avtobusom" v diskoteke

Do četrtega septembra je bil na razpolago mladim fantom in dekletom nočni avtobus, ki je vozil iz Gorice in Trsta čez Tržič v diskoteke v Sesljanškem zalivu. Ta servis, ki so ga poimenovali "Overnight" in ki ga je načrtovala goriška pokrajina z zdravstvenimi ustanovami, uresničuje družba APT. Njegov namen je preprečiti prometne nesreče ob koncu tedna. Iz podatkov, ki jih je posredovala policija, je razvidno, da sta prvi vzrok smrti za mlade od 16. do 25. leta alkohol in prehitra vožnja z avtom. Skoraj 1200 mladih se vsako noč v sobotah poslužuje avtobusov Overnight. Mogoče vsi ne vedo, da je med šoferji (kot tudi med potniki) precej Slovencev. Društvo Drogart iz Ljubljane je tudi pri nas dobilo namig in tako je stekla podobna akcija v slovenskem glavnem mestu; nalerela je na velik uspeh. Števerjanca Tomaža Srebrniča, uslužbenca prevoznega podjetja APT, smo vprašali, kako se počuti v tej novi službi.

Pri vožnji z avtobusom nisem imel težav, saj sem že imel za sabo več let izkušenj kot voznik tovornjaka. Ko sem pa prvič vozil tovornjak, je bilo res mučno. Prva dva dneva nisem bil sam, tretji dan pa so me že poslali samega v Milan s težkim tovornjakom; poti nisem poz-

na cesti ne zna pravilno obnašati, zato nesreča ne spi in je treba biti vedno zelo previden. Če se npr. v avtobusu kaka gospa poškoduje zaradi nenadnega zaviranja, je za to najprej kriv šofer. Isto se lahko zgodi pri prehitovanju. Neki šofer je bil ob vozniško dovoljenje in za tri mesece ob službo, ker je bil pri prehitovanju - zaradi premika zraka - posredno kriv, da je starček padel s kolesa.

Pri vožnji z nočnim avtobusom je treba paziti tudi na vznepenost mladih, ki gredo na nočno zabavo, vsi polni energije. V avtobusu sta z menoj dva uslužbenca Seta, ki skrbita za red in pomagata, če je komu slabo.

Si se takoj privadil na nočni urnik?

Za kakega mojega kolega je bilo to težko. Zame ne, ker sem bil tega že vajen. Kot voznik tovornjaka sem včasih vozil cele tedne od večera do

jutra. **Katere proge pridejo v poštev v "Overnight" načrtu?** Vsako soboto je v poletnem času krožilo šest avtobusov, poimenovanih "Overnight", s postajališči v Gorici, Trstu, Gradišču, Fojanu, Tržiču. V Gorici vstopa veliko slovenske mladine. Novogoričane starši pripeljejo do "Rdeče hiše", kjer je postaja nočnega avtobusa. Odhod je ob 21.45, zadnji prihod pa ob 5.05 zjutraj. Servis za mladino je popolnoma brezplačen.

Katere druge poklice si še opravljal?

Bil sem več let skladiščnik pri družbi Parmalat, potem prodajalec nadomestnih delov pri tvrdki Ford Gratton; delal sem tudi pri montaži opreme avditorija v kraju Troina na Siciliji. Dve leti sem bil v Toskani, kjer sem pripravljaval vinograde, nadalje mehanik pri SEAT v Miljah. V prostem času sem z veseljem opravljal poklic avtokleparja. Zadnjih osem let sem bil voznik tovornjakov.

Katere nevarnosti pretijo šoferjem avtobusa?

Vsepovsod so nevarnosti, še posebno tam, kjer jih najmanj pričakuješ. Marsikdo se

mi, da so nekateri nosili steklenice kokakole, v katerih je bilo v resnici črno vino. Sedaj lahko prinesejo na avtobus le zaprte embalaže. V diskoteki so namreč cene pijač zelo visoke, zato si pač mladi pomagajo drugače. Zdravstvena uslužbenca anketirata novo prihajajočo mladino in skušata dati mladim tudi nasvete za dobro počutje in zdravo zabavo, brez alkohola

Moraš znati obvladati čustva, biti razsoden, umirjen, priazen, drugače te potniki ne marajo. Potniki, ki vstopijo v avtobus, zaupajo šoferju in šofer jim mora to vračati in dokazati, da so v "dobrih rokah". Pride lahko tudi do diskusij oziroma nesporazumov. Včasih vstopijo na avtobus ljudje, ki so vzkipljivi ali nervozni. Takrat voznik lahko izgubi kontrolo. Ne

energije. Načrt "Overnight" ima tako velik uspeh tudi zaradi dobrih odnosov med nami vozniki. Avtobusi so vedno polni, le ob deževnem vremenu je manj gneče.

Si zadovoljen s to novo službo?

Vsaka služba ima pozitivne in negativne strani. Ko sem bil voznik tovornjaka, sem imel priložnost spoznavati nove kraje. Moje deklet, sedanja žena, je takrat zelo navdušeno potovala z menoj in moram povedati, da sva doživela nepozabne trenutke v raznih evropskih krajih. Ko pa se je rodil otrok, je ostajala doma. Odkar vozim avtobus, sem lahko bolj z družino doma. Ko sem bil šofer tovornjaka, sem bil zdoma tudi po petnajst dni.

Ali te je ta izkušnja nočnih voženj obogatila?

Bolje sem spoznal, kako se dandanes obnašajo mladi, katere so njihove sanje. Ko sem bil jaz mlad, smo imeli drugačne želje. Tudi zabavali smo se drugače. Ostalo pa je dejstvo, da je mladost nekaj neponovljivega, česar ne bomo nikoli pozabili. Neizbrisni spomini bodo gotovo spremljali te potnike avtobusov "Overnight".

Hvala za pogovor!

Karlo Nanut

la in mamili.

Kakšna razlika je voziti avtobus ali tovornjak?

Velika. Šofer avtobusa ima več odgovornosti, ker prevažajo ljudi. Ko sem vozil tovornjak, sem bil vedno sam v njem. V avtobusu moraš paziti tudi, kako se obnašajo oz. kako odgovarjaš potnikom.

sme pač biti prenapet, ker lahko slabo vpliva na take ljudi, toda niti brezbrizen, ker lahko marsikaj spregleda.

Kako pa so odnosi z drugimi kolegi?

Zelo topli, odlični. Če je kak šofer v težavah, mu kolegi radi pridejo na pomoč. Tako sodelovanje ti daje veliko

S plaže na delovno mesto

"Post vacation blues"

Dan se začne s travmatičnim zvonjenjem budilke. Ogledalo nam ne pokaže prijetne podobe. Sledi žalostno spoznanje, da je hladilnik prazen in da nimamo nič pametnega, kar bi lahko oblekli, ker je naša poletna garderoba še v

povzroči slabo počutje, utrujenost, melanholijo. Stres ima tudi fizične posledice, saj ga povzročajo spremembe v možganih, ki z izločanjem določenih hormonov pripravijo telo na ustrezno reakcijo. Organizem na podlagi informacij iz možganov akti-

vira živčevje in spremeni delovanje številnih organov. Posledice so lahko glavobol, otežkočena prebava, bolečine v mišicah...

kovčku in čaka na pralni stroj. Seveda je na bencinski črpalki neskončna vrsta in semaforji so vsi rdeči. Situacija se ne izboljša na delovnem mestu, kjer so vsi v istem stanju kot mi: vračamo se v rutino, ki je strojček za mletje naših živcev - vsi smo stresirani!!!

Stres je fiziološka in psihološka reakcija človekovega organizma na spremembe v okolju. V tem času, ko se vračamo na delovna mesta, se stresni simptomi pojavijo namesto dobrega počutja, ki smo ga pridobili med počitnicami.

Dr. Jessica de Bloom z Radboud University na Nizozemskem, znanstvenica, ki preučuje različne tehnike za upravljanje stresa, je opravila študijo, med katero je opazovala psihofizične spremembe prostovoljcev pred odhodom na počitnice, med počitnicami in dva tedna po vrnitvi na delovno mesto. Gotovo se ne bomo čudili, da je de Bloom prišla do spoznanja, da nivoj zadovoljstva, ki je zelo visok, ko smo daleč od doma na letovanju, izredno hitro upade po vrnitvi domov. Lahko torej govorimo o "post vacation blues" ali stresnem sindromu po končanih počitnicah. Opustiti sproščeno vzdušje in se spet prilagoditi delovni rutini

Zdravniki svetujejo postopno vračanje k vsakdanjim obveznostim in primerno prehranjevanje. Izogniti se moramo jedem, ki so bile gotovo večkrat prisotne na naših mizah med počitnicami. Cvrte in pikantne jedi naj zamenjajo sadje, zelenjava in preprosto pripravljena hrana - zaželenih je več manjših obrokov na dan.

Najbolje bi bilo, da se ne vrnemo hitro v polni ritem življenja, da si ne zastavimo preveč ambicioznih ciljev: začnimo postopoma vsaj izven delovnega okolja (na delu zanemarjanje obveznosti lahko privede do kopičenja dela in naknadne tesnobe). Vsaki dve uri dela moramo narediti petnajstminutno pavzo - privoščimo si kavico ali kratek sprehod. Ne smemo se takoj vr-

niti v "sedentarno" življenje, saj gibanje in šport krepi mišice in živčni sistem, razvredita in spravljata v dobro voljo. Privoščimo si trenutek za ubujanje prijetnih spominov iz poletja, pogledmo slike ali prelistajmo dnevnik, ki smo ga pisali med počitnicami. Tako se lahko spet vživimo v pozitivna čustva.

Stresne simptome lahko blažimo z enostavnimi "triki", npr. z uporabo določenih barv in vonjav, s poslušanjem glasbe in smehom s prijatelji. Kar se tiče barv, so raziskovalci spoznali, da rumena barva pospešuje umsko dejavnost in daje energijo, mrzle barve pa pomirjajo. Po mnenju nekaterih znanstvenikov, ki se ukvarjajo z aromaterapijo, si lahko pomagamo tudi z eteričnimi olji, katerih vonji delujejo neposredno na podzavest, vplivajo na

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 7. septembra, ob 14. uri.

Katja Ferletič

Vse manj je poštenosti

Do kam lahko?

Pred dnevi sem srečala prijatelja, zdravnika, ki je sicer Nемеc, a si sedaj zida hišo v Sloveniji, na Goriškem. Bil je nekoliko razočaran, saj gradnja ni potekala po načrtih. Ko sem ga vprašala zakaj, mi je z zagrenjenostjo razložil, kaj se dogaja. Ker zakon tako določa, si je moral izbrati pred začetkom del gradbenega nadzornika, ki naj bi sledil izvajalcem, jamčil za kakovost in seveda gradbeno podjetje tudi plačeval za opravljeno delo. Prijatelj mu je samo nakazal večjo vsoto denarja, tako da je nadzornik sprejel odgovornost za vsa izplačila. Pred dnevi pa mu je delovodja povedal, da bodo naslednji teden gradnjo prekinili, kajti že več kot mesec in pol podjetje ni prejelo denarja za opravljeno delo, delavci pa so brez plače in brez zavarovanja. Prijatelja je novica zadela kot strela z jasnega, saj si je vzela zanjeto posojilo ravno zato, da je nadzorniku zagotovil denar za redno izplačilo. In kje je zdaj ta denar? O tem lahko prijatelj in jaz samo ugibava. Morda je na borzi, ki je

ravno v teh dneh doživela noven padec, morda se "plemeniti", kot temu pravijo finančni posredniki, v denarnih skladih, morda je bil namenjen kaki povsem drugačni investiciji z vprašljivim izidom.

S prijateljem ugotavljam, da je za poštenega človeka življenje vsak dan težje. On pa vdano pripomni, da se take stvari ne dogajajo samo v Sloveniji in Italiji, ampak povsod po Evropi in seveda po svetu. Kot bi ne bilo več pravice, ki bi ščitila poštenega, preprostega človeka. Kot bi bili vsi zakoni pisani na kožo tistim, ki hočejo bogateti na račun drugih, brez truda in ne da bi delali. Vsak dan mediji poročajo o finančnih prevarah, podjetja so v stečaju, delavci brez službe in družine na robu preživetja, vodilni, ki so pravzaprav za propad podjetja krivi, pa za-

puščajo potapljačo se ladjo z bogatimi odpravninami. Pravica pa molče gleda. Če je to sploh še pravica in če kdo sploh še verjame vanjo. Kako lahko namreč človek še verjame v pravno državo, ko bere o

delavcu, ki je umrl za infarktom, potem ko so ga odsvolili iz bolnišnice, ker mu delodajalec ni plačeval zdravstvenega zavarovanja. Ali ko spremljaš statistiko, ki govori o vse večjem številu nesreč na

delovnem mestu, ker v zapletenem kolesju kopičenja kapitala človeško življenje nima več nobene vrednosti. Vsaj življenje preprostega, malega človeka, ki je samo številka in orodje velikim, tistim, ki

Tudi sama v teh dneh zaman hlastam po pravici in iščem tisto izgubljeno, pokopano besedo, v katero sem od mladih nog verjela in za katero sem rasla in živela. Poštenost. Poštenost, ki je vse manj. Poštenost, ki je postala pravljica za otroke. Poštenost, ki je beseda za sanjače in vse tiste, ki se v sodobni družbi ne znajdejo več. Poštenost, s katero se dandanes ne da več preživeti. To sva z mamom okusili v teh dneh, ko je ona izgubila vse premoženje. Samo zato, ker je verjela besedam, ker ni marala tožb v lastni družini, ker je bila dobra in se je vedno skušala izogibati kreganju. In ker obedve nikoli nisva bili preračunljivi, ker nikoli nisva prodajali čustev za denar. Prijatelj in njegova žena me poslušata, potem ko sta sama izpovedala vse svoje razočaranje. Nočeta si greniti življenja, ker sta prepričana, da bo prišel dan, ko bomo vsi polagali račune. Ker verjame, da bo nekega dne vsakdo odgovarjal za svoja dejanja. Tudi sama verjamem, a mi je vseeno težko. Iščem uteho na tihih stezah, ki peljejo med

ruj in prvo rumeneče listje. Iščem sonca, ki se igra z oblaki in vetrom. Tolažba je v teh malih, lepih stvareh, v tišini narave in v nežnih pasjih očeh. Da, koliko in kako dolgo so me v zadnjih dneh poslušale te zveste, vdane oči. Ko se je vsem mudilo neznanu kam, ko so vsi imeli lonce na ognju in obiske v hiši, ko so nekateri le površno poslušali in pozdravili s tistim že poznanim mudi se mi. Da, ko ni bilo nikogar, so bile pasje oči vedno z menoj, in ko mi je bilo najhuje, me je moker smrček dregnil v nogo, češ, povej mi, tu sem, da te pošljam. In vem, da so črne, ljubeče oči tudi razumele, vse, predvsem pa moja čustva. Zato ne maram, da me ljudje sprašujejo, zakaj imam tako rada pse. Rada jih imam, ker znajo ljubiti, brezpogojno, rada jih imam, ker se znajo držati načel, pravil in zakonov. Tako kot hijene, ki se umaknejo, ko so se do sitega nažrle, in prepustijo plen drugim, lačnim. Človek tega ne dela, človek kopicji, krade in jemlje, tudi ko ima že vsega dovolj.

Suzi Pertot

Z 9. strani

Slovesno odprtje...

Ob koncu slavnostnega večera je o likovni razstavi, ki po že ustaljeni navadi spremlja Kogojeve dneve, spregovorila dr. Verena Koršič Zorn. Predstavila je umetnika Marijana Tršarja (1922), kateremu so letos porediteli namenili prostor v zelo lepi Galeriji Rika Debenjaka. Razstavljenih je 27 njegovih del iz zadnjih petih let. Tople, tehtne misli, ki jih je Koršičeva namenila umetniku, o katerem je pod naslovom Prisluhne imaginacije, v katalogu ob razstavi zapisala, "da se s svojim imenitnim opusom uvršča že med klasike slovenskega umetnostnega Parnasa", objavljamo na 13. strani. Poklonu slikarju Tršarju v Kanalu bo ob koncu septembra sledila obsežna razstava v Kulturnem centru Lojze Bratuž, ki bo verjetno "najrazsežnejša predstavitev umetnika Marijana Tršarja na Primorskem", kot se je izrazila Koršiče-

va. Ob koncu je pristopil k mikrofону še sam umetnik, ki je dejal, da je znaka oz. že prijateljica Koršičeva toliko lepega povedala o njem, pravzaprav več kot sam ve o sebi, zato ni spregovoril o svojem delu, ampak o tem, kako so primorski slikarji vplivali na njegov izrazni način in umetniško dozorevanje. Po njegovih besedah so "neko kubistično trdnost, notranjo zgradbo 'kranjski' slikarji našli pri Pilonu, Špacapanu, Špacalu in nekaterih mlajših, ki so razstavljali l. 1954 v Ljubljani, in v njih zasledili tisto konstrukcijo, ki ni vidna, a jo občutimo. In ti primorski umetniki so jim dali kažipot, cilj, za katerega se po Tršarjevih besedah "splača se boriti". Zato je predlagal, naj bi pripravili skupen praznik za vse primorske glasbenike, literate, slikarje; to bi bil praznik primorskega doprinosu sloven-

ski umetnosti. Pri tem je pristavil, da tudi njegova razstava v Kanalu želi biti skromen poklon velikemu delu, ki so ga opravili omenjeni primorski umetniki.

S čarobnega trga na Kontradi se je dogajanje preselilo v bližnjo cerkev sv. Marije Vnebovzete. Tu je Orchestra di Padova e del Veneto pod taktirko Nade Matošević Oreškovič (Reka 1971) oblikovala koncert z izvedbo simfonij št. 5 v D-duru in št. 7 v G-duru Luke Sorkočevića (rojen je bil v Dubrovniku l. 1734), ki jih je revidiral dirigent Stjepan Šulek (1914-1986), Petih ljudskih pesmi Uroša Kreka, ki jih je s polnim, čustveno nabitim glasom sijajno zapela mezzosopranistka Mirjam Kalin. Glasbeniki so občinstvu, ki je polno zasedlo prostorno kanalsko cerkev, podarili še Simfonijo št. 5 v B duru (D 485) Franza Schuberta in doživeli dolgo, skandirano ploskanje zadovoljnih poslušalcev. Večer se je končal s sproščeno družabnostjo v bližnji restavraciji, na kateri so se dolgo zadržali tudi vsi ugledni gostje.

Novosti v ustanovi Ad formandum

Roberto Vidoni je bil imenovan za predsednika

Roberto Vidoni je novi predsednik Ad formandum. Nasledil je Stefana Semena, ki je od leta 2003 predsedoval sedaj že nekdanjemu Slovenskemu deželnemu zavodu za poklicno izobraževanje. Novi predsednik Ad formandum se je že sestal z uslužbenci zavoda. Poudaril je pomembno vlogo, ki jo izobraževalni zavod ima ne samo za slovensko skupnost v Italiji, temveč za širši teritorij, ki mu zavod pripada. Posebej je novi predsednik poudaril pomen sodelovanja in medsebojnega zaupanja med upravnim odborom in zaposlenimi v strukturi, ki skrbijo za nemoteno izvajanje programov in izobraževalnih procesov. "Zadnje leto je bilo za zavod težavno, saj smo se soočili s hudo notranjo krizo, ki je sedaj mimo. Zato naj gre zahvala vsem uslužbencem,

ki so skupaj z vodstvom odgovorno sprejeli izzive in bistveno pripomogli k izboljšanju stanja. Potrebno je še naprej graditi na

kakovosti izobraževalnih storitev, sodelovati z odličnimi predavatelji in razpolagati z visoko usposobljeno infrastrukturo, ki

skrbi za organizacijo in izvajanje programov", je dejal Vidoni, ki je nato usmeril pogled v prihodnost. Poudaril je pomemben iskanja novih virov financiranja in novih področij delovanja, kot je dejavnost na tržišču, ter sodelovanje med Slovikom in Ad formandumom, pravo izobraževalno navezo, katere namen je izničiti dvojnike in energije usmeriti v skupne cilje.

Roberto Vidoni je znana osebnost v zamejskih gospodarskih in športnih krogih. Po večletni izkušnji v podjetju Goodyear Italia kot vodja komercialnega oddelka je sedaj generalni direktor v podjetju Cogeco v Trstu. Obenem je član predsedstva Slovenskega deželnega gospodarskega združenja in predsednik športnega društva Vesna iz Križa.

JURIJ PAJJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

48

Pred nekaj dnevi sem se udeležil okrogle mize o moči slovenskega jezika, ki so jo priredili na festivalu poezije v Brdih, ki je bilo letos v organizaciji knjižne založbe Sanje. Pravzaprav je bil točen naslov festivala Sanje v Medani - Dnevi knjige in vina, šlo pa je za festival, ki so ga domačini s pomočjo založbe Sanje priredili zato, ker se je Festival poezije in vina iz Brd preselil na Ptuj, o čemer smo že kakšno rekli, pa bi bilo vseeno prav, da bi še enkrat povedali, da se organizatorji z domačini zares niso lepo vedli, ko so po več letih gostoljublja samovoljno odšli. Zavedno je to z izbranimi besedami napisano, ker nočemo dolivati bencina na ogenj že itak žgocnih polemik in zamer, ki so temu odhodu sledile. Pa bom vseeno še dodal, da se na festivalih poezije največkrat iskreno sprašujem, kaj sploh tam počnem, ker se mi zdi, da nas, male in vse tiste pesnike, ki živimo na robu, nekako rabijo le "za zraven", za nekakšno mašilo lukenj v programu, medtem ko na te festivale navadno vabijo goste iz tujih dežel ali pa slovenske pesnike, ki so že uveljavljeni, in s temi vabili navadno samo še utrjujejo njihovo poznanost. In smo zato vsi tisti, ki nismo poznani, uveljavljeni, le "za zraven", navadno vtaknjeni v obrobni program, ali pa samo gostje, katerim je dano, da druge gledajo in poslušajo. Najbrž bo kdo sedaj mislil, da so se mi sline cedile, ker sam kot pesnik nisem bil nikdar povabljen v to elito pesnikov na Festival poezije in vina v Brda, a moram s preprostimi dejstvi povedati, da temu ni tako. Ko so me domačini povabili zraven, da sem povedal nekaj besed o likovnih umetnikih, ki jih dobro poznam in so tam razstavljali, sem rade volje šel in seveda brezplačno sodeloval, kot je pri nas (vse bolj že in samo bilo!) v navadi. In moram povedati, da sem pred leti kar nekaj časa hranil za primeren trenutek steklenici črnega vina, ki sta mi ju podarila za uslugo brata Klinec, ker sem še vedno mnenja, da je njuno vino iz Medane eno najboljših črnih vin, kar sem jih kdajkoli pil. In če to reče o briškem vinu Vipavec, bo nekaj na tem, ne? Letos sem ob mizi s kolegi spet spil kozarec te zamolklo povedne črmine, ki sta ji brata Klinec dala lepo ime: Quela. Tisti, ki ste kdajkoli igrali karte pri nas, veste, da je za quello treba imeti tri najvišje adute in tudi črno vino bratov Klinec jih ima, zares, vse!

In tako smo na domačiji Klinec, ki ima nebeško lep razgled na Brda in Furlanijo, sedeli za mizo pesnik in urednik Milan Dekleva, vrhunski alpinist in pisatelj ter časnikar Duško Jelinčič, lastnik založbe Sanje Rok Zavrtanik, urednica založbe Tjaša Koprivec in jaz. Spregovorili smo na temo Jezik kot žarišče narodove energije. Čakali smo sicer še drugega tržaškega pisatelja in erudita, a mi je te dni v Dragi Igor Škamperle sam povedal, da je ostal ukleščen v dolgi koloni vozil, ki je nenadoma obstala in se ni premaknila; da bi pa prišel do Brd v času za okroglo mizo, ni mogel niti upati več in je zato obrnil. Sam je okusil, kaj pomeni tisto, čemur Angleži lepo pravijo "traffic jam", mi pa preprosto: nemogoče dolge kolone vozil, ki se premikajo s hitrostjo najbolj počasnega polža.

Pogovor je lepo stekel, nič novega nismo odkrili, gotovo pa smo veliko stvari na novo potrdili, lepo pa

se mi je zdelo, da sva v Brdih lahko z Duškom spregovorila o jeziku vseh nas, ki tu živimo z njim, ga živimo, se zanj borimo, z njim dihamo in umiramo, a vedno znova zaživimo z njim v našem prostoru, v Italiji. Zato sem hvaležen organizatorjem, da so naredili potrebni premik, vedno sem bil namreč mnenja, da Festival poezije in vina v Brdih ni zaživel v polnosti zato, ker ni bil vraščen v prostor in ljudi, ki tu živimo. Lepo pa je bilo tudi zaradi navidez nepomembnega dogodka, pravzaprav pogovora ob okrogli mizi, ko smo se Duško Jelinčič, Milan Dekleva in jaz razgovorili o alpinizmu, Duško je namreč povedal, da ne pleza več, a za tiste, ki ne vedo, je treba dodati, da je kot vrhunski alpinist priplezal na tri osemtisočake v Himalaji, da je bil tudi prvi mož iz dežele Furlanije Julijske krajine na osemtisočaku, kar je nekatere kroge v naši deželi motilo, zelo motilo. Pesnik Milan Dekleva, ki nas je isti večer na literarnem branju ob Neži Maurer in Tomažu Pengovu presenetil z venčkom novih, iskrih, zelo lepih, še ne objavljenih pesmi, je pozorno prisluhnil, ko sem Duška vprašal, če sta se poznala s Tomažem Humarjem, prav gotovo največjim slovenskim alpinistom vseh časov, ki je lansko leto tragično preminil na Himalaji. Seveda ga je Duško dobro poznal, videl sem, da mu je žal za fantom, ki so ga gore tako začarale, da se jim je zapisal do zadnjega

Tomaž Humar

diha. Krasne, težke, nevarne, strašne gore Himalaje. Lansko leto poleti sem namreč prebral knjigo, ki jo je o pokojnem Humarju napisala kanadska avtorica Bernadette McDonald, seveda v angleščini, poslovenila jo je za Mladinsko knjigo Marjeta G. Cerar. Knjigo sem bral z veseljem, Humarjevo pot sem namreč že leta spremljal iz medijev in ob nekajkratnih poslušanjih njegovih predavanj, predvsem pa se je v meni sčasom vse bolj utrdila zla slutnja, da se vse skupaj ne bo dobro končalo. Pa ne mislite, da sem mislil, da bo umrl v gorah, kot je dejansko Humar umrl in tik pred smrtjo po telefonu sporočil v dolino vezistu male odprave: "To je moj zadnji vrh!" Ne, nisem tega mislil, le strašno žal mi je bilo zanj, ker sem vedel, da je najboljši, a ga slovenska javnost in večina slovenskih kolegov nista marali, enostavno preveč dober je bil za to pogubno slovensko povprečje, to pogubno slovensko nižanje navzdol na vseh ravneh!

Ko sem to pred Milanom rekel Dušku, namreč to, da sem se za fanta vedno bal, ker sem z njim, na daleč seveda, trpel, ko so se ga lotili zavistneži in z malenkostmi obremenjeni ljudje na Slovenskem, je Duško odločno povedal, da imam prav, Milan pa je nemočno razširil roke: "Saj ne morem verjeti, da je tudi med gomiki ta prekleta majhnost!" Zri smo proti Ogleju, pod nami so bila krasna Brda, spomnil sem se na besede Tomaža Humarja: "Vsaka gora ima dušo... Če te gora sprejme, ti pa se ne ukloniš njeni volji, te bo uničila". Duško je dodal, da je bil Tomaž neke vrste mistik, a izjemen, izjemen, izjemen, najboljši.

Zamolčali smo v krasno podobo zelenih vinogradov pod nami, Milan Dekleva pa je še enkrat ponovil, kako sam kar ne more verjeti, da so lahko tudi med gomiki zavisti, zelene, pogubne, smrtonosne zavisti.

DRAGA 2010 Koncert skupine Perpetuum Jazzile

Navdušujoč dogodek za vse

Svojevrstno doživetje je bil gotovo koncert skupine Perpetuum Jazzile, ki je v park Finžgarjevega doma na Opčinah v petek zvečer privabil tako množico ljudi, kakršne si vsak organizator želi, a je niti na tihem ne pričakuje. Neverjeten uspeh, ki ga je skupina, ki jo vodi ena od legend slovenske glasbe, Tomaž Kozlevčar, požela na Opčinah, nam je po koncertu opisala pevka skupine Katja Strle, ki je povedala, da so pevke in pevci že ob prihodu na oder začutili publiko: "Neverjetno je bilo, takoj smo vas začutili, dihali smo z vami, takoj smo vedeli, da bo to pravi večer! Lepo je to, tega se ne da opisati, bilo nas je sicer samo 15, a koncert je več kot uspel, mi smo se na odru zabavali in vi tudi!" Povedala nam je še, da je skupina malokrat v polni zasedbi, saj jih pri njej poje več kot 50, na Opčinah sta manjkala dva vokala, sicer bi nam zapeli tudi zadnjo uspešnico, ki jo je sestav posvetil slovitemu Michaelu Jacksonu, Ecce Homo. Ja, res smo takoj začutili, da so se z nami, ki smo se nagneti

pod šotorom, pevke in pevci takoj ujeli, še posebej je bilo to vidno tudi takrat, ko je njihov pevec Sašo Vrabič, ki je sicer pri sestavu odgovoren za bobne,

Foto JMP

tolkala in vse ostale stvari, ki se tičejo ritma, vse seveda z glasom, začel svoj nevsakdanji dialog z občinstvom. Vsi smo uživali, ne samo otroci! Tomaž Kozlevčar, ki vrhunsko pevsko skupino vodi že skoraj deset let, je večer povezoval, pevke in pevci pa so nas pričeli s pesmimi, ki jih pojejo, se med njimi gibljejo, z rokami

in nogami dodajajo zvočne in vizualne učinke, skratka: prava paša za oči. Lahko rečete tudi nekaj vmes med koncertom in sodobno performanso! Odlični so, je bil komentar, ki smo ga slišali največkrat, še sicer vedno zadržana organizatorja Sergij Pahor in Marij Maver sta žarela od navdušenja!

Skupina poje razne zvrsti glasbe, preseneča pa predvsem s samosvojimi in odličnimi priredbami starih in dobrih popevk, tudi slovenskih, predvsem pa v

jazzovski preobleki poje tudi bossa nova skladbe, r'n'b, klasične jazz "štikelce", balade in še bi lahko naštevali v nedogled. Če so s preverjeno klasično Brubeckovo Take five jazz skladbo, ki je bila seveda v njihovi zvočni preobleki, nagovarjali stare ljubitelje jazzja, pa so mlajše navdušili predvsem z venčkom skladb nekdanje skupine Bee

Gees, ljubitelji balad smo prišli na račun tudi ob poslušanju skladbe Billyja Joela "Just the way you are"! Žal se je na Opčinah videlo, da naši ljudje slabo poznajo Jana Plestenjaka, čigar dve pesmi je skupina tudi zapela, a ni ogrela občinstva tako kot z drugimi pesmimi.

Prav tu tiči srž uspeha: Perpetuum Jazzile zažiga tudi pri nas zato, ker so odlični, ja, a predvsem zato, ker pojejo skladbe, ki jih naši mladi poznajo, zelo dobro poznajo, zasluha temu gre tudi uspehu, ki ga skupina ima vedno bolj na tujem. Pred kratkim se jih je spomnil tudi Radio RAI 3, predvsem pa jih mladi najdejo na spletu na Youtubeu, kjer kar mrgoli njihovih video posnetkov, boljših, odličnih in tudi "doma narejenih". Odveč je seveda kronika, da so peli dva "bisa" in na koncu dodali še eno pesem, modro pa so mešali slovenske in tuje skladbe, naši mladi so se tako pozibavali tudi ob zvokih popevke Čudna noč, ja, napisal jo je Kozlevčar, ja!, pa čeprav je niso poznali...

Globalizacija je tudi to. Da slovensko skupino spoznaš preko spleta, jo doživiš v živo na Opčinah na Dragi! "Perpetuum Jazzile rules"! je dejal fant, ki smo ga srečnega videli z dekletom ob izhodu, Perpetuum Jazzile so navdušili, ja.

Vilenica 2010

Podelitev nagrade

Slavnostjo podelitve letošnje nagrade Vilenica bosanskemu pisatelju Dževadu Karahasanu in z literarnim branjem se je minulo soboto končala 25. literarna nagrada Vilenica; slavnostni govornik je bil slovenski predsednik dr. Danilo Türk. Lavreat je v svojem zahvalnem govoru med drugim dejal, "da nam pripovedovanje kdaj kaže, zakaj življenja ne moremo razumeti, lahko pa ga prenašamo, včasih v njem celo uživamo". Življenju lahko pripišemo smisel in pomen s tem, ko o njem pričujemo, na primer tako, da o njem pripovedujemo. To pa je v resnici več od razumevanja, je prepričan Karahasan. Po Karahasanovih besedah ljudi prav pripovedovanje oziroma dobra umetnost prepričujeta, da ni res, da nas vse tisto, česar ne razumemo, ogroža, ne razumemo namreč ničesar od tistega, zaradi česar je vredno živeti, tako kot ne razumemo niti življenja samega. Po poročanju STA je prisotne pozdravil predsednik države Danilo Türk. Prepričan je, da je v Sloveniji potreben dodaten napor, da bomo razumeli bogastvo, ki je nastalo iz zgodovinske izkušnje Bosne in Hercegovine. V globaliziranem svetu se pogosto uporabljajo sintagma stik civilizacij in modne besede dialog, konflikt in zavezništvo, toda po Türkovih besedah ti pogosto ostanejo na površini. Prav Karahasanov opus omogoča

globlji vpogled v te pojme. Pred jama sta brali Suzana Tratnik in C. D. Wright, umetniški program pa so v podzemlju nadaljevali igralci Nataša Barbara Gračner, Branko Šturbej in Brane Grubar, ki so uprizorili svet Karahasanovih junakov iz drame Kralju burka vseeno ni všeč. Vileniško nagrado je Karahasanu izročil predsednik Društva slovenskih pisateljev Milan Jesih, za zadnje umetniške trenutke v jami pa je poskrbel bard iz Sarajeva Sanel Marič-Mara. Na literarni matineji v Štanjelu so potekala branja pisateljev, ki so se potegovali za nagrado kristal za najboljši prispevek v vileniškem zborniku. Mednarodno žirijo je letos prepričal odlomek iz romana Čefurji raus!, ki ga je interpretiral slovenski pisatelj Goran Vojnovič. Poleg Vojnoviča so v Štanjelu nastopili še Il-lja Sin iz Belorusije, slovensko-avstrijski pisatelj Ludwig Hartinger, Makedonec Blaže Minevski, Poljak Jacek Dehnel, slovenska pesnica Maja Razboršek in srbski književnik Radoslav Petković. V Štanjelu sta se predstavili tudi dobitnici nagrade mlada Vilenica, Nina Rozman in Lidija Magdevska, medtem ko je pisatelj Lev Detela, ki že 50 let ustvarja na Dunaju, spregovoril o slovenski literaturi v drugih državah EU. Brali sta tudi Maruša Krese, ki živi in ustvarja med Gradcem, Berlinom in Ljubljano, in Brina Svit, ki deluje med Parizom in Slovenijo.

Začelo se je nogometno prvenstvo

"Meddeželni" Kras na čelu ambiciozne deveterice naših predstavnikov

Iz začelo se je. Nogometiši Krasa imajo že za sabo prvi prvenstveni nastop, ognjeni krst v polpoklicni meddeželni D ligi, v nedeljo pa bodo prvič stopile na igrišče še vse ostale naše amaterske enajsterice. Konec meseca se bodo v boj za točke podali tudi Jadranski košarkarji (državna C liga), z oktobrom pa se bodo pričeli ligaški naporji za ostale košarkarske ekipe, namiznoteniške igralce, hokejiste na rolerjih in -sredi meseca- še za odbojkarje. V prihodnjem mesecu bomo tudi preko teh stolpcov skušali čim bolj podrobno in uporabno predstaviti sezono v posameznih panogah, pregled pa začnemo zaradi kronološkega vrstnega reda začetka

Cilj Musolinovih fantov v belodečem dresu je čim prej nabrati zadostno število točk za obstanek v ligi. V elitni ligi, najmočnejšem deželnem tekmovanju, letos naš nogomet ne bo zastopan. Zato pa začnemo novo pustolovščino v promocijskem prvenstvu goriška in tržaška predstavnikov, Juventina in Vesna. V Štandrežu so postavili pike na i lanske žezane ljvbi zasedbi, ostal je trener Tomizza in potrjena je bila tudi glavina nosilcev igre. Cilj je vidna uvrstitev pri vrhu. V Križu pa so še pomladili garnituro, s tem, da so obdržali tudi ogrodje senatorjev, brez katerih vsekakor ne gre. Želijo si mirne sezone, novi trener, temperamentni

pega, sodobnega nogometa, pa tudi protagoniste lanskega obstanka. Trije slovenski predstavniki želijo krotiti zgornji del razpredelnice v drugi amaterski ligi. Pri Bregu so obdržali trenerja Macorja in dodali nekaj veteranov ter skupinico mladih domačinov, ki se vračajo v matični klub po izkušnji v združenih mladinskih postavah Pobladi. Primorje se je lani prebilo do končnice za napredovanje, ob dodatni pomočnitvi igralnega kadra - in slovesu nekaterih dolgoletnih stebrov - pa bo ta rezultat težko ponoviti, kljub temu da sezanski trener Gulič predstavlja določeno jamstvo za uspeh. Pri Zarji/Gaji pa se želijo oddolžiti za lansko preveč nihajočo sezono. Na novo je fante

Italijanski pokal, 2. krog: Tamai - Kras Koimpex (29.8.2010)

prvenstev prav z zamejskimi "žogbarci". O poletni borzi smo pred počitnicami povedali že marsikaj. Kras je že v predprvenstvu dokazal, da tudi med uglednimi četrtoligaši - po štirih napredovanjih v šestih sezonah! - ne misli odigravati vloge pastorka. Repenska ekipa je menda dovolj močna in izkušena, poleg tega pa razpolaga z nadarjenostjo in svežino mladih, kar je v konkurenci, v kateri je prisotnost določene števila mladincev na igrišču celo predpisana, ključnega pomena. V nedeljo popoldne se v prenovljenem repenskem športnem središču obeta prava nogometna poslastica, saj prihaja prestižni Pordenone, društvo z bogato tradicijo.

Sežanec Nikčević, pa bo skušal valorizirati predvsem mlade domače fante. Tudi v promocijski ligi bomo pričali slovenskemu goriško-tržaškemu derbiju. V Sovodnjah kujejo revanšo po lanskem nazadovanju iz višjega nadstropja. Moštvo so zaupali duhovitemu Koprčanu Vitulicu, v konici napada pa so stavili na potrjenega šempetrskega virtuoza Alana Reščiča in preverjenega Manuela Peteanija iz Rupe. Cilj je sam vrh. Do njega se bodo skušali dokopati z uspešnimi nastopi končno na novem, pravkar odprtem igrišču. Dokaj ambiciozni so tudi v Trebčah pri Primorcu, ki že več let meri moči v tej ligi. Potrdili so trenerja Sciaroneja, ljubitelja le-

(v podobni sestavi kot lani, torej z generacijo domačih igralcev, ki nastopajo skupaj že celo vrsto let in se poznajo od nekdanj) motiviral trener Lacalamita. Bolj rekreativne vsebine ima tudi letos nastopanje doberdobske Mladosti v tretji kategoriji pod vodstvom novega trenerja, Tržačana Cristofara. Srečno vsem!

HC

NOGOMET

D liga: Este - Kras Repen 0:1
 Državni pokal: Corno - Juventina 1:0
 Deželni pokal: Primorac - San Giovanni 1:4,
 Staranzano - Sovodnje 1:0, Zarja/Gaja -
 Primorje 0:1, Montebello - Breg 1:1
 V drugi del se je od naših ekip uvrstilo le Primorje.

Tukaj so zares nebesa bližja!

Svete Višarje.
Odkrijte čarobni svet, kjer se narava in duh stapljata v čudovito doživetje. Spoznajte, kako enostavno je priti semkaj, dovolj je stopiti v kabino žičnice.

ŽIČNICA V ŽABNICAH (CAMPOROSSO)
Ob državni cesti št.13

Veak dan od 19. junija do 12. septembra.
 Sobote in nedelje:
 29./30. maj - 5./6. 12./13. junij,
 18./19. 25./26. september, 2./3. oktober.
 Urniki:
 delavniki 8.30 - 17.15 • prazniki 8.30 - 16.15

ROMARSKO SVETIŠČE SVETE VIŠARJE
 Urnik Svetih Maš
 Delavniki: 10.00 - 11.00 - 12.00
 Nedelje in prazniki: 9.30 - 10.30
 12.00 - 15.00

ZA INFORMACIJE POKLIČITE: TEL. 0428 653915 - FAX 0428 63085

www.promotur.org